

วารสารยุโรปศึกษา
 ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2547
 ฉบับพิเศษ

Journal of European Studies
 Vol.12 No.1 January-June 2004
 Special Issue

ใบแก้ไข

สารบัญ

The Significance of King Chulalongkorn's Visit to Europe	1
หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล	
King Chulalongkorn – A First True Honorary European	9
เคลาส์เพเทอร์ ชมัดเลินบาค	
King Chulalongkorn's Experiences with European Culture	21
เอเบอ์ฮาร์ด เลมเมิร์ต	
ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440 (ไทย-อังกฤษ)	41
พจี ยุวชิต	
<u>Problems Encountered by Translators of the Document of King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897 (Thai – French)</u>	61
น้อย อินทรวรรณ	
Dynastic Diplomacy in the Fifth Reign: Siam's Relations with German Bridgeheads	79
คาร์ล เวเบอร์	

Journal of European Studies
Centre for European Studies (CES)
Chulalongkorn University

Prasanna R.

Prasanna R. 1911

Prasanna R. 1911

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระรูปถ่ายเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ค.ศ. ๑๘๙๗
ภาพจากหอจดหมายเหตุประวัติศาสตร์ครูปี้ เมืองเอสเซน ประเทศเยอรมนี

จากบรรณาธิการ

ศูนย์ยุโรปศึกษาฯ และคณะบรรณาธิการมีความยินดีเสนอวารสารยุโรปศึกษาฉบับพิเศษ เพื่อเฉลิมฉลองเนื่องในวโรกาสพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวครบ 150 ปี พ.ศ. 2546 และในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับเกียรติอันสูงยิ่ง ได้รับยกย่องจากองค์การยูเนสโกให้เป็นหนึ่งในบุคคลสำคัญของโลก

บทความส่วนใหญ่ของวารสารฉบับพิเศษเล่มนี้ มาจากการประชุมนานาชาติวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ณ ห้อง 105 อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อแนะนำชุดหนังสือแปล “The First Visit of King Chulalongkorn to Europe in 1897” เรื่องแรกเป็นบทความเกียรติยศจากศาสตราจารย์ หม่อมเจ้าสุภัทดิศ ดิศกุล ทรงประทานเล่าเกร็ดประวัติศาสตร์อันเป็นเรื่องราวเฉพาะในหมู่พระประยูรญาติเกี่ยวกับการเสด็จประพาสสยามของมกุฎราชกุมารรัสเซีย ที่ต่อมาคือ ชาร์นิโคลส์ที่ 2

ส่วนการเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรกอันเป็นการเสด็จอย่างเป็นทางการและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดของสยามประเทศในยุคการเมืองยุคอาณานิคมของยุโรปตลอดจนประสบผลสำเร็จอย่างสูงทางจิตวิทยาทำให้ชาวยุโรปและราชสำนักยุโรปประจักษ์ในความมีวัฒนธรรมและความ “ศิวิไลซ์” ขององค์พระมหากษัตริย์แห่งสยามจากมุมมองยุโรปที่น่าสนใจสองมุมมองของนักวรรณคดีใหญ่ชาวเยอรมันและฯพณฯ เอกอัครราชทูตสหภาพยุโรปประจำประเทศไทย

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. เอเบอร์ฮาร์ด เลมเมิร์ต (Prof. Dr. Dr. h.c. Eberhard Lämmert) จากมหาวิทยาลัยเสรีแบร์ลิน วิเคราะห์ในปาฐกถาเรื่อง *"King Chulalongkorn's Experiences with European Culture"* เกี่ยวกับประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมยุโรปของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงสังเกตอย่างละเอียดลออและทอดพระเนตรศึกษาวัฒนธรรมยุโรปในแง่มุมต่างๆ ที่ทรงสนพระทัยอยู่แล้วให้ลึกซึ้งขึ้นทั้งทางด้านการเมือง การทหาร ศิลปะ วิถีคิด ขนบการเยื่อมเยื่อนระหว่างอาณัติและกาให้ของขวัญที่สะท้อนและให้ข้อคิดไม่เพียงเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับสยามประเทศในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ แต่เป็นพระวิจารณญาณอันลึกซึ้งเกี่ยวกับหลายประเทศในยุโรปในช่วงที่กำลังดำเนินไปสู่การปรับเปลี่ยนการปกครองใหม่ และเป็นช่วงเวลาที่มีสัมพันธ์ไมตรีกับมหาอำนาจยุโรปเกือบจะเป็นเรื่องเหลือเชื่อ

ส่วนเอกอัครราชทูตแห่งสหภาพยุโรปประจำประเทศไทย เคลาส์เพเทอร์ ชมัลเลนบาด (H.E. Klauspeter Schmallenbach) เสนอทัศนะในบทปาฐกถา หัวข้อ *"King Chulalongkorn – A First True Honorary European"* เกี่ยวกับพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงดำเนินนโยบายทางการทูตอย่างชาญฉลาด ทำให้สยามรอดพ้นจากการตกเป็นอาณานิคมของตะวันตก โดยเฉพาะทรงมีพระจริยวัตรเสมือนหนึ่ง "ชาวยุโรปแท้จริงพระองค์แรก" และสรุปว่า นโยบายการทูตของพระมหากษัตริย์แห่งสยามควรเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสันติภาพและความเจริญร่วมกันระหว่างยุโรปและประเทศไทยยุคปัจจุบัน

สองบทความถัดมาวิเคราะห์ปัญหาการแปลเอกสารและพระราชหัตถเลขาใน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440 จากต้นฉบับภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส กล่าวถึงปัญหาการ แปลโดยรวมครอบคลุมการตีความต้นฉบับที่เขียนเมื่อ 100 ร้อยปีมาแล้ว ทั้งเนื้อ ความและศัพท์แสง ตลอดจนภาษาปลายทางมิใช่ภาษาแม่ของผู้แปล นอกจากนี้ผู้แปล ภาษาอังกฤษคือ รองศาสตราจารย์ พิชิต ฤทธิเดช ใน “ปัญหาบางประการในการแปล พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งเสด็จประพาส ยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440” (ไทย-อังกฤษ) ยังได้ชี้ให้เห็นประเด็นการแปลด้านการ ชำระต้นฉบับที่มีผู้คัดลอกและได้รับการพิมพ์ใหม่หลายครั้ง ย่อมมีข้อผิดพลาดได้ ผู้ แปลได้ใช้เทคนิค “คิดดัง” และ “อ่านดังๆ” ขณะแปลเพื่อช่วยให้เข้าใจเนื้อความได้ ดีขึ้น ส่วนอาจารย์น้อย อินทรวรรณ ผู้แปลต้นฉบับภาษาไทยเป็นภาษาฝรั่งเศส ใน บทความ “ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440” (ไทย- ฝรั่งเศส) ชี้ประเด็นการแปลชื่อเฉพาะจากภาษาไทยเป็นภาษาฝรั่งเศส ผู้แปลต้องมึ ความรู้ความชำนาญในภาษา ตลอดจนความรู้เรื่องศิลปวัฒนธรรม และลักษณะภูมิ ประเทศ ภูมิอากาศของยุโรปด้วย นอกเหนือจากการขัดเกลาสำนวนแปลให้สละสลวย ให้ถูกต้องตรงความ

บทความสุดท้ายของ คาร์ล เวเบอร์ นักวิจัยอิสระและนักเขียนของ Asian Disaster Preparedness Center (adpc.) เรื่อง “*Dynastic Diplomacy in the Fifth Reign: Siam's Relations with German Bridgeheads*” วิเคราะห์คุณูปการของการเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรกของพระบาทสมเด็จพระ

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในแง่รัฐศาสตร์ว่า พระมหากษัตริย์แห่งสยามทรงใช้นโยบายการ
ทูตนาการเมืองการทหาร เป็นนโยบาย “ป้องกันไว้ก่อน” โดยทรงใช้ “ยุทธศาสตร์กัน
ชน” (buffer strategy) เพื่อกันมิให้สยามกลายเป็น “รัฐกันชน” (buffer state)
ซึ่งผู้เขียนเชื่อว่า นโยบายดังกล่าวรวมข้อสนับสนุนอื่นๆ ทำให้สยามรอดพ้นจากการ
เป็นอาณานิคมของยุโรปได้

สุดท้ายนี้ คณะบรรณาธิการมีความยินดีเสนอภาพจากการเสด็จประพาส
ยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440 ที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยในประเด็นการเสด็จประพาสยุโรป
ครั้งแรก หลายภาพมาจากหอจดหมายเหตุในประเทศยุโรป • โดยหวังว่าภาพเหล่านี้จะ
ช่วยเพิ่มสีสันและอรรถรสแก่ผู้อ่าน

From the Editor

The Centre for European Studies at Chulalongkorn University and the editorial staff is proud to present a special volume of *Journal of European Studies* to commemorate His Majesty King Chulalongkorn's 150th birthday, the occasion on which the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) has honoured him as one of the World's Greatest Personalities in Education, Culture, Social science, Anthropology, Social Development and Communication.

Most articles in the Journal are papers presented in the International Colloquium held on 5th February 2004 at Room 105, Maha Chulalongkorn Building, Chulalongkorn University, in order to introduce the translated versions from Thai into seven European languages: *The First Visit of King Chulalongkorn to Europe in 1897*. The first honorary article by Professor H.S.H. Prince Subhadradis Diskul is remarkably interesting with anecdotes formerly told among his family members relating to a historical visit to Siam of the Russian Crown Prince, known later as Tsar Nicolas II of Russia.

The first visit of King Chulalongkorn to Europe in 1897 is of crucial significance for the survival and independence of Siam in the time of European colonialism. The visit is regarded as successful as it gave indirectly the impression to the European and European courts that His Majesty the King and the Kingdom of Siam were cultured and civilized. On this topic, our Journal presents two special articles from an European perspective by an Emeritus Professor of Literature and Comparative Literature from the Free University Berlin, Germany, and by the Ambassador and Head of the Delegation of the European Commission in Thailand.

Professor Dr. Dr. h.c. Eberhard Lämmert, Free University Berlin, analyzed in his keynote speech "*King Chulalongkorn's Experiences with European Culture*". As a 'careful observer', His Majesty acquired different skills and knowledge necessary to deepen his understanding of European culture and civilization in such areas as art, education, politics and military. Not only the Kingdom of Siam in its political conflict with European powers is discussed, but also His Majesty's wise consideration on many European countries in their turning point into a new political regimes. King Chulalongkorn embarked on a voyage to Europe at a time when any real relationship and friendship between European powers and his country was hard to believe.

The Ambassador of the Delegation of the European Commission in Thailand, H.E. Mr. Klauspeter Schmallenbach presented his opinion in "*King Chulalongkorn – A First True Honorary European*". King Chulalongkorn's wisdom of diplomatic strategy was in the long term very important for the preservation of sovereignty of the Kingdom of Siam, as Siam was saved from being colonized by the European powers. Moreover, during the visit, King Chulalongkorn always appeared in public in the "European" style so that he is acknowledged as 'a First True European'. In conclusion, His Majesty's diplomatic strategy should be a model to establish peace and mutual cooperation between Europe and Thailand today.

The next two articles on "*Problems Encountered by Translators of the Document of King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897*" are presented by two Thai translators of Thai-English and Thai-French. In the articles the translators illustrate problems they encountered during the translation including problems of how to understand the manuscript in Thai, as the royal

letters were written over a hundred years ago. The task was very challenging as the target languages, English and French, are not their mother tongue. For the English version, Associate Professor Dr. Pachee Yuvajita discovered mistakes from print and reprint process of the original manuscript as another important factor to be considered. In order to solve the problems, the translator had to adapt a technique of thinking 'aloud' or reading out texts orally. Mr. Noi Intarawatana, a translator of Thai-French, gave his ideas about the competency that good translators should possess. Apart from being keen in the target language, the translator needs to have knowledge of different European cultures, European geography and climate, etc.

The last article is presented by Dr. Karl Weber, independent researcher and author, Asian Disaster Preparedness Center (adpc.) in *"Dynastic Diplomacy in the Fifth Reign: Siam's Relations with German Bridgeheads"*. Dr. Weber analyzed political significances of the first visit of King Chulalongkorn to Europe. The King of Siam gave diplomacy priority over political-military policies. His Majesty's "buffer strategy" had preserved Siam from being "a buffer state". This policy, together with other factors, so believed the author, are vital to the survival of Siam during the time of European colonization.

In this special issue the editorial staff has the pleasure to present photos of historical value of King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897 obtained from research work. Many of these photos came from National Archives in Europe. We hope that the readers will enjoy this special issue.

สารบัญ

The Significance of King Chulalongkorn's Visit to Europe	1
หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล	
King Chulalongkorn – A First True Honorary European	9
เคลาส์เพเทอร์ ชมัลเลินบาค	
King Chulalongkorn's Experiences with European Culture	21
เอเบอร์ฮาร์ด เลมเมิร์ต	
ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440 (ไทย-อังกฤษ)	41
พจี ยุวชิต	
ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาฯ (ไทย-ฝรั่งเศส)	61
น้อย อินทรวัดนา	
Dynastic Diplomacy in the Fifth Reign: Siam's Relations with German Bridgeheads	79
คาร์ล เวเบอร์	

CONTENTS

The Significance of King Chulalongkorn's Visit to Europe <i>H.S.H. Prince Subhadradis Diskul</i>	1
King Chulalongkorn – A First True Honorary European <i>Klauspeter Schmallenbach</i>	9
King Chulalongkorn's Experiences with European Culture <i>Eberhard Lämmert</i>	21
Problems Encountered by Translators of the Document of King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897 (Thai-English) <i>Pachee Yuvajita</i>	41
Problems Encountered by Translators of the Document of King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897 (Thai-French) <i>Noi Intarawatana</i>	61
Dynastic Diplomacy in the Fifth Reign: Siam's Relations with German Bridgeheads <i>Karl E. Weber</i>	79

สารบัญรูป

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	iii
ฯพณฯ เคลาส์เพเทอร์ ชมัลเลนบาค เอกอัครราชทูตสหภาพยุโรปประจำประเทศไทย	8
ศาสตราจารย์ ดร. เอเบอร์ฮาร์ด เลมเมิร์ต ศาสตราจารย์เกียรติคุณด้านวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ แห่งมหาวิทยาลัยเลิเบอ์ลิน ประเทศเยอรมนี	21
ภาพจากงานสัมมนานานาชาติเพื่อแนะนำหนังสือแปลจดหมายเหตุ เรื่องการเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440 ของพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2547	39-40
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงฉายพระรูปร่วมกับ ชาเวรีซนิโคลาสแห่งรัสเซีย ณ พระที่นั่งเวทาคจำรูญ พระราชวัง บางปะอิน พ.ศ. 2433	68
เรือพระที่นั่งจักรี	69
จักรพรรดิวิลเฮล์มที่ 2 แห่งเยอรมนี (1859-1941)	70

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขณะเสด็จฯ เยี่ยม มหาเสนาบดีปัสอาร์ก ที่เมืองพริตซ์สวูท เยอรมนี	71
ข่าวหนังสือพิมพ์การเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศออสเตรีย อย่างเป็นทางการ จากหนังสือพิมพ์ของกรุงเวียนนา “Illustriertes Wiener Extrablatt” ในวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2440	72
ข่าวหนังสือพิมพ์การเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศออสเตรีย อย่างเป็นทางการ จากหนังสือพิมพ์ของกรุงเวียนนา “Illustriertes Wiener Extrablatt” ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2440	73
ข่าวหนังสือพิมพ์การเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศออสเตรีย อย่างเป็นทางการ จากหนังสือพิมพ์ของกรุงเวียนนา “Illustriertes Wiener Extrablatt” ในวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2440	74
ข่าวหนังสือพิมพ์การเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศออสเตรีย อย่างเป็นทางการ จากหนังสือพิมพ์ของกรุงเวียนนา “Illustriertes Wiener Extrablatt” ในวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2440	75

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและที่ปรึกษาแห่ง สมาพันธ์รัฐวิส อตอล์ฟ ดอยเชอร์	76
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ถึงกรุงโคเปนเฮเกน เดนมาร์ก	77
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ กรุงวอร์ซอ ประเทศโปแลนด์	78

ILLUSTRATIONS

H.M. King Chulalongkorn	iii
H.E. Klauspeter Schmallenbach Ambassador-Head of the Delegation of The European Commission in Thailand	8
Professor Dr. Eberhard Lämmert Professor of Literature and Comparative Literature Free University Berlin, Germany	21
Photos from International Colloquium <i>The First Visit of King Chulalongkorn to Europe</i> in 1897, February 5 th , 2004	39-40
King Chulalongkorn and the future Tzar Nicolas II at Vehat Chamrun Palace, Bang Pa-in Palace, Ayutthaya, Siam, 1890	68
H.M.S. Maha Chakri	69
Emperor Wilhelm II of Germany	70
H.M. King Chulalongkorn visiting Bismarck in Friedrichruh	71
News of H.M. King Chulalongkorn's official visit to Austria featured in a local newspaper in Vienna, <i>Illustriertes Wiener Extrablatt</i> on June 22 nd , 1897.	72

News of H.M. King Chulalongkorn's official visit to Austria featured in a local newspaper in Vienna, <i>Illustriertes Wiener Extrablatt</i> on June 24 th , 1897.	73
News of H.M. King Chulalongkorn's official visit to Austria featured in a local newspaper in Vienna, <i>Illustriertes Wiener Extrablatt</i> on June 25 th , 1897.	74
News of H.M. King Chulalongkorn's official visit to Austria featured in a local newspaper in Vienna, <i>Illustriertes Wiener Extrablatt</i> on June 27 th , 1897.	75
H.M. King Chulalongkorn and Federal Councillor Adolf Deucher, President of the Swiss Confederation for 1897	76
H.M. King Chulalongkorn arriving in Copenhagen, Denmark	77
H.M. King Chulalongkorn in Warsaw, Poland	78

บทคัดย่อ

The Significance of King Chulalongkorn's Visit to Europe

มจ. สุภัทรดิศ ดิศกุล

ศาสตราจารย์ หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล ทรงประทานเล่าเกร็ดประวัติศาสตร์อันเป็นเรื่องเล่าเฉพาะในหมู่พระประยูรญาติเกี่ยวกับการเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรกของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในปี พ.ศ. 2440

เมื่อหลายปีก่อนที่พระพุทธเจ้าหลวงจะเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรก คือ ในปี พ.ศ. 2434 มกุฎราชกุมารรัสเซียซึ่งต่อมาคือพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่สองได้เสด็จฯ เยือนสยามด้วย เมื่อครั้งเสด็จฯ เยี่ยมเยือนประเทศต่างๆ ทั่วโลก ครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับรองพระราชอาคันตุกะ ณ พระราชวังบางปะอิน นับเป็นงานใหญ่จนเกิดสำนวนพูดติดปากชาวสยามว่า “ได้รับการดูแลอย่างซาร์เรวิช” (to be treated like the Tsarevitch) การเสด็จฯ เยือนครั้งนั้นทำให้ความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างพระมหากษัตริย์ทั้งสองพระองค์สนิทสนมแนบแน่นยิ่งขึ้น มิตรภาพดังกล่าวนำไปสู่ประโยชน์ใหญ่หลวงสำหรับสยามในคราวเผชิญภาวะคับขันทางการเมืองจากนโยบายการเมืองยุคอาณานิคม ช่วงปลายศตวรรษที่ 19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยคุกคามจากประเทศฝรั่งเศส

*

The Significance of King Chulalongkorn's Visit to Europe **

H.S.H. Prince Subhadradis Diskul

With regard to King Chulalongkorn's first visit to Europe in 1897, I would like to relate a number of anecdotes that are told in my family and which have not appeared in print before.

Some years prior to the King's visit, the Russian Tsarevitch, the future Tsar Nicholas II, traveled around the world, stopping in Thailand, where he was very warmly and graciously received at Bang-Pa-in Palace. The grandiose nature of his reception gave rise to a Thai expression: "to be treated like the Tsarevitch." During this visit, King Chulalongkorn had an opportunity to get to know the Russian Prince, and a true friendship developed between the two men. This friendship would prove very valuable when King Chulalongkorn embarked on his first trip to Europe. At the time of his trip, there were political tensions between Siam and France. The King explained his concerns in a letter to the Tsar, who advised him to go to Russia before visiting France, and this is

* This text is a transcript of a speech delivered at the International Conference to Commemorate the Centennial Visit to Europe of King Chulalongkorn, organised by Chulalongkorn University European Studies Programme, 6-7 November 1997 and an article published by Centre for European Studies at Chulalongkorn University (2000) in *King Chulalongkorn's Visit to Europe: Reflections on Significance and Impacts*, Craftsman Press, Bangkok.

** H.S.H. Prince Subhadradis Diskul, former dean of the Faculty of Archeology, Silpakorn University and former president of Silpakorn University.

what the King did. From Italy, King Chulalongkorn went to Switzerland, Austria, Hungary, and then to Russia, where he was very well received.

In a letter to Queen Saowapa, the Regent in Bangkok, the King praised the Tsar generously. The Tsar pledged that Thailand would remain independent although he did not elaborate on how this would be achieved. In Saint Petersburg, the King stayed at Peterhof. Soon after his arrival, the Tsar invited the King to have their photograph taken together. The Tsar sent the photo to be published in the French journal *Illustration*, and according to the stories told in my family, after the photo appeared in print, tensions between France and Siam eased considerably. When I related this anecdote to one of the French ambassadors here in Bangkok, he said: “Il vous fait croire (It makes you believe it).”

In one of his letters to the court in Bangkok, the King credited Tsar Nicholas II with the success of his European visit. The Tsar spoke favorably of the King with the Austrian Emperor Franz-Josef and with the German leaders in Berlin, and this is why King Chulalongkorn was so warmly received in both places. Prior to his departure, the King had been reluctant to go to France. The French had not yet agreed to a programme for his visit, but after his regal reception by the Russian Royal Family, the King was received with equally regal honours in Paris.

Throughout his trip, the King liked most of the people he met, and most of them liked the King. From his letters, it is also clear that the King was a modest man. He wrote to one of his sons who was studying in Europe at the time: “If I do something wrong to

The Significance of King Chulalongkorn's Visit to Europe

improper, please advise me". But the King performed magnificently everywhere he went.

Another anecdote that is told in my family concerns one of the King's sons who had been sent to study in Copenhagen, Denmark. When this son saw the King, he prostrated himself on the ground in front of him. King Chulalongkorn was very pleased that despite the boy's long stay in Europe, he had not forgotten Thai customs and wrote a letter back to Bangkok praising this son. When one of the King's wives read the letter, she wrote to her own son, who was also studying in Europe at the time, and told him to make sure to prostrate himself, too, if he saw the King during this travels through Europe.

It is also evident from the letters he wrote to Queen Saowapa in Bangkok that the King knew the European chiefs of state quite well and had real insight into their political circumstances. After leaving the Austro-Hungarian Empire, for instance, the King wrote that the empire existed only because of the Emperor, and that without him, the country would break apart. Of course, this prediction came true some years later, even though King Chulalongkorn died six years before Emperor Franz-Josef. The King was also privy to certain European secrets. In a meeting with Chancellor Bismarck, King Chulalongkorn asked about the friendly relations between Russia and Germany, and Bismarck responded that the friendship would be short-lived, which again proved to be true.

The King also demonstrated a true talent for diplomacy. When the ruler of one small European country tried to persuade the King to

allow his country to invest in railroads in Siam, promising that because his nation was small, no gunboats would be dispatched to attack Bangkok, the King remarked on the then-current conflict between Greece and Turkey. Greece, too, was just a small country, but the other European powers had seen the fighting between Greece and her neighbour as their concern. The same would happen to Thailand, no matter whether she granted economic concessions to a large or small country.

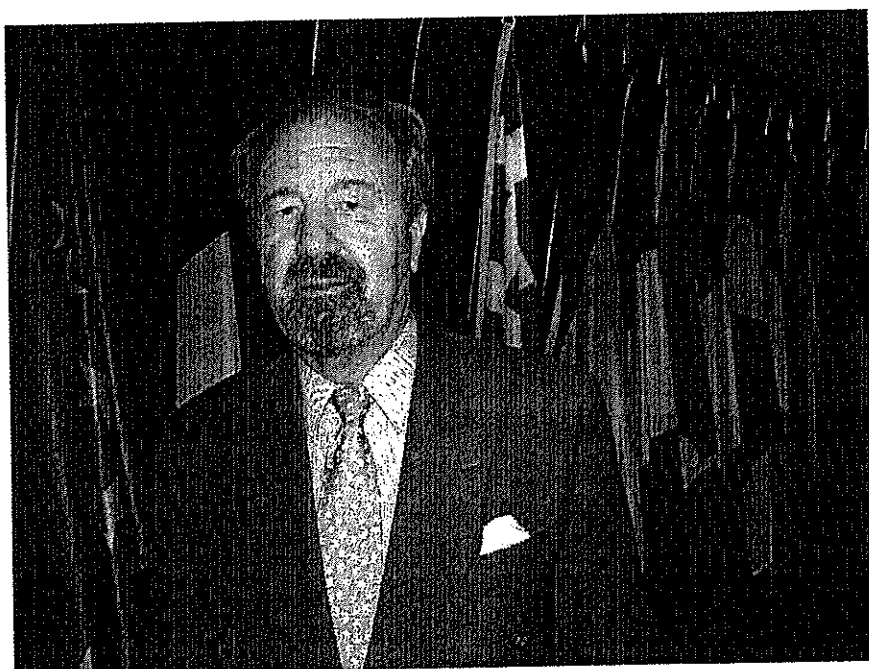
At home, Thai people were very concerned about the King's trip to Europe. They were concerned about the monarch's health and about the success of his mission. My father (Prince Damrong Rajanuphab, the King's younger brother) who was Minister of the Interior for most of the reign of King Chulalongkorn, told me there were two moments of supreme pleasure in his life. One was his own return to Thailand after a nine-year stay in Penang, and the other was seeing King Chulalongkorn on his return from his first visit to Europe. As a souvenir of the trip, the King gave my father a gold cigarette case with an inscription which reads: "What we planned has been accomplished". The King was most likely referring to their work to preserve the independence of Siam.

In light of his praise for Tsar Nicholas II, it may seem surprising that King Chulalongkorn did not return to Russia on his second trip to Europe ten years later in 1907. According to my sister, who heard the story from my father, the King had indeed wanted to go, but because of the Russian defeat in the war against Japan in 1905, the Tsar's popularity had suffered tremendously and he could no longer guarantee the King's security.

The Significance of King Chulalongkorn's Visit to Europe

One final anecdote about King Chulalongkorn's historic visit to Europe also comes from my sister, who heard it from our father. When the King returned from Europe for the second time in 1907, he said to his brother that in ten years' time, he would go back to Europe for a third visit. It seemed appropriate since ten years had passed between the King's first and second visits. But King Chulalongkorn's personal physician already suspected that the monarch would not live so long. After all, he had made his second visit primarily for health reasons, visiting a number of spas. And, indeed, as the doctor predicted, the King passed away three years later, in 1910.

H.E. Klauspeter Schmallenbach
Ambassador-Head of the Delegation of
the European Commission in Thailand (2001 – 2004)

บทคัดย่อ

King Chulalongkorn – A First True Honorary European

เคลาร์เพเทอร์ ชัมลเลนบาค

บทปาฐกถาพิเศษนี้กล่าวโดยสังเขปเกี่ยวกับพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงดำเนินนโยบายทางการทูตอย่างชาญฉลาด ทำให้ให้สยามรอดพ้นการตกเป็นอาณานิคมของมหาอำนาจตะวันตก โดยใช้นโยบายผูกมิตรกับยุโรปและให้ความสนใจปรับปรุงพัฒนาประเทศตามแบบอย่างตะวันตก ในขณะที่ยังคงสามารถธำรงรักษามรดกวัฒนธรรมไทยไว้ได้อย่างดี การที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระปรีชาสามารถเจริญพระราชไมตรีระหว่างราชวงศ์ในยุโรปและราชสำนักสยามเป็นผลสำเร็จระหว่างเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรก ปี พ.ศ. 2440 ทั้งที่หลายประเทศขณะนั้นมีได้เป็นมิตรกับสยามเท่าที่ควรในขั้นแรก แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพของพระองค์อย่างแท้จริง ความใส่พระทัยในศิลปขนบธรรมเนียมประเพณีของยุโรปเป็นที่ประทับใจของผู้บรรยายอย่างยิ่ง ถึงกับมีทัศนะว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ห้าทรงมีพระราชจริยวัตรเสมือนหนึ่งเป็น “ชาวยุโรปแท้จริงพระองค์แรก”

เนื้อหาของคำบรรยายครอบคลุมหัวข้อใหญ่สามหัวข้อ ตามลำดับ คือ 1) สถานการณ์ในเอเชียและยุโรปในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมัยการเมืองยุคอาณานิคมกำลังเฟื่องฟู 2) นโยบายการทูตเพื่อสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างสยามและยุโรปของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อันเป็นกุญแจสำคัญนำไปสู่ความสำเร็จแห่งรัชสมัยของพระองค์ 3) คือ ความร่วมมือระดับรัฐในการเสริมสร้างสันติภาพและความเจริญร่วมกันระหว่างยุโรปและประเทศไทยใน

วารสารยุโรปศึกษา

สมัยปัจจุบัน เพื่อดำเนินตามแบบอย่างที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเคยปฏิบัติมาแล้วไว้ นั่นคือ การประสานความร่วมมือฉันมิตรระหว่างประเทศใน
เอเชียและยุโรป โดยอาศัยหลักความเข้าใจซึ่งกันและกัน

King Chulalongkorn – A First True Honorary European *
H.E. Klauspeter Schmallenbach **

Ladies and Gentlemen,
Dear Professors,
Distinguished guests,
Sawadee-Krap,

It always gives me great joy to attend an event hosted by the Centre for European Studies at Chulalongkorn University. Most of you will know that we have had the privilege of co-operating with the Centre for many years. Consequently it was without hesitation that we decided to support a project dedicated to the King whose name was given to this university and who is remembered as one of Thailand's most outstanding monarchs.

That is why I am grateful for the invitation to say a few words today.

My gratitude goes to the President of Chulalongkorn University, Professor Dr. Tatchai Sumitra. Also, my thanks go to Professor Dr. Charit, the Director of the Centre for European Studies, for his

* Special remarks from the International Colloquium "*The First Visit of King Chulalongkorn to Europe in 1897*" on 5th February 2004 at Room 105, Maha Chulalongkorn Building, Chulalongkorn University, Bangkok.

** Head of the Delegation of the European Commission to Thailand (2001 – 2004)

tireless efforts in promoting academic and personal links between the European Union and Thailand.

My special appreciation goes – of course – to my dear friend Professor Dr. Pornsan Watanangura, whose prolific writing illustrates so well the importance of our EU - Thailand relationship.

As we will listen to many distinguished scholars in the course of this seminar, I will limit myself to highlighting only a few issues:

- I would like to briefly touch upon the Asian and European landscapes at the time of King Rama V,
- Then look at the King's approach towards Europe. This is from where I derived the title of my presentation, as I consider his efforts and achievements in building relations with Europe as being key to his successful reign,
- And, finally, let me speculate about what King Chulalongkorn would see as important when looking at today's Europe.

King Chulalongkorn reigned during a challenging time. On the one hand he realised the necessity to continue the modernisation and the opening-up of Siam, initiated by King Mongkut.

On the other hand he had to face the challenge of pursuing this idea without compromising the internal stability and the external independence of his kingdom.

This was a huge task, and the King had hardly any models to follow, and certainly not an Asian model. Basically, there was only one thing all Asian nations had in common: they had to face

colonialist rule or military pressure from outside, and the Asians had to look for an answer themselves. But a closer look shows a detailed and different picture:

Japan had been forced by an outside power to open the country to the world. This pressure led to two responses: externally, Japan turned to Europe. But the main response was an internal one: the ensuing modernisation of Japan became known as the Meiji revolution, and it was accompanied by an important power shift back to the Tenno, ending the old Shogun regime.

China was in a different situation. Following tradition, there was China, and then there was the rest of the world – the idea of a community of nations was inconceivable for the Chinese mind at the time. Therefore, the Western world's attempts failed to undermine what they considered to be restrictive trading and government regulations. Internally, the weakened Qing dynasty was confronted with rebellions sprouting all over the country. The overall policy response was defensive, at best.

And, finally, India was still firmly under colonial rule, with today's Myanmar being part of British India. Likewise, Indochina was under French domination.

Against this background, the King had to shape a policy, fending off colonialist pressure and modernising the country with some support from outside.

While Siam was forced to give up some territory to France and Great Britain, the King introduced legal reforms, schools, roads,

railways, and the country's first post offices. He overhauled the administration of Siam to a form of cabinet government with twelve ministers.

The results of this policy are still visible today: we see a modern Thailand, a democratic country, and the only nation between Indonesia and Palestine to have withstood the forces of colonial hegemony. Thai society could and did preserve much of its cultural richness. No wonder that these most remarkable achievements are still in vivid memory today. I myself have witnessed people laying wreaths in memory of the King called “Phra Piya Maharaj”.

Europe played a key role and served as a reference point in the King's policy of modernisation and reform. King Chulalongkorn's two visits to Europe (1897 and 1907) – as different as they were in purpose – document not only the political and diplomatic wisdom of the King, but also his genuine interest in European art, culture, lifestyle and politics. Building relations with European powers – some of which were not at all genuinely friendly toward Siam – was a task requiring considerable skills.

But these skills made him in my view a “true European”:

- building constructive and much closer relations even with difficult European counterparts (much as Robert Schuman and Konrad Adenauer did over half a century ago),
- while preserving the values of his own motherland during its modernisation[61].

Which Europe did Chulalongkorn experience?

At the turn of the century, the old continent saw a cultural boom unheard of until then. Music, literature, architecture and visual arts were flourishing in European cities. It was also a time of big technological progress and the establishment of modern mass transport and communication systems. London, Paris, and Vienna were about to build the first underground mass transit systems – as Bangkok is doing today.

Politically, Chulalongkorn encountered in Europe a mosaic of nation States, dominated by Britain, France, Germany, Austria-Hungary and Russia. It was the Europe that had “invented” nationalism, the most successful political force of the 19th century, and on the brink of turning into dreadful national chauvinism.

Nationalism created identities and gave states a legitimate base. But it required uniformity and haunted Europe until very recently, not only in the Balkans, as an “ethnic” or exclusive nationalism. Furthermore, nationalist ideas were exported worldwide, in one way or another.

King Rama V saw a Europe that would still have to go through the catastrophes of two world wars. It was the continent that still had to suffer from a very painful learning process before adopting a new approach that would lead to European integration. At this time, most European states defined their relations with the outside world by means of military power. This approach was aggressively accompanied by expansionist policies and the establishment of colonies and dependent territories even in the remotest parts of the world.

It was the first full-size era of globalisation, radiating from Europe, and powered by improved means of transport and the hunger for economic expansion.

I mentioned earlier that Britain and France in particular had strong rivalling interests in SE-Asia. Siam was surrounded by British Burma and French Indochina. All this – the overall political atmosphere as well as the hard facts on the ground – makes clear how delicate King Chulalongkorn's task was when he embarked on his state visit to fourteen European countries in April 1897.

Even though King Chulalongkorn's trip could not prevent the making of territorial concessions vis-à-vis the colonial powers, the achievements of this trip are nevertheless remarkable. King Rama V led Siam into the international arena and managed to gain international recognition for his kingdom. This was possible because King Chulalongkorn understood Europe.

A small, yet important example documents this well: ahead of his trip to Europe, the King decided that he and his entourage should wear western clothes during their stay, and respect European, rather than Thai, court etiquette. This decision was certainly not made out of insecurity or weakness. It is more likely that King Chulalongkorn had realised that in the Europe of the late 19th century, most exotic things were considered interesting but sometimes also inferior. In other words: the King knew about the narrow-mindedness that ruled some political circles and drew his own conclusions.

The friendly reception he and his delegation experienced in all countries – even in France – and the establishment of long-lasting bonds with European royal families give evidence of the King's successful strategy. He won respect wherever he went without neglecting Siam's political interests.

Since then, more than one hundred years have passed. And no doubt, King Chulalongkorn's Europe of 1897 was profoundly different from today's. The concept of the mighty, sovereign nation state has weakened. It has given way to the concept of European integration.

The process of European integration – unthinkable at the time of King Chulalongkorn – has created a Europe at peace and led to a new European identity. Former enemies have turned into partners and embarked on a process of ever-closer cooperation.

Soon, ten new member states will join the European Union. Soon – or should I say sooner or later – we will also give ourselves a European Constitution. The European Union, in short, is the greatest peace project ever undertaken.

And while military power defined relations between Europe and the then outside world, Europe has today an honest desire to base our relations on partnership, cooperation, mutual respect and understanding. Today, Europe wants to see the rule of law maintained and fully respected in international relations.

Most of the achievements of European integration have not come easily. The fact that we manage to address conflicts in a

democratic manner, and that the process of European integration still advances, is proof enough that the spirit of cooperation and partnership is prevailing.

This spirit of cooperation is not limited to internal European matters. The “mentality of cooperation” also rules our thinking and our interaction with third countries. The European Union is certainly not – and will hopefully never become – an inward-looking giant.

Let me give you an example of how we continue to take great interest in our relations with Southeast Asia in general and with Thailand in particular.

A few months ago, the European Commission released “A New Partnership with Southeast Asia”, and all of its member states actively endorsed it. This document reflects our belief that our relations with SE Asia should be comprehensive and reach beyond trade, tourism and development cooperation.

What we want is a deepening of our dialogue on all levels. We want to emphasize the many features and values that unite us while maintaining respect for cultural and religious diversity. This is no theoretical exercise. A concrete result is the beginning of exploratory talks with our Thai partners on the possibility of concluding a comprehensive bilateral cooperation agreement.

King Chulalongkorn did not find the same favourable conditions for cooperation and partnership when he first travelled to Europe in 1897.

King Chulalongkorn – A First True Honorary European

All the more reason then that his efforts to build constructive relations with Europe deserve recognition and respect.

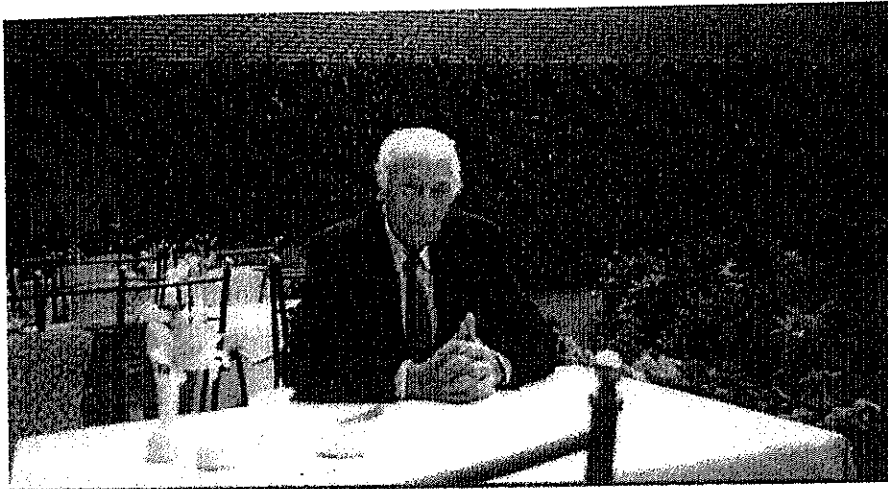
The King spent nine months in Europe and visited 14 countries. Even though it is difficult to measure Chulalongkorn's contribution to the building of modern relations between Thailand and Europe in figures or time spent, it documents the monarch's enormous commitment to building bridges. Therefore, it is certainly right to call Chulalongkorn "a first true honorary European".

If King Rama V could look at Europe today, I am certain he would be the first to applaud the European peace project, which we call the EU. He would certainly welcome European integration. He certainly would hail the principles governing the EU: the rule of law, the respect for human rights, and the spirit of co-operation and partnership with SE Asia. He would be aware of today's form of globalisation, with its chances, challenges and perils.

More than one hundred years ago, King Chulalongkorn gave us an example, which has not lost its validity.

If Thais and Europeans follow his example and work on our bilateral relations with the same commitment and endurance, we can expect the very best for the quality of our future relations.

Thank you very much. Khob Khun Maak Krap.

Emeritus Professor Dr. Dr. h.c. Eberhard Lämmert
Professor of Literature and Comparative Literature
Free University Berlin, Germany

บทคัดย่อ

King Chulalongkorn's Experiences with European Culture

เอเบอร์ฮาร์ด เลมเมิร์ต

ในบทความนี้ ผู้เขียนได้วิเคราะห์ให้เห็นจริงว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์แห่งสยามได้ทรงรู้จักวัฒนธรรมยุโรปลึกซึ้งอย่างไรระหว่างการเกลี้ยประพาสยุโรปครั้งแรกของพระองค์ในปี พ.ศ. 2440 ท่ามกลางการเมืองที่ตึงเครียดกับประเทศมหาอำนาจยุโรปโดยเฉพาะกับประเทศฝรั่งเศส อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการเมืองอาณานิคมช่วงปลายศตวรรษที่ 19 จากการวิเคราะห์เราได้พบว่า การเสด็จต่างประเทศยาวนานครั้งประวัติศาสตร์นี้มีให้เป็นเพียงจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญสำหรับสยามประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นช่วงเวลาที่การเมืองในหลายประเทศในยุโรปเช่น สวีเดน รัสเซียและอิตาลี กำลังดำเนินไปสู่ความเปลี่ยนแปลงด้วย

ในทางวัฒนธรรม การเสด็จประพาสยุโรปเป็นโอกาสที่พระมหากษัตริย์ไทยได้ทรงทอดพระเนตรและศึกษาสิ่งต่างๆ ในยุโรปอย่างละเอียดลออและกว้างไกลขึ้น ทำให้ได้ทรงรู้จักวัฒนธรรมยุโรป คนยุโรป ทั้งด้านการเมือง การทหาร (ที่เดรสเดน บูดาเปสต์ฯ) ความเป็นอยู่ของชาวบ้านสามัญชน โดยเฉพาะได้ทรงสัมผัสวัฒนธรรมในด้านต่างๆ ที่ทรงสนพระทัยอยู่แล้วให้ลึกซึ้งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นธรรมเนียมวิถีคิดของชาวยุโรปเกี่ยวกับการเย็บเยื่อน การให้ของขวัญ ศิลปะภาพวาดโดยเฉพาะศิลปะสำนักฟลอเรนซ์ของอิตาลี ความนิยมยศศักดิ์ที่ราชสำนักฮาบสบูร์ก เป็นต้น

ส่วนในทางการเมือง ผู้เขียนเน้นให้ประจักษ์ถึงพระปรีชาญาณของพระมหากษัตริย์แห่งสยามว่าทรง “ดูออก” ถึงกิจการการเมืองและความเป็นไปในราชสำนัก

วารสารยุโรปศึกษา

ยุโรปในเวลาอันสั้นระหว่างประทับในราชสำนักยุโรป เช่นในเวลาไม่นานก็ทรงเข้าพระทัยได้ว่า สมเด็จพระพันปีหลวงแห่งอิตาลีและรัสเซียมีบทบาทสำคัญในราชสำนักเพียงไร ได้ทรงเห็นความสัมพันธ์ระหว่าง “เจ้า” กับ “ไพร่” ในประเทศอิตาลีและจุดเปลี่ยนทางการเมืองสู่อิสรภาพของประเทศนอร์เวย์ที่กำลังตั้งตนแข็งข้อกับราชสำนักสวีเดน และที่น่าสนใจก็คือ ความแตกต่างระหว่างสองสาธารณรัฐ ได้แก่ สาธารณรัฐสวิส ที่มีชนบสาธารณรัฐมายาวนานหลายร้อยปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นในการต้อนรับของผู้นำรัฐและพลเมืองที่แตกต่างจากการต้อนรับของประธานาธิบดีฝรั่งเศสและประชาชนฝรั่งเศสอันนับเป็นสาธารณรัฐใหม่ มีอายุเพียงประมาณหนึ่งศตวรรษเท่านั้น อีกทั้งฝรั่งเศสยังสลับเปลี่ยนปกครองโดยกษัตริย์เป็นระบอบตลอดศตวรรษที่ 19 อีกด้วย

ในท้ายที่สุด ผู้เขียนสรุปว่า การเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรกของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไปยังทวีปต่างแดนในเวลานั้น เป็นช่วงเวลาที่สำคัญไม่ตรีกับมหาอำนาจยุโรปแทบจะเป็นสิ่งที่เหลือเชื่อ แต่ประสบการณ์ของพระองค์ท่านกว่า 100 ปีที่ผ่านมา ทำให้เราในยุคปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญของการที่จะสร้างอนาคตร่วมกัน

King Chulalongkorn's Experiences with European Culture

Eberhard Lämmert

**

Barely a week after King Chulalongkorn set foot on European soil, a minor incident in the Geneva city museum made him feel just how distant his Asian home was from the continent he was visiting. In the museum he discovered that everything considered Asian had simply been thrown together in one room, and the museum staff had not bothered even to learn the difference between Chinese and Japanese styles. Worse still, the curators of the museum's magnificent Bible collection—for which Geneva was famous—showed “little interest” (Letter No.17) ^{***} in the Thai Bible the king offered them. “It might be,” the King Chulalongkorn wrote back to Bangkok, slightly resigned, “that they weren't listening to me, or perhaps they didn't understand me.”

This contretemps, which occurred on the fourth day of the king's trip to Europe, gives us a measure of the difficult waters

* Keynote Speech from the International Colloquium “*The First Visit of King Chulalongkorn to Europe in 1897*” on 5th February 2004 at Room 105, Maha Chulalongkorn Building, Chulalongkorn University, Bangkok.

** Emeritus Professor Dr. Dr. h.c. Eberhard Lämmert, Professor of Literature and Comparative Literature, Free University Berlin, Germany

*** The number of letters mentioned in this essay refers to the personal letters or telegram of King Chulalongkorn in the translations of *King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897*, Pornsan Watanangura, Naruemit Sodsuk and Khanittha Boonpan (ed.), published by the Centre for European Studies at Chulalongkorn University, 2003.

Chulalongkorn was forced to navigate when he decided to visit seventeen European courts and seats of government within the space of only a few months. He took it upon himself not only to convey to his hosts the special character of the Kingdom of Siam, but also to acquire the different skills necessary to engage in political talks, hunting expeditions and drinking sessions in cities as diverse as Petersburg and London—and to respond appropriately to civilities of the Viennese court or to a pat on the back by the Swedish king. Making stops that often only lasted a few days, King Chulalongkorn journeyed from Venice, where he had come ashore, to Switzerland and on to Rome, then swung eastward through Austria, Hungary, Poland and Russia. Journeying alternately by land and by sea, he next made his way to Stockholm, Copenhagen and, finally, to the eagerly awaited “Crystal City” of London, which he and his Siamese compatriots viewed as the epitome of European civilization and the European way of life. Germany was next on his itinerary, and after visiting the Prussian, Saxon and Mecklenburg courts, he viewed the Ruhr industrial region. From there he headed to the Netherlands and Belgium and proceeded south along the continent’s western flank, stopping in Paris and Monte Carlo as he approached the warm autumnal waters of the Mediterranean. By the time he crossed Spain and Portugal, King Chulalongkorn had made seventeen visits on the European continent, not counting his trip to the Vatican. He had heard, from his coach, cheers in at least twelve different languages. He had spent hours and even days at a time on railway cars and even survived a crash that derailed his train. Exhausted from this wealth of experience, he finally reached Naples, where the royal yacht was waiting for him in the harbor.

King Chulalongkorn's Experiences with European Culture

What did King Chulalongkorn learn on his six-month journey amongst the European royals, who were often related, and just as often feuding with each other? What glimpses did he catch of the budding republican movements that were to bring democratic constitutions to some European states but impose the yoke of bloody dictatorship on others? When did he find the time to study the countries and their people, and what benefits did he hope to bring to his own country upon returning from this Grand Tour?

Since several of the king's half-brothers and sons accompanied him on this journey, he was usually received by his hosts in the presence of their own immediate families. At times, the visitor was given an unguarded glimpse of the manners and power structures within these families. When he arrived in Rome, he was first received by King Humbert I, who, as was his wont, savored the cheering crowd in the presence of a large retinue. And yet King Chulalongkorn realized within the space of just three days that it was the queen who, with her kindness and intelligence, was the focal point of court society and "the head and the foundation of the state" (Letter No.21). When King Chulalongkorn describes the positions various queens occupied both within their families and in state politics, he never neglects to compare their charms and conscientiousness with those of his wife, Mae Lek, who had assumed the regency during his absence from Bangkok.

Shortly after his arrival in Russia, where Czar Nicholas II ruled with an absolutist fist and shunned official ceremonies, King Chulalongkorn was introduced to the Czar's mother. Given the honor of escorting her to the table, he was quick to realize that she enjoyed great respect at court (and throughout the country) due to

her judiciousness and conciliatory exercise of power. At their parting, as he kissed and was kissed by various members of the royal family (a leave-taking that always took the king some getting used to), the Czar's mother declared him her son and herself his mother. This reinforced his view that she was the country's true ruler. Incidentally, the most serious historian of the twentieth century shared this opinion, one which King Chulalongkorn had formed in just a few days.

The emperor of Austria received his Asian guest in the manner of an absolutist and rather old-fashioned ruler. As in Budapest later-on, the emperor had a variegated program in store for the Asian visitor, and the emperor's closest relatives were eager to accompany the king on all his excursions. Outside the town, King Chulalongkorn was able to glean many facts about rural life, and in Vienna he had ample opportunity to participate in the convivial Viennese lifestyle, which, he admitted, "was a whole lot of fun" (Telegram, 25 June 1897). At court, though, people followed a strict etiquette; in keeping with this, court dignitaries and even the country's senior civil servants comported themselves in a most obsequious manner. Furthermore, the king was astonished at how zealously the aristocracy insisted on order of rank and a speech code. Indeed, the multinational Habsburg Empire had done much to encourage the formation of distinct ranks among its civil servants; and though the Austrians abolished all aristocratic titles after the First World War, their fondness for polite formalities and their use of titles as forms of address have continued to the present day and remain an old-fashioned and almost endearing trait. At the Viennese court, however, the king did not notice any unrest or see traces of the rebellious movements that would soon rock the

foundations of one of the oldest empires in Europe, in an area stretching from the Carpathian Mountains to the Balkan states.

In Stockholm King Chulalongkorn encountered a society that did not attach as much importance to rank, presided over by a king who moved among his people as among equals. Shortly before, Chulalongkorn had been awed by the unusually light summer nights in the far north of the country and population's raucous celebration of them. And yet this had strained his nerves. Life in the royal family was likewise marked by a coarse yet good-natured conviviality; the guest from Siam won great respect when he survived the banquet in a more sober state than many of his hosts. In Austria and Russia he had been carefully shielded from any sign of the nascent conflicts and the republican movements in the country, but Swedish king spoke openly about his rebels, who primarily came down from Norway. He also gave his guest the chance to experience such moods in Stockholm, confident that his government's respect for middleclass rights would spare the country any future unrest.

•

It is of interest to take a closer look at how King Chulalongkorn was received in those countries that already boasted republican constitutions, drawn up either in the near or distant past. Switzerland received the king with all due honors, and the president of the confederation delivered a cordial address. Not only the government, but many civic societies, too, invited the king to dine, and the president of the Red Cross, praising the king in warm tones, read a letter in public in which Chulalongkorn had announced his decision to join the organization. The king later recalled the informal gaiety of these days with great gratitude.

The president of the French Republic received the king personally, with the same pomp as had last been shown the Russian Czar. From the crowd, which was laboriously contained by the police, came cries of "Vive President" and "Vive Roi de Siam," and people blew kisses from the street. However, when the French president and the king met in the days to come, their greetings became a formalized ritual in which even the number of steps they took when approaching each other were planned. On stairways, neither of the men was allowed to remain standing at a higher level than the next, a rule that assiduously enforced. During their talks, which were conducted with greatest of civility, the president referred several times to the fact that "France was governed according to the people's will" (Letter No.56), which placed him under special obligations. This strained ritual continued when the king met with the French ministers, and it was with a sense of melancholy that Chulalongkorn recalled the warm welcome he had been given by the French people.

The king's experiences in these two democratic states tell us much, since they illustrate the differences between, on the one hand, a republic that had evolved over the course of many centuries and, on the other, one that had been proclaimed several times within the space of just one century, that had been lost and reestablished. The enthusiastic cheers and measured formality that distinguish the French reception from that of the self-confident, cordial Swiss are further evidence of how firmly court etiquette remains in place as a kind of protective wall even after popular liberation has been achieved, and with what tenacity court splendor remains the object of secret desire, or can become it once again. This may be a source

of consolation and even hope for kings in the fast-paced twenty-first century.

But when he made his visits to the courts and seats of government in Europe, the king of Siam, as a reformer in his own country, always regarded it as a top priority to gain insight into "how the Europeans led their lives" (Letter No.44), where "the source of their wealth" lay, and under what conditions the rural and urban population lived. When restructuring his administration, constructing bridges and streets, and, not least, modernizing the education system (to which the king attached great importance), Chulalongkorn had not hesitated to bring in foreign experts and avail himself of their methods. And so, as his ship sailed to the northernmost point of his journey, he reviewed his experiences, determining which would prove most beneficial not only to his country's future but also to his people's living conditions.

At the very start of his journey, on 14 May 1897, when his yacht dropped anchor in the waters before Venice, he had had an excellent opportunity to pursue these interests. Like Bangkok, the famous city of lagoons was crisscrossed by waterways and canals and built on soft ground that sometimes caused the water level to rise dangerously. From the sea, Venice was a familiar sight to the king with its magnificent silhouette of palaces and plazas. But as soon as his gondola left the Grand Canal, which wound through the center of the bustling city, the king was introduced to another Venice, one where the valuable land was quite densely developed. For the first time, he saw "buildings that stand next to each other like umbrellas, whose roofs cast seamless shadows over the entire area" (Letter No.12). He was most of all astonished that the people

lining these narrow alleyways for his arrival were permitted to crowd round their king and himself, pressing so closely that it would have been quite easy to “stab or shoot him” (Letter No.12). On the other hand, the citizens were required to constantly take off and on their hats while calling out “Vivat,” and one of the king’s heralds made sure that they “bowed to His Majesty.” When we hear of this unusual mixture of folk festival and courtly protocol, we must keep in mind that Italy was first unified as a kingdom in the mid-nineteenth century, so the people’s civil interaction with their king and their desire for solemn ceremony (even in the most cramped quarters) needn’t necessarily be seen as a contradiction.

Viewing the diverse ship traffic and the boats and skiffs nimbly maneuvering out of each other’s way, the king was compelled to make additional comparisons with Bangkok. However, he quickly discovered that the water level was more constant here, which had allowed for an entirely different architectural style. He was greatly disappointed to see that, as in Bangkok, the inhabitants also “dumped all excrement and dirt directly into the water” (Letter No.12), instead of channeling it elsewhere, and yet he recognized that there was at least no risk that the salt water would be used for drinking or cooking. One sees that the king is a careful observer, and after these hygienic considerations he is quick to realize some special circumstances of Venice’s wealth. He finds out that the Italian inhabitants normally live in rundown buildings, whereas the larger and more comfortable dwellings “mostly belong to the British” (Letter No.12). With customary perspicacity, he also notes that the inhabitants will have to wait a long time for electric street lights since the city has signed a 90-year contract with the company supplying gas for the inadequate gas lanterns—a contract

that will extend well into the twentieth century. But despite all these shortcomings, he concludes his report with the observation that the Italians sing "late into the night, and do so really wonderfully" (Letter No.12).

In only one other country on his journey did the king report on the poorer population's living conditions in such detail: while in Denmark he asked to view a settlement for farm hands "who do not possess their own ground" (Letter No.45). He was taken to a large piece of land that had been divided up into lots for individual tenants. These tenants were permitted to build their own homes and plant vegetable gardens. The homes were "as cute as dolls' houses," each with a flag pole on which children, too, were allowed to hoist a flag. The Danish government collected annual rents of 10 kroner, or 40 baht, for the lots. Even from a European standpoint, this model settlement was an ambitious, early attempt to create a better life for the poor (and primarily for their children) through social housing. And this met with the king's full approval.

Agriculture was on the king's mind primarily in the alpine countries, his main interest being animal husbandry. In Switzerland he came upon oxen three "Sog" tall (Telegram, 25 May 1897), and in Austria he discovered a breeding facility for horses and all kinds of farm animals (Letter No.35). This impressed the king greatly, not only because the facility sought to improve the livestock kept by the rural population. Most of all, he was delighted to see that the imperial government was publicly promoting farming as an honorable profession. The exotic animals from his own country were highly prized gifts among the competing zoological gardens in Europe. For this reason the king

ordered peacocks and elephants from Bangkok for the animal pens of the Habsburg royal family. He expressly enjoined his brother not to send “young pygmy elephants that won’t grow any larger” (Telegram, 26 June 1897). If there was one thing Chulalongkorn had learned, it was that Europeans love big animals.

An important means of demonstrating social rank was through magnificent, purebred horses, which became the pride and joy of their owners. This explains why, on a private excursion in Geneva, the king was given a horse whose extraordinary stature made it quite difficult to ride (Letter No.17). Before being replaced by the automotive industry’s premium brands, saddle-horses and coaches were an important status symbols at European courts, and we can thus understand how honored King Chulalongkorn felt when the emperor of Austria presented him with a horse from his famous Spanish Riding School—and how concerned he was that it be stabled properly in Bangkok (Telegram, 26 June 1897 and 29 June 1897). It comes as no surprise that the king of Portugal fetched Chulalongkorn from the train station in an entire golden, if somewhat ramshackle, coach. Finally, we can also understand why, after a visit to a Madrid bullfight—which the king describes as “breathtaking” – he does not feel sorry for the men or the bulls, but for the horses (Letter No.58). I must admit that I find this statement most endearing.

The king was more reserved when it came to the entertainment offered him in the many places he visited. To be sure, he paid an evening visit to the famous Tivoli Amusement Park in Copenhagen, and he enjoyed the nighttime firework display that the German Duke of Mecklenburg staged in honor of his visit. He

also admired the Vienna ballet. And yet he quickly tired of Monte Carlo, the prince of Monaco's gambling paradise, since he considered it foolish to bet "heaps of gold" on a confusing game (Letter No. 58).

On the other hand, at every stop along the way, Chulalongkorn showed great interest in both the arts and the handicrafts that characterized the people in the various regions of Europe. He wanted to learn more about their characters and form a clearer picture of the things they loved by viewing not only their gold artifacts, crown jewels and museums, but also Polish Madonnas, Hungarian embroidery and skillfully wrought Swiss clocks.

As far as painting is concerned, Florence, more than any other city, became a town of exuberant art pleasures for the king. Here he "met almost exclusively with painters, sculptors, modelers and wood carvers from early morning till late at night," and their work fascinated him (Letter No. 20). Whereas in Venice he generally refrained from passing judgement on artwork—he had no appreciation for a ceiling fresco because paintings "distorted" through the use of perspective were unfamiliar to him—he made it a point in Florence to learn how gobelins were woven and sculptures were chiseled; and in sessions running for several hours he posed for a half-relief of stone. King Chulalongkorn even commissioned an artist to paint a portrait of himself and Mae Lek from the waist up (an opulently dressed model stood in for his wife). His enthusiasm took him to many studios and made him forget the city's oppressive heat.

In fact, with his admiration for and intense study of Italian art, the king was behaving like a typical European. Italy had been drawing European art aficionados for centuries, particularly from Germany, England and Scandinavia. Until the late nineteenth century, many regarded the country, with its art treasures and architectural monuments, as the birthplace of European culture. And until recently any European art scholar worth his salt had to be an expert in Italian art. We must admire how resolutely King Chulalongkorn took the opportunity to acquaint himself with Florentine art and deepen his understanding of European culture. As he himself lamented, he and his fellow Siamese had acquired their idea of this culture almost exclusively through encounters with the British and the French.

It was great attentiveness, and not only for entertainment, that the king viewed the many military exercises staged in his honor. In Berlin he was greatly impressed by a fire department drill. In Dresden—paradoxically, the most peaceful royal residence in Germany—he admired a company of soldiers who looked “like machines” in their uniforms and equipment (Telegram, 24 August 1897). In Warsaw, he was downright terrified by the Cossacks, who demonstrated their daredevil military skills in a mock battle, and who he imagined would be “extremely dreadful opponents.” (Letter No. 37) The latest conflicts along Siam’s border had given him a pressing reason to learn more about the strength of the European troops, and the king was greatly occupied with these exercises.

While the king was in Budapest, news reached him of an serious incident at the border of Siam. A customs house had been fired upon from French territory, and on the French side a bishop was

reportedly killed in the ensuing exchange of gunfire. This incident cast a shadow on the king's remaining visit and was a sudden reminder of the difficult situation in which Siam had been placed by European colonial politics. In this regard, the king's European hosts could be assigned to two groups, and his visits to Eastern and Western Europe were significant in different ways. The European sea powers, in particular, considered colonial politics a top priority among their foreign activities, as did Russia, their main opponent.

The major powers, whose grip on Asia had been tightening since the middle of the century, pursued goals that for some time had moved beyond the economic sphere. By the end of the century, establishing colonies or protectorates had become a matter of political prestige, and the countries where their interests overlapped only had a chance of protecting their independence through diplomatic skill and the clever exploitation of their rivalries. With this in mind, King Chulalongkorn had carefully planned his itinerary so that he would be visiting England and France late in his journey. He was able to conduct extensive talks beforehand with the Russian Czar, who competed with England for influence in Persia and Afghanistan, and to whom France would least want to cross. In addition, before visiting the Western powers, the king was able to convey his country's precarious situation to those leaders who took a critical view of Western European colonialism. Indeed, in Italy, at the Habsburg court and, above all, in Scandinavia, he learned that many of his hosts not only fully understood Siam's worries, but were also willing to provide diplomatic support in the case of a serious crisis. The king received even more concrete assistance from the Russian Czar, who was the first head of state to whom he spoke after hearing

news of the border incident. Assuring King Chulalongkorn "that the independence of Thailand must not be lost" (Letter No.53), the Czar sent communiqués to both the German emperor and the French state president. As a result, King Chulalongkorn received an express declaration of sympathy from the German emperor. He also reckoned that his visit to Paris, which had long sparked controversy, finally came about and proceeded in such civil (if strenuous) fashion largely due to the Czar's intervention.

"My visit could be a chance for our country's survival," wrote King Chulalongkorn from Florence to Bangkok (Letter, Florence 13 June 1897), and he was not mistaken in his assessment. But one cannot help noticing the resignation at the end of his trip that caused him to doubt that others would "speak and think on our behalf when we are in trouble." His conclusion was thus: "As an independent state, we must take the matter into our own hands" (Letter No.52). But for the next time only a combination of persistence and diplomatic skill gave Siam the means to surmount the "large obstacle" (Letter, Florence 13 June 1897) that French colonialism in particular had placed in its path or to resolve the problem posed by other European nations in demanding jurisdiction over their nationals on Siamese soil.

In an age when many states on the European continent had proclaimed and largely realized national sovereignty and self-determination, Europe did not think twice about pursuing imperialist policies that treated the people of other continents as too immature to exercise the same rights themselves. It acted on the belief of its own civilization and, in the end, even in the name of the Christian religion. This is difficult to explain today.

However, one mustn't jump to the conclusion that power relations were the only thing at stake here, even if the twentieth century has shown that a sense of invulnerable superiority can quickly seduce both individuals and entire states into exercising their power ruthlessly and even cruelly. The widespread tendency among non-Europeans to greedily emulate European achievements and fashion also played a significant role in the rapid expansion of the power of individual European nations.

For this reason the king of Siam's fears that "England and France are doing everything in their power to become our masters" (Letter, Florence 13 June 1897) was doubly justified. Whereas on the one hand the king prudently arranged for his sons to be given military training in Europe in order to ensure Siam a better hand in these power relations in the future, he bitterly laments on the other that even among his coterie the eagerness to copy European lifestyles and the addiction to its allures dashed any hopes of negotiating with the Europeans as partners on an equal footing. From London he writes about an "order" of Siamese people who are making a pilgrimage to this "wonderland" – like Koran-devotees to Mekka – charging this "ordination" as a merit to their account (Letter No.49). He also refers to the acute shortage of ambassadors familiar with both cultures who might "achieve something" as mediators (Letter No.52).

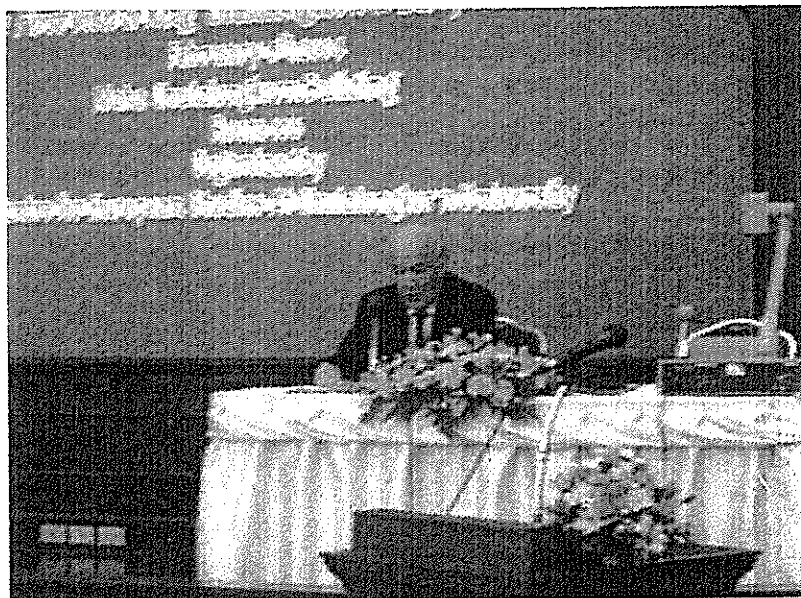
Nowadays, news that is available on a "real-time" basis around the world, as well as an international tourism industry and global commerce, ensure that trips to foreign continents are relatively effortless affairs. But the much-discussed phenomenon of "globalization" can easily lead to widening disparities between

nations that profit and those that suffer from globalization. Equal opportunities for the diverse cultures on our planet, whose population is steadily increasing, can only be secured if we recognize that international commerce, not to mention global weapons systems, can transform nations whose cultures are foreign to each other into tomorrow's neighbors, since they expose these nations to the same worries and inspire the same hopes for the future.

King Chulalongkorn embarked on a journey to a foreign continent at a time when any real partnership between the European powers and his country was inconceivable. His account of his experiences 107 years ago demonstrates to us just how important it is to build a future together.

งานสัมมนานานาชาติเพื่อแนะนำหนังสือแปลจดหมายเหตุ
เรื่องการเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440 ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547
ณ ห้อง 105 อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

International Colloquium
The First Visit of King Chulalongkorn to Europe in 1897
February 5th, 2004
Maha Chulalongkorn Building, Room 105

Professor Dr. Dr. h.c. Eberhard Lämmert rendering a Keynote Speech.

From Left: Ambassador, The Royal Netherlands Embassy, H.E. Mr. Gerard J.H.C. Kramer; Ambassador, the Embassy of Switzerland, H.E. Mr. Hans-Peter Erismann; Chief Editor of the Translation Project, Professor Dr. phil Pornsan Watananguhn

Editors: Ms. Khanittha Boonpan (left) and Professor Dr. phil Pornsan Watananguhn (right).

ABSTRACT

Problems Encountered by Translators of the Document of King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897

Pachee Yuvajita

A 'true translator' will not translate without thorough understanding of contents. This is because a key factor of translation is 'meaning'.

(Panya Borisudhi, 2542)

Above is a guideline technique for a translation of the document of King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897 from Thai into English. The translator placed a step of reading for comprehension of the manuscript as a primary task, as the document, though in prose, is not easy to understand. Problems of understanding largely come from two sources: the changed environment, as the matter of fact that the royal letters were written a hundred year ago; and mistakes from print and reprint process.

The translator tried to solve the problem by using *Think-Aloud Protocol* technique that is to think aloud i.e. read out aloud the contents. This technique helped to guess a correct meaning and to understand the context.

What else to be considered before a work of all is to judge a tone of language of the translation. For the reason that King Chulalongkorn's letters to Her Majesty the Queen were personal, rather than official, the translator translated the manuscript into English with unofficial tone of language. In contrary to the Queen's letters which were rather official, the official tone was hence applied.

A good translator needs to be an expert in those of languages and cultures he/ she is associated with. Whenever the translator fails to understand a context, an extensive research in concern to the matter is crucially required. So did the translator of this translation project of King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897.

According to the translator, the translation of the documents of King Chulalongkorn was very difficult because the documents contain a number of obsolete words and expressions, for instance. In addition, the royal letters cannot be regarded at all as normal, though they are in unofficial style of writing. In contrary, they are of significant importance in term of literature value. King Chulalongkorn's rhetoric is more than impressive.

ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขา
ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440

พจี ยวชิต *

เมื่อได้รับมอบหมายจากศูนย์ยุโรปศึกษาให้แปลพระราชหัตถเลขาซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีถึงสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรีพระบรมราชินีนาถในระหว่างการเสด็จพระราชดำเนินเจริญพระราชไมตรีกับนานาชาติในทวีปยุโรปเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2440 นั้น ผู้แปลได้หวนระลึกถึงคำแนะนำในการทำงานแปลของศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา บริสุทธิ์ที่ได้อ่านจากหนังสือ *ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล* ความตอนหนึ่งว่า

นักแปลที่แท้จริงจะต้องไม่แปลในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจ ทั้งนี้เพราะการแปลก็เป็นการสื่อสารประเภทหนึ่ง เพียงแต่นักแปลใช้สารของผู้อื่นเป็นสารของตน คนเราจะไม่เขียนหรือพูดในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจฉันใดนักแปลก็ย่อมไม่แปลสิ่งที่ตนไม่เข้าใจฉันนั้น ขอย้ำอีกครั้งหนึ่งว่าความหมายคือหัวใจของการแปล (37)

ก่อนที่จะเริ่มอ่านเพื่อทำความเข้าใจข้อความในพระราชหัตถเลขา ผู้แปลตระหนักดีว่าต้นฉบับงานแปลชิ้นนี้เป็นภาษาไทยที่เขียนขึ้นเมื่อร้อยกว่าปีที่แล้ว แม้ว่าจะร้อยเรียงด้วยร้อยแก้วแต่ก็เป็นงานเขียนที่ยากต่อความเข้าใจ เมื่อคำนึงถึงความ

* รองศาสตราจารย์ ดร. พจี ยวชิต ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เปลี่ยนแปลงด้านภาษาที่ดำเนินมาชั่วระยะเวลาที่ผ่านมาดังกล่าว ยิ่งเมื่อพิจารณาด้านเนื้อหาประกอบด้วยแล้ว ก็ยังจะเพิ่มความสลับซับซ้อนก่อให้เกิดความกำกวมที่จะต้องตีความหมาย ฉะนั้นการที่จะเข้าใจเนื้อหาของภาษาไทยที่ใช้ในพระราชหัตถเลขาได้อย่างถูกต้องและต้องหย่อมจะต้องใช้ประสบการณ์ในการอ่านและการค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างมากมาย ดังนั้นการที่จะต้องถ่ายทอดความเข้าใจออกมาเป็นอีกภาษาหนึ่งย่อมเกือบจะอยู่นอกเหนือความเป็นไปได้เลยทีเดียว

- ในการแปลพระราชหัตถเลขาในครั้งนี้ ผู้แปลเริ่มต้นทำงานแปลในลักษณะเดียวกันกับการทำงานแปลเอกสารประเภทอื่น ๆ นั่นคือเริ่มลงมืออ่านเพื่อทำความเข้าใจต้นฉบับภาษาไทย การกระทำดังกล่าวทำให้ผู้แปลประสบกับสิ่งที่เรียกว่าความขัดข้องทางเทคนิค กล่าวคือเป็นที่รู้กันว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชหัตถเลขาถึงพระมเหสีในขณะที่ทรงว่างจากพระราชภารกิจพระราชหัตถเลขานั้นถ้าใช้ภาษาสามัญชนก็คืออยู่ในรูปลายมือเขียน เมื่อมีการนำลายมือเขียนมาพิมพ์ ย่อมมีความเปลี่ยนแปลงในตัวต้นฉบับไม่มากนักน้อยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวรรคตอน ภาษาไทยไม่ใช่เครื่องหมายวรรคตอนในการแบ่งประโยคหรือข้อความแต่ใช้การเว้นวรรคตอนแทน เมื่อพระราชหัตถเลขาอยู่ในรูปของตัวพิมพ์ซึ่งผ่านการพิมพ์มาหลายครั้ง ต้นฉบับที่ผู้แปลได้รับจึงอยู่ในลักษณะที่ค่อนข้างจะสับสนในด้านการเว้นวรรคตอน บางครั้งตัวอักษรจะเรียงต่อกันไม่เว้นระยะให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่าการสิ้นสุดประโยคหรือเนื้อความ และบ่อยครั้งที่การเว้นวรรคตอนจะผิดจังหวะ ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าใจความต่อเนื่องของเนื้อความ ยิ่งเมื่อประโยคภาษาไทยมีการละประธานก็ทำให้ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจว่าใครกำลังทำอะไรหรืออะไรกำลังเกิดขึ้น ในที่สุดเมื่อใดที่เกิดปัญหาดังกล่าว ผู้แปลก็จะใช้วิธีการ

ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440

อ่านออกเสียงเพื่อให้ตนเองได้ยินเสียงของสิ่งที่ต้นฉบับพยายามจะสื่อกับผู้อ่าน ทั้งนี้
กิจกรรมที่ผู้แปลเลือกใช้คงจะไม่แตกต่างกับสิ่งที่นักทฤษฎีการแปลได้แนะนำได้แก่
การใช้วิธีคิดดัง ๆ ขณะแปล (Think-Aloud Protocol) ของพอล คุสเมา (Paul
Kussmaul) ที่อ้างถึงในหนังสือ *ทฤษฎีและหลักการแปล* เขียนโดยวรรณา แสง
อร่ามเรือง (67) ผู้แปลอ่านออกเสียง (หรือคิดดัง ๆ) ส่วนที่มีความสับสนในด้านวรรค
ตอน แล้วจึงพยายามโยงเนื้อความส่วนที่ควรจะดำเนินไปด้วยกันเข้าด้วยกันเพื่อความ
เป็นเหตุเป็นผล และแยกส่วนที่ไม่ควรจะอยู่ชิดกันออกจากกันเพื่อแก้ไขปัญหาด้าน
ความสับสนของเนื้อความและจัดกลุ่มเนื้อความที่จะแปลให้เป็นรูปประโยคในภาษา
อังกฤษอันเป็นเป้าหมายของการทำงานแปลชิ้นนี้ ทั้งนี้ขอยกตัวอย่างสั้น ๆ เพื่อให้เห็น
กิจกรรมของผู้แปลชัดเจนยิ่งขึ้น ในตอนต้นของพระราชหัตถเลขาฉบับที่ 45 ที่ทรงเขียน
จากเรือพระที่นั่ง มหาจักรี ณ ปากคลองคิล มีข้อความตอนหนึ่ง (ตาม
ต้นฉบับ) ว่า

ด้วยเมื่อเวลาที่อยู่เดนมาร์ก ฉันไม่มีเวลาที่จะเขียนหนังสือได้
เลยเพราะอยู่กับเจ้านายเสียยั้งค้ำ ๆ แต่ทำโทรเลขอยู่ดีก็ไป เสด็จตา
เสด็จยายกริ้วตีใหญ่ทั้งสององค์ต้องกลายเป็นเด็ก ๆ เข้าห้องปิดประตู
เขียนโทรเลขเลี้ยงกันเป็นพ่อนุที่เดียว ความจริงก็น่าจะเห็นเช่นนั้นได้
เพราะไม่มีใครแก่กว่าทั้ง 2 องค์

ในพระราชหัตถเลขาดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง
อธิบายถึงความเคร่งครัดในระเบียบวินัยของพระเจ้าคริสเตียนที่ 9 และพระราชินี
หลุยส์แห่งเดนมาร์ก (ผู้ทรงเป็นที่รู้จักในสมาชิกราชวงศ์ยุโรปว่าเสด็จตาเสด็จยาย) จะ

เห็นได้ว่าความผิดพลาดของการพิมพ์ทำให้เกิดความผิดพลาดในด้านวรรคตอนเพราะข้อความ “ต้องกลายเป็นเด็ก ๆ เข้าห้องปิดประตูเขียนโทรเลข” นั้นควรจะหมายถึงพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเองที่ต้องทรงกลับไปเป็นเด็กใหม่อีกครั้ง (คือเข้านอนแต่หัวค่ำ) ดังนั้น ผู้แปลจึงต้องทำเครื่องหมายแยกข้อความนี้ออกจากข้อความส่วนแรก (ทั้งสององค์ / ต้องกลายเป็นเด็ก ๆ) และยิ่งไปกว่านั้นในตอนท้ายของประโยคก็ควรจะแยก “เลี้ยงกันเป็นพ่อหนูทีเดียว” ออกเป็นส่วนอิสระจากเนื้อความ “เข้าห้องปิดประตูเขียนโทรเลข” เพราะประธานของส่วนนี้ที่ละไว้ก็คือ “เสด็จตาเสด็จยาย” ซึ่งทรงดูแลพระราชอาคันตุกะ (รัชกาลที่ 5) ราวกับเด็กเล็ก ๆ ที่เดียว

การอ่านออกเสียง (หรือคิดดัง ๆ) นอกจากจะช่วยในการแบ่งและจัดกลุ่มประโยคตามความต่อเนื่องและเป็นเหตุเป็นผลกันแล้ว ผู้แปลยังพบว่าการกระทำดังกล่าวในบางครั้งได้ช่วยผู้แปลคาดเดาความหมายของคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคยได้ไม่น้อยทีเดียว ทั้งนี้ขอให้ย้อนกลับไปพิจารณาส่วนของพระราชหัตถเลขาที่อ้างถึงข้างต้นอีกครั้ง ผู้อ่านสมัยใหม่ย่อมไม่คุ้นเคยกับคำว่า “กริ้วดี” ผู้แปลก็อยู่ในสถานะภาพดังกล่าวเช่นกัน แต่เมื่ออ่านทบทวนคำดังกล่าวออกมาดัง ๆ ก็มีความคิดว่า คำดังกล่าวน่าจะมีความหมายเกี่ยวข้องกับอาการโกรธ (“กริ้ว”) และเมื่อคนเราโกรธก็มักจะเอ็ดตะโร ผู้ใหญ่ที่เอ็ดตะโรเด็ก ๆ ก็มักจะเป็นคนที่เจ้าระเบียบหรือเคร่งครัดในระเบียบวินัย และเมื่อผู้แปลได้ตรวจสอบกับคำอธิบายศัพท์ยากและถามผู้รู้ก็ได้ทราบว่าความหมายของคำว่า “กริ้วดี” ที่ผู้แปลเข้าใจเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

ยิ่งไปกว่านั้นการอ่านออกเสียงดังยังจะช่วยให้ผู้แปลเข้าใจความหมายของคำที่มีความเปลี่ยนแปลงในด้านตัวสะกด ซึ่งถ้าเพียงแต่อ่านคำเหล่านั้นในใจหรือเห็นอยู่ในรูปของตัวอักษรที่เรียงกันบนแผ่นกระดาษก็ยากที่จะเข้าใจ ตัวอย่างที่พอจะยกให้ดู

ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440

ได้เป็นสังเขป เช่น ประโยคว่า กับข้าฝรั่งกับตันเขาเอาใจใส่ดี ภาษาเขียนปัจจุบันคือ
กับข้าฝรั่งกับตันเขาเอาใจใส่ดี พระเจ้าแผ่นดินทรงจูบแสดงพระไทยรับรองแก่ฉัน
คือ พระเจ้าแผ่นดินทรงจูบแสดงพระทัยรับรองแก่ฉัน น่าต่าข้างเป็นตำหนักแพเสีย
จริง คือ หน้าต่าข้างเป็นตำหนักแพเสียจริง อภิมุสคือคริสต์มัส ดังนั้นคุณเตียนก็คือ
คริสต์เตียน และพระหัตถ์คือพระหัตถ์ เป็นต้น

ในการอ่านพระราชหัตถเลขา ไม่ว่าจะเป็นการอ่านออกเสียงหรืออ่านในใจ
ผู้แปลได้พยายามจับระดับเสียง (Tone) ของภาษาที่ใช้ในต้นฉบับงานแปลดังกล่าว
ด้วย ผู้แปลพบว่า แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงเป็นองค์พระประมุขสูง
สุดของประเทศและในภาษาไทยมีวัฒนธรรมการใช้ราชาศัพท์ในลักษณะเข้มงวด
สำหรับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ชั้นสูง แต่เมื่อทรงมีพระราชหัตถเลขาและพระ
ราชโทรเลขส่งมายังกรุงเทพฯ ที่ทรงลงประปรมาภิไธย “จุฬาลงกรณ์” ทรงถือว่าเป็น
“จดหมายส่วนพระองค์” ที่มีได้มีพระราชประสงค์จะเผยแพร่แก่คนทั่วไป ทรงใช้
ภาษาธรรมดา (ในลักษณะที่พระเจ้าแผ่นดินทรงมีพระราชดำรัส/ปฏิสันถารกับสามัญ
ชน) คงจะไม่เป็นการเลียดที่จะกล่าวว่าภาษาสามัญที่ทรงใช้ในการบรรยายพระราช
กรณียกิจ ผู้คนและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ทรงพบเห็นในระหว่างประทับอยู่ต่าง
ประเทศเป็นภาษาปาก (ให้ดู วัลยา วิวัฒน์ศร “การแปลภาษาเขียน - ภาษาปาก” ใน
การแปลวรรณกรรม 304 – 308) เป็นเรื่องที่ “สามัคยาให้ภรรยาฟัง” แม้แต่วิธีการที่
ทรงขึ้นต้นพระราชหัตถเลขาหรือกล่าวถึงสมเด็จพระนางเจ้าฯ ก็ทรงเรียกพระมเหสี
ด้วย “ชื่อเล่น” เพื่อแสดงถึงความสนิทสนมระหว่างทั้งสองพระองค์ (ทั้งนี้ผู้แปลขอ
ย้ำ ณ ที่นี้ว่า แม้ว่าภาษาในพระราชหัตถเลขาเป็นภาษาธรรมดา แต่ไม่ได้หมายความว่า
ผลงานชิ้นนี้อ่านเข้าใจง่าย เพราะมีความซับซ้อนที่ผู้แปลจะได้วิเคราะห์ต่อไป) ระดับ

เสียงในภาษาต้นฉบับของพระราชหัตถเลขาทำให้ผู้แปลเลือกที่จะใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการในภาษาอังกฤษเพื่อเป็นการถ่ายทอดและสื่อสารความหมาย ในขณะเดียวกัน เมื่อผู้แปลได้อ่านพระราชโอรเลข 2 - 3 ฉบับที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงมีไปกราบบังคมทูลพระราชสวามีในยุโรปนั้น ภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่เป็นทางการ มีการใช้คำกราบบังคมทูลในลักษณะที่เป็นคำราชาศัพท์ ทั้งนี้อธิบายได้ว่าสมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงเทิดทูนพระราชสวามีไว้ในระดับพระเจ้าแผ่นดิน แม้ว่าพระองค์เองจะดำรงพระเกียรติยศเป็นถึงสมเด็จพระราชินีแต่ก็ยังทรงอยู่ในสถานภาพของข้าแผ่นดินของพระราชสวามี จึงทรงใช้คำราชาศัพท์และภาษาที่เป็นทางการในพระราชโอรเลขดังกล่าว ดังนั้นเมื่อแปลต้นฉบับส่วนนี้ ผู้แปลจึงเลือกใช้ภาษาที่เป็นทางการ

ทั้งนี้ผู้แปลขอตั้งข้อสังเกตไว้ ณ ที่นี้ด้วยว่า ในฐานะที่เป็นผู้แปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ถือได้ว่าผู้แปลไม่ต้องกังวลเรื่องการใช้คำราชาศัพท์ในภาษาอังกฤษ เพราะในภาษาอังกฤษผู้คนจากต่างระดับชั้นทางสังคมจะใช้ภาษามาตรฐานเดียวกัน และผู้แปลภาษาอังกฤษไม่ต้องคำนึงถึงรายละเอียดในการใช้คำสรรพนามที่แสดงความใกล้ชิดสนิทสนม ไม่ว่าคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ในภาษาไทยจะใช้คำว่า “ฉัน” หรือ “ข้าพระพุทธเจ้า” หรือ “หม่อมฉัน” ภาษาอังกฤษก็ใช้สรรพนาม “I” คำเดียว คำสรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์ ไม่ว่าจะเป็น “ท่าน” “แม่เล็ก” (เมื่อทรงอ้างถึงพระมเหสีโดยตรง) หรือ “ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท” ภาษาอังกฤษก็จะใช้สรรพนาม “you” หรือถ้าต้องการที่จะให้มีลักษณะเป็นทางการมากขึ้นและแสดงว่าสรรพนามบุรุษที่ 2 นั้น มีสถานภาพเป็นชนชั้นเจ้านายก็อาจจะใช้คำว่า “Your Majesty” หรือ “Your Highness” ซึ่งนับว่าไม่ทับซ้อนเท่ากับภาษาไทย

ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440

เมื่ออ่านต้นฉบับเรียบร้อยและตัดสินใจว่าจะใช้ระดับภาษาที่ไม่เป็นทางการในการแปลเพื่อให้ระดับภาษาดั้งเดิมอยู่ในระดับเดียวกับภาษาต้นฉบับ และเป็นการเก็บน้ำเสียงของต้นฉบับไว้ให้คงอยู่ ผู้แปลจึงเริ่มลงมือแปล สิ่งที่คุณแปลได้ประสบในการแปลงานชิ้นนี้เป็นการยืนยันสิ่งที่นักทฤษฎีการแปลผู้มีชื่อเสียงทั้งหลายได้กล่าวไว้ นั่นก็คือนักแปลจะต้องเป็นผู้รู้ทั้งทางด้านภาษาและเนื้อหาอย่างน้อยที่สุดในสองวัฒนธรรมเป็นอย่างดีแน่นอน ความยากทางด้านภาษาในการแปลภาษาไทยที่ใช้เมื่อร้อยปีที่แล้วให้เป็นภาษาอังกฤษที่มีคุณลักษณะเหมือนกันย่อมเป็นสิ่งที่ยากและเป็นการท้าทายที่ผู้แปลจะต้องเผชิญ แต่ผู้แปลได้พบว่าความยากในด้านภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคำศัพท์ยากเป็นสิ่งที่พอจะแก้ไขได้ เพราะคำอธิบายศัพท์และการปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ภาควิชาภาษาไทยที่สอนวิชาด้านวรรณกรรมสมัยรัชกาลที่ 5 ให้ความกระจ่างทางภาษามากพอที่จะทำให้ผู้แปลลงมือทำงานแปลได้ แต่เมื่อการแปลดำเนินไปเรื่อย ๆ ผู้แปลเริ่มเข้าใจอุปสรรคในด้านความรู้ที่เป็นปัญหาสำคัญในการแปล กล่าวคือพระราชหัตถเลขามีลักษณะเป็นบันทึกการเดินทาง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งพระทัยที่จะทรงเล่าและบรรยายทุกสิ่งทุกอย่างที่ทรงประสบในยุโรปให้พระมเหสีฟัง และผู้อ่านสมัยใหม่ต้องตระหนักว่าในสมัยนั้นทุกสิ่งทุกอย่างในยุโรปย่อมเป็นสิ่งแปลกใหม่และไม่คุ้นเคยสำหรับคนไทย ดังนั้นพระราชหัตถเลขาจึงเป็นแหล่งรวมสาระความรู้ในด้านต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านความเป็นอยู่ของชาวยุโรประดับต่าง ๆ ตั้งแต่เจ้านายจนถึงคนระดับล่าง พระราชวงศ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมาเป็นเวลาช้านาน สภาพภูมิศาสตร์ดินฟ้าอากาศของประเทศต่าง ๆ พิธีพรณธัญญาหาร วัฒนธรรมประเพณี ศาสนา ศิลปะแขนงต่าง ๆ สถาปัตยกรรม ตลอดจนการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น

ถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ จึงเห็นได้ว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระปรีชาสามารถรอบด้าน ทรงสามารถอ้างสาระที่กล่าวถึงข้างต้นโดยไม่ต้องอาศัยการค้นคว้าเพิ่มเติมเพราะหมายกำหนดการที่แน่นขนัดย่อมไม่เอื้อให้พระองค์ได้ทรงมีเวลาค้นคว้าเพิ่มเติม อีกทั้งการที่ทรงมีพระราชหัตถเลขาในระหว่างเสด็จพระราชดำเนินประพาสสถานที่ต่าง ๆ ย่อมไม่เปิดโอกาสให้ทรงมีหนังสือหรือหลักฐานอ้างอิงไว้ในพระหัตถ์สำหรับการค้นคว้าได้เช่นกัน จึงทรงพระอักษรและเล่าตามสิ่งที่ทรงประสบพบเห็น เมื่อผู้แปลขาดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาบางอย่าง จึงมีความจำเป็นต้องค้นคว้าเพิ่มเติม ตัวอย่างเช่น เมื่อเสด็จเยือนเมืองต่าง ๆ ในประเทศอิตาลี ทรงบรรยายถึงศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่ทรงพบเห็นไม่ว่าจะเป็นจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมได้อย่างละเอียดละออและทรงภูมิรู้ในระดับที่มีนักวิชาการได้ศึกษาและนำไปเขียนบทความวิชาการเลยทีเดียว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือผลงานของผู้ช่วยศาสตราจารย์ หนึ่งฤดี โลหะผล ผู้แปลภาษาอิตาเลียนในโครงการงานแปลครั้งนี้

สิ่งหนึ่งที่ผู้แปลเห็นประโยชน์ในการทำงานแปลครั้งนี้ ก็คือการประชุมของนักแปลภาษาต่าง ๆ เป็นครั้งคราว เพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้จากการที่นักแปลแต่ละคนได้ค้นคว้ามา ทำให้เกิดความกระจำในการอ่านต้นฉบับงานแปลเพิ่มขึ้น และช่วยลดระยะเวลาในการทำงานได้ไม่น้อย บางครั้งนักแปลก็จะใช้วิธีคิดต่าง ๆ ร่วมกันและอภิปรายเพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจที่ถูกต้องที่สุดด้วย

ในการทำงานแปลครั้งนี้ ผู้แปลคิดว่าถ้ายกเว้นเรื่องภาษาหรือคำศัพท์ยาก และเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อหลากหลายแล้ว พื้นฐานของปัญหาในการแปล

ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440

พระราชหัตถเลขาจะไม่แตกต่างจากปัญหาในการทำงานแปลชิ้นอื่นๆ นั่นคือความแตกต่างด้านโครงสร้างด้านภาษาของภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นของบทความนี้ว่า บางครั้งประโยคภาษาไทยจะละประธาน ทำให้ประโยคมิได้เป็นประโยคสมบูรณ์ดังเช่นในภาษาอังกฤษ บ่อยครั้งบริบทอาจจะช่วยในการตัดสินใจได้มาก แต่หลายครั้งผู้แปลก็ลังเลที่จะตัดสินใจว่าประธานของประโยคที่กำลังจะแปลนั้นเป็นใครหรือเป็นอะไร ทั้งนี้จะยกตัวอย่างที่เป็นที่ถกเถียงกันในหมู่ผู้แปลต่างภาษาสัก 2 ตัวอย่าง ตัวอย่างแรกคัดมาจากพระราชหัตถเลขาฉบับที่ 45 ตอนหนึ่งว่า

... พาฉันเดินดูจนทั่วไม่ใช่คนเดียว ประเดี๋ยวคนนั้นชวนไป
ทางนี้ คนนั้นชวนไปทางโน้น พล่านกันไปทั้งนั้น .. เจ้าแผ่นดินระวัง
อย่างยิ่ง ถ้าเห็นท่าจะปวดท้องเสียแล้วเรียกมาไปวิ่งแข่งกันเล่น ถ้าไป
ดูอะไรพอท่าคน ก็บอกให้ไปที่ต้นไม้โน้น ต้นไม้นี้ ...

ในข้อความเบื้องต้น ทรงเล่าถึงการเสด็จประพาสสวนในพระราชวังฟรีเดน-ชบอคของเดนมาร์ก พระเจ้ากรุงเดนมาร์กและพระราชวงศ์ทรงให้การต้อนรับพระราชอาคันตุกะอย่างแข็งขัน แต่ผู้แปลไม่เข้าใจเนื้อความที่แท้จริงว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น ใคร “เห็นท่าจะปวดท้องเสีย” หลังจากที่อ่านบทพจนานุกรมและได้ปรึกษาหารือกันในหมู่ผู้แปล ก็ลงความเห็นว่าเป็นฐานะที่ทรงเป็นเจ้าบ้าน พระเจ้าคริสเตียนที่ 9 น่าจะทรงเป็นพระถึงสารทุกข์สุกดิบของพระราชอาคันตุกะและรับรู้พระราชอาคันตุกะทรงต้องการเข้าห้องพระบังคน แต่ในสถานการณ์เช่นนั้นย่อมทำไม่ได้เพราะเสด็จประพาสอยู่ในสวน จึงทรงใช้วิธีที่คนทั่วไปมักจะใช้เวลาเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น

โดยเฉพาะผู้ชาย คือแนะนำให้หลบไปปลดทุกข์ตามต้นไม้ ทั้งนี้เรื่องที่ทรงเล่าดังกล่าวแสดงถึงพระอารมณ์ขันขององค์ผู้ทรงเล่าด้วย การที่ทอดพระเนตรเห็นเจ้านายวิ่งไปทางโน้นทางนี้ และกระจายกันไปตามต้นไม้โน้นต้นไม้โน้นก็อาจทำให้ทรงนึกถึงกริยาที่ผู้คนกระทำการที่ต้องการปลดทุกข์ก็ได้

ตัวอย่างอีกตัวอย่างที่แสดงถึงความไม่ชัดเจนของเนื้อความที่เกิดจากการละประธานของประโยคถัดมาจากพระราชหัตถเลขาจากโรงแรมเบาวเอ เมืองอิชเล ทรงเล่าเหตุการณ์เมื่อครั้งเข้าเฝ้าพระสันตปาปาเลโอที่ 13 ความตอนหนึ่งว่า “ไปปเข้ามาทอดฉัน แล้วเอามือตบที่หน้าขาทั้งสองข้างให้นั่งลงที่เก้าอี้” ที่จริงแล้ว ถ้าอ่านผ่าน ๆ ประโยคที่ยกมานี้ดูแสนง่าย แต่เมื่อครั้งจะแปล คำถามก็ผุดขึ้นมาในใจผู้แปลว่า พระสันตปาปาทรงตบหน้าขาทั้งสองข้างของใคร ของพระองค์เองหรือของรัชกาลที่ 5 ซึ่งผู้แปลหลายภาษาก็เห็นเป็นสองฝ่าย ในที่สุดผู้แปลภาษาอิตาเลียนได้อธิบายว่า พระสันตปาปาทรงใช้พระหัตถ์ทั้งสองตบหน้าขาทั้งสองข้างของพระองค์เองเป็นเหมือนสัญญาณเชิญให้รัชกาลที่ 5 ทรงนั่งลง ที่อธิบายดังนี้เพราะชาวอิตาเลียนจะไม่จะต้องหน้าขาของคนอื่นเพื่อเชิญให้นั่งลง ซึ่งคำอธิบายนี้ก็ช่วยให้ความกระจ่างแก่คำถามที่ว่า พระสันตปาปาใช้มือข้างเดียวหรือสองข้างตบที่หน้าขาทั้งสอง เพราะภาษาไทยไม่ได้มีคำแสดงจำนวนบอกไว้

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีก็จะช่วยไขข้อข้องใจให้แก่ผู้แปลได้ไม่มากก็น้อยเลยทีเดียว

นอกจากการละประธานของประโยคแล้ว ภาษาไทยยังไม่มีคำกริยาเพื่อแสดงกาลอีกด้วย สิ่งนี้ทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้แปลอยู่ไม่น้อย ตามปกติผู้แปลที่กักทเอาว่าในพระราชหัตถเลขานี้ ทรงเล่าประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาในขณะเสด็จ

ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440

ประพาสสถานที่ต่างๆ ดังนั้นจึงเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาแล้ว และควรจะต้องใช้คำกริยาที่แสดงอดีตกาล (past tense) แต่ความจริงหาเป็นเช่นนั้นทั้งหมดไม่ เพราะในขณะที่ทรงเล่าพระราชกรณียกิจและสิ่งที่ทรงประสบ ก็จะทรงสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของ และข้อสังเกตส่วนพระองค์ไว้ด้วย ซึ่งข้อความส่วนนี้ควรแสดงด้วยคำกริยาปัจจุบันกาล (present tense) ตัวอย่างเช่น ทรงเล่าถึงการทอดพระเนตรโรงงานทำถ้วยชามหลวงของเดนมาร์ก ในพระราชหัตถเลขาฉบับที่ 45 ว่า

... คุยเล่นอยู่จนบ่าย 3 โมงจึงได้ไปดูที่มิวเซียมแห่งหนึ่งแล้ว
ดูโรงทำถ้วยชามหลวง เดียวนี้กำลังทิ้งกันนักเปนลายครามเน่าๆ แต่เล่น
ฝีมือเขียนแพลงเกือบขาดใจ ต้องซื้อถ้วย การที่หุหรวขึ้นมากเพราะอา
เล็กซานเดอร์ที่ 3 แกร์กของทำเมืองเมีย มาซื้อไปมากๆ ตั้งออกเต็มห้อง
คราวนี้เป็นธรรมเนียมใครๆ ก็ต้องหยอดตามกัน แต่ที่จริงทำเมืองจีน
ถูกกว่า แต่ของเมืองจีนที่นั่นก็แพลงเหมือนกัน ถ้าโองน้ำเช่นเราถวาย
พระชาย 300 บาทได้สบาย ...

คำแปลของส่วนนี้คือ

... We had a nice chat until 3 p.m. Then I visited a museum and the Royal Danish Porcelain Factory. Now, dull-coloured porcelain is very fashionable and the decorative design of each piece shows artistic craftsmanship. No matter how expensive they are, I have to buy some for you. They have become popular because Emperor Alexander III loves to buy products made in his consort's country. He has obtained a large collection which fills his household.

Now it has become a trend for other people to follow his example. In fact, Chinese porcelain is much cheaper but it also fetches a high price here. A jar like the one we buy for monks can very easily be sold here for 300 Baht ...

ตัวอย่างที่ยกมานี้จะเห็นได้ว่าใช้อดีตกาลเพียงแคในสองประโยคแรกที่แสดงพระราชกรณียกิจที่เกิดขึ้นมาแล้ว แต่จากนั้นเป็นข้อสังเกตที่ทรงให้ไว้เกี่ยวกับเครื่องลายครามที่แพร่หลายในเดนมาร์ก ใช้ปัจจุบันกาลเป็นส่วนใหญ่ ย่อหน้าที่ยกมาเป็นตัวอย่าง แสดงถึงการใช้กาลที่ซับซ้อนขึ้นมาอีกระดับหนึ่งเพราะมีการใช้ present perfect tense เพื่อแสดงถึงสิ่งที่จักรพรรดิอเล็กซานเดอร์ที่ 3 ทรงกระทำตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน นั่นคือซื้อและสะสมเครื่องลายคราม ยิ่งไปกว่านั้นผู้แปลอยากให้สังเกตว่าคำแปลในภาษาอังกฤษดูยืดยาวกว่าต้นฉบับภาษาไทย เพราะในภาษาอังกฤษผู้แปลใช้ประโยคสมบูรณ์ในขณะที่ภาษาไทยมีการละประธานไว้ในฐานะที่เข้าใจเป็นส่วนใหญ่ และประโยคแต่ละประโยคจึงตัดเป็นส่วน ๆ และดูห้วน

นอกจากจะมีปัญหาในการผันคำกริยาเพื่อบอกกาลในภาษาอังกฤษแล้ว ผู้แปลยังพบปัญหาในการแปลคำบอกเวลาอีกด้วยเพราะในพระราชหัตถเลขา นั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมักจะทรงใช้วิธีบอกเวลาตามแบบธรรมเนียมเก่า ซึ่งบางครั้งผู้แปลไม่คุ้นเคย เช่นจะทรงใช้คำบอกเวลา “ยามหนึ่ง” แทนคำว่า “สามทุ่ม” ที่คนสมัยใหม่ใช้กันอยู่ กรณีนี้ผู้แปลก็คาดเดาได้ ถ้าเวลาสองยาม หมายถึง เที่ยงคืนหรือ “หกทุ่ม” แล้ว “ยามหนึ่ง” ย่อมหมายถึงเวลา “สามทุ่ม” เพราะเวลาแต่ละยามจะกินเวลา 3 ชั่วโมง ปัญหาที่ถกเถียงในหมู่นักแปลต่างภาษาก็คือ “ยามครึ่ง” คือเวลาอะไร ถ้าอ่านผ่าน ๆ อาจจะเข้าใจว่าเป็น เวลาสามทุ่มกับ 30 นาที

ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440

แต่ถ้า 1 ยาม คือระยะเวลา 3 ชั่วโมง ครึ่งหนึ่งของยามควรจะเป็นเวลา 1 ชั่วโมงกับ 30 นาที ดังนั้น “ยามครึ่ง” ควรจะเป็นเวลา 4 ทุ่มกับ 30 นาที เป็นต้น

นอกจากคำกริยาไม่ได้บอกกาลที่ชัดเจนแล้ว คำในภาษาไทยยังไม่มีรูปที่แตกต่างระหว่างเอกพจน์กับพหูพจน์ ทำให้เกิดความสับสนในด้านจำนวนนับ ตัวอย่างเช่นในพระราชหัตถเลขาฉบับที่ 17 จากเจนีวา ทรงเล่าถึงการทรงม้าเสด็จสวนสาธารณะและทรงเห็น “นกยูงเหมือนที่ทำแบบให้เด็กเขียน คอเปนน้าเงินไปเฉยๆ แลออกป่องๆ ดูไม่งามเลย. . .” ในประโยคดังกล่าว ผู้แปลได้แปลไว้ว่า “*We saw peacocks that look like those in children’s drawing books. Their necks were all blue and rather bulging, not beautiful at all.*” จะเห็นได้ว่าผู้แปลตีความหมายของคำว่า “นกยูง” เป็นพหูพจน์ แต่ขณะเดียวกันก็ไม่แน่ใจถึงความถูกต้องของการตีความ เพราะรัชกาลที่ 5 อาจจะทอดพระเนตรเห็นนกยูงเพียงตัวเดียวก็ได้ ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงการเสี่ยงต่อความถูกต้องแม่นยำของการตีความเรื่องจำนวนนับ บางครั้งผู้แปลก็จะใช้วิธีแปลเฉียงเพื่อให้ภาษาของฉบับแปลมีความกำกวมในด้านจำนวนนับเช่นกัน ตัวอย่างเช่นทรงบรรยายถึงเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญตราเมื่อเข้าเฝ้าพระสันตปาปา ทรงกล่าวถึงตราที่พระสันตปาปาทรงแจกให้ขุนนางทุกคน “เป็นตราซึ่งเยียวโนโนสร้างขึ้นใหม่ รูปเป็นดอกกุหลาบ” ผู้แปลตั้งคำถามทันทีว่าตรานั้นเป็นรูปกุหลาบหนึ่งดอกหรือหลายดอกหรือเป็นช่ออย่างไร ในที่สุดเพื่อขจัดปัญหา ผู้แปลจึงแปลเฉียงไปว่า “*a medal with a rose motif*” ซึ่งมีความหมายว่า “ตราซึ่งมีลวดลายดอกกุหลาบ” ไม่สำคัญว่าจะเป็นกุหลาบกี่ดอก เป็นต้น

ยิ่งไปกว่านั้น บางครั้งการใช้คำนามในพระราชหัตถเลขา ก็อาจจะทำให้เกิดความกำกวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการใช้คำนามที่มีลักษณะทั่วไปหรือที่เรียกว่า generic noun ตัวอย่างเช่น ทรงใช้คำว่า “รถ” เมื่อทรงบรรยายกระบวนรถพระที่นั่ง ผู้แปลจะต้องมีความรู้พอที่จะเข้าใจว่าในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนยุโรปครั้งแรกในปี พ.ศ. 2440 นั้นยังไม่มีรถยนต์ใช้ ดังนั้น “รถ” ที่กล่าวถึงย่อมหมายถึง ขบวนรถม้าพระที่นั่ง คำว่า “หนังสือ” ที่ทรงใช้มักจะหมายถึง “จดหมาย” เป็นส่วนใหญ่ เมื่อทรงกล่าวถึงคำว่า “รูป” หรือ “ภาพ” ผู้แปลจะต้องตีความจากบริบทว่า หมายถึง รูปวาด (drawing) รูปเขียน (painting) รูปถ่าย (photograph) หรือ ภาพโปสการ์ด (post-card) เป็นต้น

สิ่งท้ายสุดที่ผู้แปลอยากจะกล่าวถึงในการแปลพระราชหัตถเลขาในครั้งนี้ก็คือการใช้ภาษาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทำให้ผลงานชิ้นนี้ทรงคุณค่าในฐานะงานวรรณกรรม การที่ทรงเล่าประสบการณ์ในการเสด็จประพาสยุโรปให้แก่พระมเหสี แม้ว่าจะมีความไม่เป็นทางการแต่ก็ได้หมายความว่ารูปแบบการเขียนในพระราชหัตถเลขาจะธรรมดา ตรงกันข้ามพระองค์ทรงใช้เทคนิคและภาษาภาพพจน์ต่าง ๆ ที่ทำให้พระราชหัตถเลขามีความลุ่มลึกและร่ำรวยด้วยศิลปะการเขียนที่ชวนให้ผู้อ่านติดตาม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนก็คือทรงใช้เทคนิคการอ้างถึง (allusion) อยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการอ้างถึงศาสนา การอ้างถึงบุคคล การอ้างถึงผลงานวรรณกรรมแทนที่จะทรงบรรยายเหตุการณ์หนึ่งใดโดยตรงไปตรงมา ทั้งนี้ผู้แปลขอยกพระราชหัตถเลขาฉบับที่ 49 และ 50 ที่ทรงบรรยายถึงการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศอังกฤษเป็นตัวอย่าง เพื่อแสดงให้เห็นว่าพระราชกรณียกิจในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศทำให้ทรงต้องใช้พระวิริยะอุตสาหะอย่างยิ่งยวด

ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้การอ้างอิงศาสนาโดยทรงเปรียบเทียบ
เสด็จพระราชดำเนินเยือนอังกฤษกับการจาริกแสวงบุญ (pilgrimage) ไปยังดิน
แดนอันศักดิ์สิทธิ์ของนักบวชในศาสนาอิสลาม เพราะในการจาริกแสวงบุญนั้น ผู้จาริก
จะต้องผจญกับอุปสรรคและความยากลำบากนานาประการกว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์
ได้ ดังนั้นผู้แปลก็ต้องรักษาลักษณะการอ้างอิงดังกล่าวไว้ ซึ่งอาจจะต้องมีเชิงอรรถ
เพื่อช่วยผู้อ่านที่อ่อนประสบการณ์ให้เข้าใจถึงความหมายและพระราชประสงค์ในการ
ใช้เทคนิคดังกล่าว ขณะเดียวกันก็มีบางครั้งที่ผู้แปลได้ตัดสินใจปรับการอ้างอิงที่ผู้
แปลคิดว่าจะไม่คุ้นเคยสำหรับผู้อ่านที่เป็นชาวต่างประเทศให้เป็นภาษาธรรมดา (สิ่งที่
ฟรานซิส อาร์ โจนส์ [Francis R Jones] เรียกการกระทำแบบนี้ว่า “to
normalize” นั่นคือ “to remove everything unfamiliar, or to convert it
into something familiar...[73]) ตัวอย่างเช่น ทรงใช้การอ้างอิงวรรณคดีไทย
“พระอภัยมณี” เมื่อทรงกล่าวถึงลักษณะของชายที่สุภาพสง่างามและเอาใจสุภาพสตรี
เก่ง โดยทรงใช้สำนวน “เป็นพระมณี” (คือพระอภัยมณีนั่นเอง) แต่เพื่อหลีกเลี่ยง
ความสับสนในผู้อ่าน ผู้แปลได้เลือกคำว่า “gallant” เพื่อแทนสำนวน “พระมณี”
และเมื่อทรงกล่าวถึง พระจักรพรรดิรัสเซียที่ทรงรับจะเป็นท้าวมาลีราชว่าความ (เพื่อ
เจรจากับเจ้านายประเทศอื่นๆ) จะเห็นได้ว่ารัชกาลที่ 5 ทรงอ้างอิงตัวละครใน
“รามเกียรติ์” ซึ่งผู้แปลได้เลือกใช้คำว่า “mediator” คือตัวกลางที่ทำหน้าที่ไกล่
เกลี่ยแทนการแปลตรงตัว ถ้าพิจารณาในด้านการเก็บรูปต้นฉบับเอาไว้ ผู้แปลยอมรับ
ว่าการกระทำดังกล่าวทำให้งานแปลไม่สามารถเก็บระดับความหมายโดยละเอียด
(nuance) ของคำไว้ได้ แต่ในด้านการสื่อสารความหมายกับผู้อ่านผลงานแปล ผู้แปล
เชื่อว่าการกระทำดังกล่าวได้ทำหน้าที่สื่อสารความหมายได้ครบถ้วนทีเดียว

กล่าวโดยรวมแล้ว ผู้แปลเห็นว่าต้นฉบับงานแปลชิ้นนี้เป็นงานที่ยากมาก และผู้แปลไม่อาจจะทำให้ผลงานฉบับแปลมีคุณค่าเทียบเท่าต้นฉบับได้ แต่ในฐานะคนไทยที่ได้มีโอกาสอ่านพระราชนิพนธ์ในพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นที่เคารพเทิดทูนจากปวงชนชาวไทย ผู้แปลได้มีโอกาสเห็นอีกด้านหนึ่งของพระองค์ นั่นคือ “ความเป็นส่วนพระองค์” ที่ทรงแบ่งปันกับพระมเหสี อย่างไรก็ตามไม่ว่าผู้แปลจะเห็นพระองค์ในสถานภาพพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ หรือในสถานภาพของ “ชายไทยที่เขียนจดหมายถึงภรรยาด้วยความรักและเอื้ออาทร” ก็ตาม สิ่งที่ผู้แปลตระหนักได้ดีก็คือความรักและห่วงใยต่อประเทศชาติของพระองค์ที่ทำให้พระองค์ต้องทรงดำเนินวิเทโศบายต่างๆ เพื่อให้สยามประเทศพัฒนาเทียบเท่าอารยประเทศและครองความเป็นเอกราชไว้ได้ ยิ่งไปกว่านั้นผู้แปลยังได้เห็นบทบาทของผู้หญิงไทยในสมัยนั้นโดยผ่านบทบาทของสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรีด้วย จะเห็นได้ว่าทรงเป็น “คู่คิด” คนสำคัญของพระราชสวามี เพราะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมักจะทรงถามความเห็นของสมเด็จพระนางเจ้าฯ ในฐานะองค์ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน เกี่ยวกับราชการแผ่นดินไทยและการดำเนินกุศโลบายกับต่างประเทศเสมอ และคำกราบบังคมทูลของสมเด็จพระนางเจ้าฯ จากกรุงเทพฯ แสดงถึงความสนใจในเรื่องการเมือง การปกครองและสิ่งต่างๆ รอบตัว ซึ่งแสดงเป็นนัยว่าบทบาทของภรรยาในสมัยรัชกาลที่ 5 เริ่มขยายออกจากอาณาจักรของครัวเรือนอีกสัทหนึ่งด้วย

ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440

หนังสืออ้างอิง

- ปัญญา บริสุทธิ์. *ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล*. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2542.
- วรรณา แสงอร่ามเรือง. *ทฤษฎีและหลักการแปล*. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- วัลยา วิวัฒน์ศร. *การแปลวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- Jones, Francis R. "Normalization – A Constant Threat" in *Translation of Poetry and Poetic Prose*. Ed. Sture Allén. Singapore: World Scientific, 1999.

บทคัดย่อ

ปัญหาบางประการในการแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440

น้อย อินทวัทนา

การแปลพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440 จากภาษาไทยเป็นภาษาฝรั่งเศสนั้น เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ผู้แปลจะประสบปัญหาเนื่องจาก ประการแรก ภาษาฝรั่งเศสมีใช้ภาษาแม่ของผู้แปล ส่วนประการต่อมาก็คือ ผู้แปลมิได้อยู่ร่วมสมัยกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังนั้น การทำความเข้าใจเพื่อความในต้นฉบับจึงมิใช่เรื่องง่าย เพราะคำพรรณนาสื่อความหมายหลายส่วนไม่เป็นที่ยอมรับแล้วในปัจจุบัน เช่น ‘ทุ้มเหว’ หรือ ‘อี’ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้แปลจะต้องระมัดระวังให้ความคุ้นเคยในการใช้ภาษาอังกฤษมีอิทธิพลเหนือการถอดคำเป็นภาษาฝรั่งเศส เพราะบ่อยครั้งคำศัพท์เดียวกันในทั้งสองภาษามิได้สื่อความหมายตรงกันอย่างแท้จริง

การแปลชื่อเฉพาะจากภาษาไทยเป็นภาษาฝรั่งเศสก็เป็นปัญหามิใช่น้อยเช่นกัน เช่นเดียวกับการแปลคำศัพท์บางตัวที่มีความหมายกว้างทั่วไป ไม่เจาะจงว่าอยู่ในวัฒนธรรมใด (generic word) เช่น คำว่า “วัด” ในภาษาไทยนั้น ในภาษาฝรั่งเศสอาจหมายถึงสถานที่ประกอบกิจการศาสนาได้หลายลักษณะทั้งนี้จำเป็นต้องพิจารณาตามความเหมาะสมร่วมกับเพื่อความในบริบท อีกปัญหาหนึ่งที่พบคือ คำทับศัพท์ภาษาฝรั่งเศสที่เขียนเป็นภาษาไทยในพระราชหัตถเลขา นั้น ยากที่จะคาดเดาคำที่ถูกต้องในภาษาฝรั่งเศสได้ ในกรณีนี้ ผู้แปลต้องใช้จินตนาการ ประกอบความรู้

วารสารยุโรปศึกษา

ความชำนาญในภาษา หรือในกรณีอื่น ความรู้เรื่องศิลปวัฒนธรรม รวมถึงความรู้
พื้นฐานต่างๆ เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยให้เข้าใจใน
การแปลตัวบทดีขึ้น เป็นผลดีกับการแปล

นอกจากนี้แล้วก็มีปัญหาการแปลด้านสำนวนที่ต้องขัดเกลาให้สละสลวย
เพื่อความถูกต้อง และการเลือกผันคำกริยาเพื่อบอกกาลให้ตรง ปัญหาทางภาษาจุดนี้
ยุ่งยากมากสำหรับภาษาฝรั่งเศส

**Problems Encountered by Translators of the Document of
King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897** *

Noi Intarawatana

Professor Pachee has learnedly covered recurrent problems when we translate from Thai into English. Her observations are of course applicable to my case. Given a short time I have for my talk, I would rather react with reference to the pair of languages involved in my share of the work, namely Thai and French. Having said this, I think we all worked against the odds: the languages which we translated into are not our mother tongues and secondly we are not contemporary with King Chulalongkorn, hence some of the problems we have confronted while translating the royal letters are quite challenging. We are often at a loss as to the meaning of some of the expressions used that have become obsolete. For example I completely drew a blank when I came across the expression “ขี้เหนียว”. How many of you know the meaning of the expression I just wonder. Well, it was commonly used at that time to mean to flatter or to praise somebody to the skies. รื้อ [rom] is stubborn and อ้อ [i:] is to adore.

Another problem has something to do with the working environment in which one works. As a translator and interpreter I use English much more actively than my French. So I have to be on guard not to let my French be insidiously contaminated by English. This is especially true when it comes to deceptive cognates commonly called “false friends” or “faux amis”. The English “eventually” doesn't mean the same thing as the French

* Independent translator, conference interpreter and former Director, Office of International Affairs, Chulalongkorn University

“éventuellement”. “Universal” in English doesn’t necessarily mean “universel” in French. This is why I translated “universal support” as it appears in the context as “le soutien unanime”. Then again I resist the temptation of translating “courtesy” as “courtoisie” in the expression “by courtesy of” and I prefer “avec la permission” of a given organization.

English proper names can also be a headache for translators from Thai into French. This is because Thai people readily use the English proper names. And here comes the problem for many of the English proper names have their accepted equivalents in French.

“Saint Peter” is “Saint Pierre”, “Emperor William” is “l’empereur Guillaume”, King Humbert, le roi Umberto. Dresden in Germany is “Dresde” in French; “Genoa” is “Gênes”. These are just a few examples from the royal letters.

Now let’s move on to a lexical front. Sometimes Thai people used a generic word to refer to different realities in French. This is why the word วัด in Thai can refer to a temple, a church, a cathedral or even a basilica depending on the context. When King Chulaongkorn talked about วัดเซนต์ปีเตอร์ I of course have to render it as “la Basilique Saint Pierre”.

Another example is the term สหราชอาณาจักร. As you know Thai people often use United Kingdom, Great Britain or even England interchangeably. Since a political reality prevails in the context of the royal letters I have opted for “Royaume Uni” instead of la Grande Bretagne.

Problems encountered by Translators of the Document of
King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897

Another example is the Thai word “สน” We often associate it with pine trees or coniferous trees. In fact, ต้นสน that we often see on the beach are not pine trees in a western sense. Pine trees usually thrive in a temperate climate. Luckily, I have an illustrated reference book that helps me to pinpoint this kind of tree and its name in French “Filao”. And there is no mistaking it because you have the picture of the tree in question and the description to confirm it.

I would also like to mention the fact that French words seem to be associated, rightly or wrongly, with all things classy or of high standard and all the more so in the hotel industry, food and beverage. The problem is that when French words are transcribed in written Thai, they are almost unrecognizable because they are mutilated beyond repair. This is often the case when translating these royal letters. With my knowledge of French and a measure of imagination I can come up with the right French words.

Examples:

Hôtel d'Angleterre is transcribed as ดังกะเต

Hôtel de la Paix is transcribed as เดอลาเป

Translators should also have good reference books especially illustrated ones.

I will show you how illustrated reference books help me to translate some tricky Thai words and things worn by the Pope into French. These are some of the reference books that I used. By consulting the page on papal sartorial items, I luckily came to know that the ring worn by the Pope is called l'anneau du pêcheur (The ring of a

fisherman) and the cross worn on the chest “la croix pectorale”. สันตือ
in Thai is “Filao” in French.

No less tricky is the word “แขก”. Our first reflex is to translate it as
“Indian” or “Arab”. However in the context of these royal letters
when King Chulalongkorn talked about the architectural aspect of
the Vatican and Italy, translators will be better off to translate it as
“Byzantine”.

Translators are also well advised to put to good use fine points of
French. More often than not the French disapprove of repetitions.
One should vary one’s wording when talking about the same thing.
This is why during the King’s visit to the Vatican; After the word
“Pope” was used, I went on to use “Sa Sainteté” or “le souverain
pontife” to refer to him. In the same vein “l’elephant” was replaced
by “pachyderme”. At one point, I contextually translated “ก้อนสักด”
as Pierre d’achoppement only to use “écueil” a few lines later
when I ran into the same word. “Venise” became “Cité des Doges”
or “La Sérénissime” and the Vatican, le Saint Siège. Moreover,
what is obvious can be a sticky point when translating. Any
beginner of French knows that in French you have two pronouns
for the second person: “Vous” and “tu”. When the King addressed
his consort, Queen Saowabha Phongsri, should I use “vous” or
“tu”? The content of his private letters seem to denote a degree of
intimacy. But then again the royal vocabulary abounds in Thai and
ranks and titles were used in relation to the Queen together with
the overriding fact that this translated version is meant for the
general public. With this in mind, I ended up by opting for a
formal “vous” which I deem appropriate as the King and those
dear to him are held in high esteem in Thailand. What’s more, I

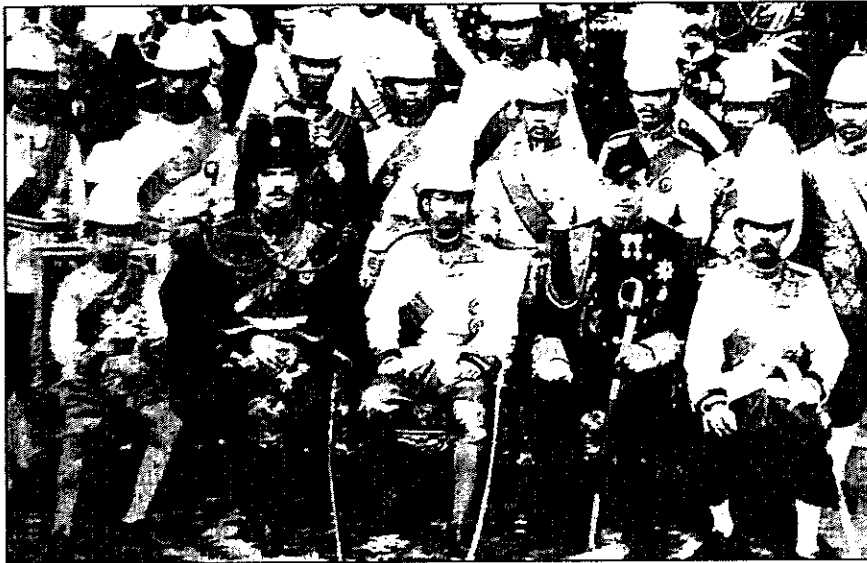
Problems encountered by Translators of the Document of
King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897

will do well to remind you that when translating events which took place abroad, it is a “must” for translators to activate their knowledge be it geographical or cultural by reading relevant guide books. This way any lingering knowledge passively embedded in our grey matter will resurface and come to your rescue. To illustrate my point “ทะเล” was translated as “lagune” and “mer” when the King was physically in Venice and off the European coast respectively.

And finally I would not do justice to my talk if I failed to mention that translators of French are bound to go through that devastating exercise of choosing the right tenses; thus putting your dear ego to a test. As you know French academicians excel in the surrealist art of hair-splitting as if life was not complicated enough. Here I would like to confess quite frankly to you that in spite of my rather long stay in France, I am not any wiser when it comes to the use of tenses. Well, between you and me, I have the impression that even the French themselves agree to disagree in this regard, ... a meager consolation indeed. For this I count on my reader to help me grope my way out of the labyrinth of French tenses. So much for the translation problems.

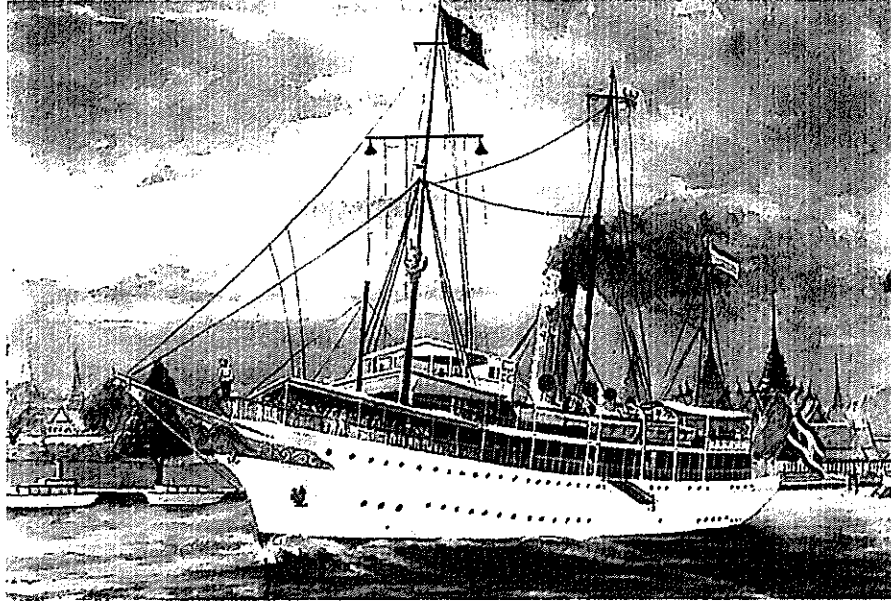
Finally, I welcome your comments and suggestions so that we can improve our future edition if any.

Thank you.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงฉายพระรูปร่วมกับชาเวโรนิโคลาสแห่งรัสเซีย ณ พระที่นั่งเวทาสัจฉาญ พระราชวังบางปะอิน พ.ศ. ๒๔๓๓

ภาพจาก เจือ ภวสันต์ (บรรณาธิการ). สายสัมพันธ์สองแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง. ๒๕๓๔.

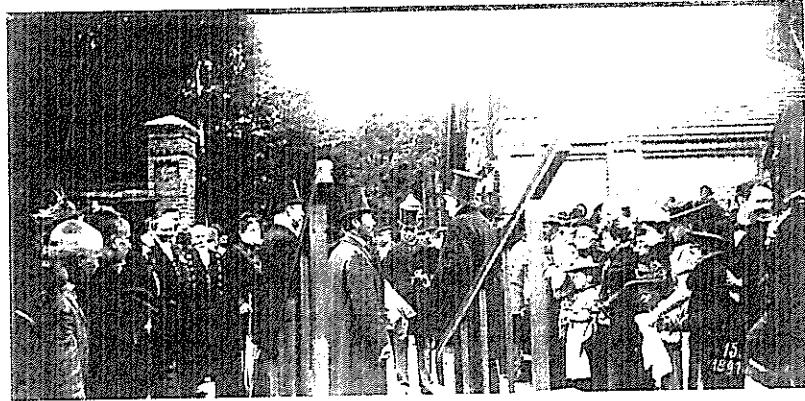
เรือพระที่นั่งมหาจักรี สร้างโดยบริษัทราเมจและเฟอร์กูสัน สก็อตแลนด์ ตามพระประสงค์ของ
สมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อเป็น
พระราชพาหนะในการเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรก พ.ศ. ๒๔๔๐

ภาพจาก (in) : Aerni, Agathon. *Siam-Swiss Centenary: The Growth of a
Friendship*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing. 1997.

จักรพรรดิวิลเฮล์มที่ ๒ แห่งเยอรมนี (๒๔๐๒ - ๒๔๘๔)
Emperor Wilhelm II of Germany (1859-1941)

ภาพจาก สถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประจำประเทศไทย
From: Embassy of the Federal Republic of Germany in Thailand.

บน : พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขณะ
เสด็จ ฯ เยี่ยมมหาเสนาบดี
บิสมาร์ก ที่เมืองฟรีดริชส์รูห์
เยอรมนี เมื่อวันที่ ๒
กันยายน ค.ศ. ๑๘๙๑
(ภาพจากหอจดหมายเหตุ
ประวัติศาสตร์กรุงปารีส เมือง
เอสเซน ประเทศเยอรมนี)

ล่าง : พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขณะ
เสด็จ ฯ เยี่ยมมหาเสนาบดี
บิสมาร์ก ที่เมืองฟรีดริชส์รูห์
เยอรมนี เมื่อวันที่ ๒
กันยายน ค.ศ. ๑๘๙๑
(ภาพจากหอจดหมายเหตุ
ออกโต ฟอน บิสมาร์ก เมือง
ฟรีดริชส์รูห์ ประเทศเยอรมนี)

ภาพหนังสือพิมพ์ *Illustriertes Wiener Extrablatt* จากกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย
 ฉบับที่ ๑๗๐ วันอังคารที่ ๒๒ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๙๗
 หัวข้อข่าว “พระมหากษัตริย์แห่งสยามและอาณาจักรของพระองค์”
 (Der König von Siam und sein Land.)
 ภาพจากหอสมุดแห่งชาติ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

Wien, Donnerstag 24. Juni 1897.

Nr. 172.

26. Jahrgang.

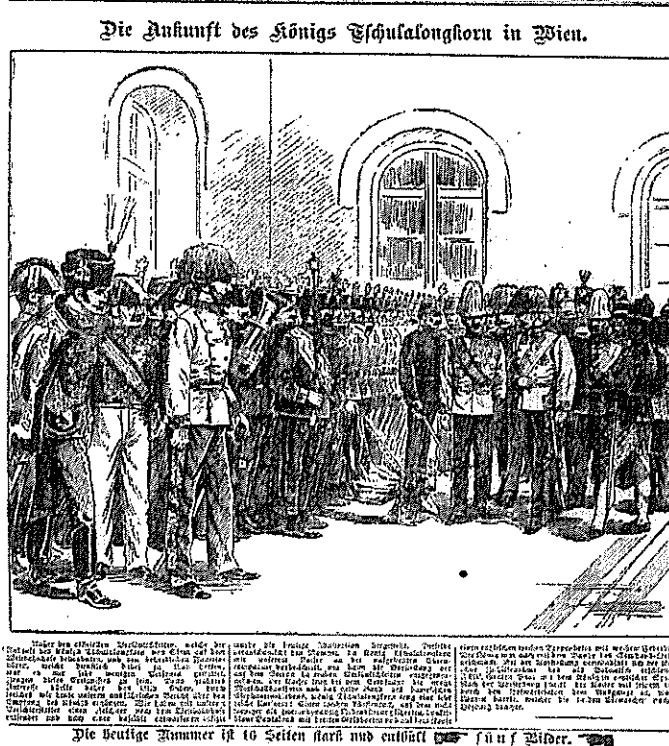
Illustrirtes Wiener

Extrablatt.

24. Jahrgang.

Illustrirtes Wiener

Extrablatt.

Die heutige Nummer ist 16 Seiten stark und enthält fünf Bilder.

ภาพหนังสือพิมพ์ *Illustriertes Wiener Extrablatt* จากกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย
 ฉบับที่ ๑๗๒ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๙๗
 หัวข้อข่าว “พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ถึงกรุงเวียนนา”
 (Die Ankunft des Königs Tschulalongkorn in Wien.)
 ภาพจากหอสมุดแห่งชาติ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

Vom Tage.

Das unerschöpfliche Gebiet, mit welchem von Fortschrittswissenschaften, Kgl. den Gütern Beschäftigung zum Kampfe. Die Wissenschaften des Lebens ist mit dem reichlichen Reichthum verknüpft, die Fortschrittswissenschaften von den politischen Wissenschaften im übertragenen Sinne. Die Wissenschaften des Lebens sind die Wissenschaften der Vergangenheit in glücklichen Zeiten, von denen die Wissenschaften der Zukunft sind. Die Wissenschaften der Zukunft sind die Wissenschaften der Gegenwart, die Wissenschaften der Gegenwart sind die Wissenschaften der Zukunft.

Die Zeit ist ein Fluss, der nie still steht, der nie ruht, der nie aufhört zu fließen. Die Zeit ist ein Fluss, der nie still steht, der nie ruht, der nie aufhört zu fließen. Die Zeit ist ein Fluss, der nie still steht, der nie ruht, der nie aufhört zu fließen.

König Chulalongkorn als Familienvater.

Die Königin und die Königin-Mutter sitzen auf einem Sofa, die Königin-Mutter hält ein Kind. Der König steht daneben, die Hand auf der Schulter der Königin-Mutter.

Die Zeit ist ein Fluss, der nie still steht, der nie ruht, der nie aufhört zu fließen. Die Zeit ist ein Fluss, der nie still steht, der nie ruht, der nie aufhört zu fließen. Die Zeit ist ein Fluss, der nie still steht, der nie ruht, der nie aufhört zu fließen.

Die Sonntagsruhe in den Tabaktrafiken.

(Nach dem Gesetz vom 1. April 1897.)

Die Sonntagsruhe in den Tabaktrafiken ist gesetzlich vorgeschrieben. Die Sonntagsruhe in den Tabaktrafiken ist gesetzlich vorgeschrieben. Die Sonntagsruhe in den Tabaktrafiken ist gesetzlich vorgeschrieben.

ภาพหนังสือพิมพ์ *Illustriertes Wiener Extrablatt*

จากกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

ฉบับที่ ๑๗๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๙๗ (ฉบับเย็น)

หัวข้อข่าว “พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ในฐานะพระบิดาแห่งครอบครัว”
(König Chulalongkorn als Familienvater.)

ภาพจากหอสมุดแห่งชาติ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

Verleger: Leopold K. Fischer & Co.
Druckerei: K. Fischer & Co.
Verlag: K. Fischer & Co.
Redaktion: K. Fischer & Co.
Verwaltung: K. Fischer & Co.
Vertrieb: K. Fischer & Co.

Illustrirtes Wiener
Extrablatt.

Abonnenten: K. Fischer & Co.
Verkauf: K. Fischer & Co.
Vertrieb: K. Fischer & Co.

Nr. 175.

Wien, Sonntag, 27. Juni 1897.

26. Jahrgang.

Eine Landpartie des Königs von Siam.
 König Nischolungkor auf dem Raketberge.

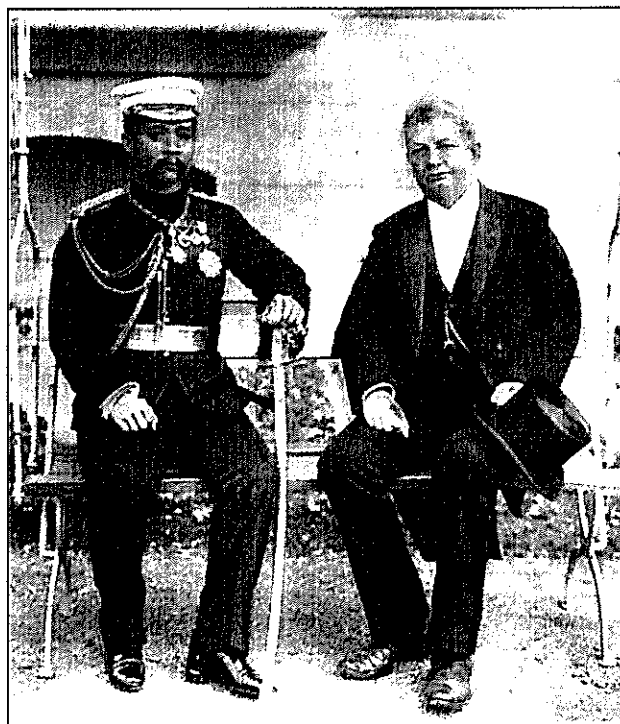

Die heutige Nummer des 25. Heftes enthält eine Serie von 12 Bildern, die die Reise des Königs von Siam nach Europa zeigen. Die Illustrationen sind von H. Fischer & Co. in Wien hergestellt.

ภาพหนังสือพิมพ์ *Illustriertes Wiener Extrablatt* จากกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย
 ฉบับที่ ๑๗๕ วันอาทิตย์ที่ ๒๗ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๙๗
 หัวข้อข่าว “พระมหากษัตริย์แห่งสยามเสด็จประพาสซานเมือง”
 (Eine Landpartie des Königs von Siam.)
 ภาพจากหอสมุดแห่งชาติ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

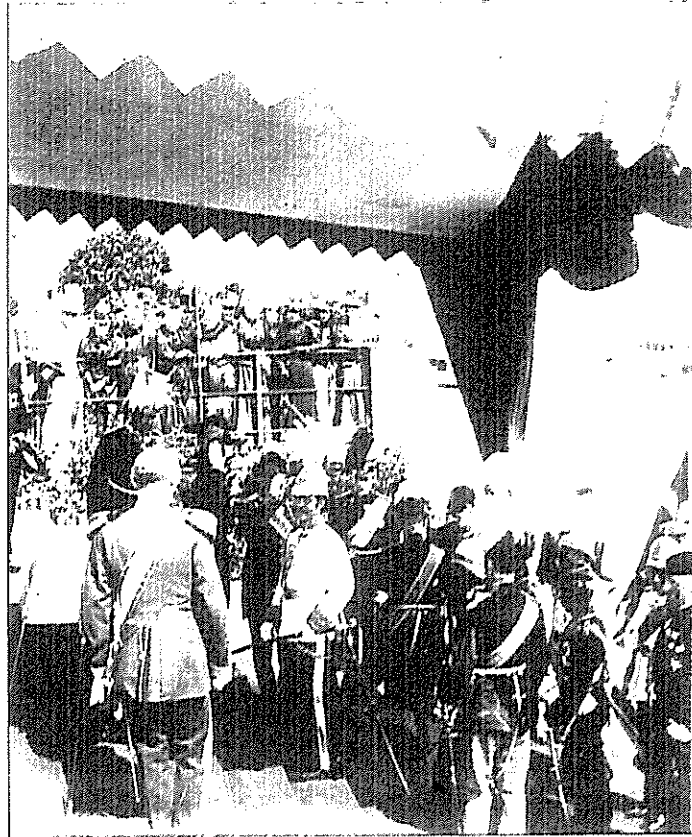

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและที่ปรึกษาแห่งสมาพันธรัฐสวิส ออดอล์ฟ ดอยเชอร์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งสมาพันธรัฐสวิสในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ ภาพนี้ถ่ายโดย อามี-เอมิล พริคาม เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๐ ที่วิลลา “ปลงจง” นคร เจนีวา (จากหอสะสมภาพแอ์นี กรุงเบอร์น หมายเลข ๒๕ ค.ศ. ๑๘๙๗)

König Chulalongkorn und Bundesrat Deucher, Präsident der Konföderation im Jahr 1897. Das Photo wurde von Ami-Emile Pricam am Donnerstag, dem 27. Mai 1897, in der Villa “Plongeon” in Genf aufgenommen. (aus : Kollektion Aerni: “Berner Heim”, Nr. 25, 1897)

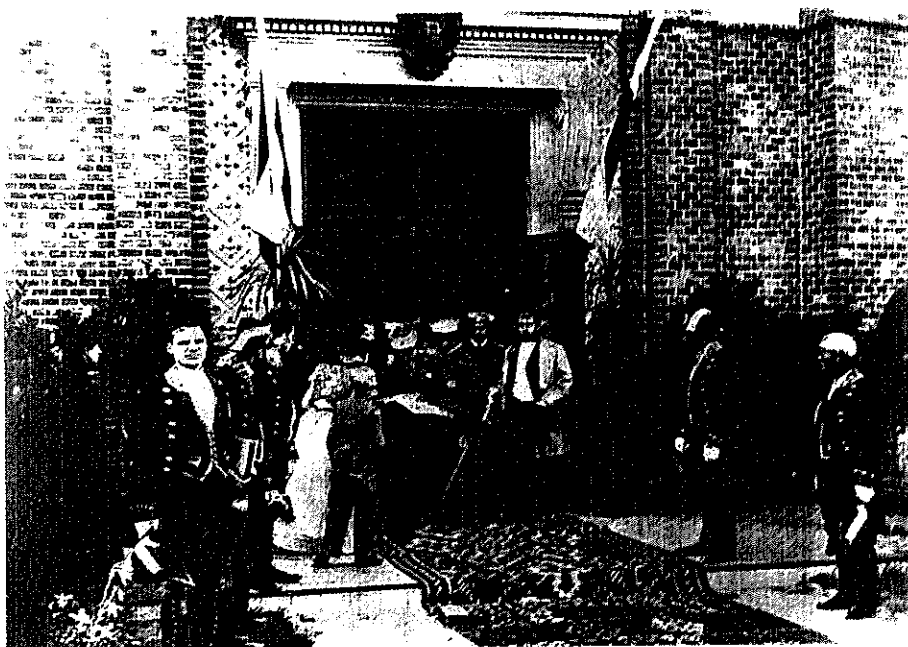
ภาพจาก (in) : Aerni, Agathon. *Siam-Swiss Centenary:
The Growth of a Friendship.*

Bangkok: Amarin Printing and Publishing. 1997.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ถึงกรุงโคเปนเฮเกน เดนมาร์ก

ภาพจาก เจือ ภาวลันต์ (บรรณาธิการ). สายสัมพันธ์สองแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง. ๒๕๓๙.

King Chulalongkorn in Warsaw, Poland
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ กรุงวอร์ซอ ประเทศโปแลนด์
ภาพจาก สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐโปแลนด์ กรุงเทพฯ ประเทศไทย

บทคัดย่อ

**Dynastic Diplomacy in the Fifth Reign:
Siam's Relations with German Bridgeheads**

คาร์ล เวเบอร์

การเสด็จพระราชดำเนินเยือนทวีปยุโรปในปี พ.ศ. 2440 ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ห้าแห่งราชวงศ์จักรี (พ.ศ. 2411-2453) นับว่ามีความสำคัญทางการทูตอย่างลึกซึ้ง ในแง่ที่เป็นนโยบาย 'ป้องกันไว้ก่อน' (pro-active) เพื่อรักษาอธิปไตยของสยามหรือประเทศไทยในปัจจุบัน การเสด็จฯ ยุโรป อย่างเป็นทางการครั้งนั้นได้เบนทิศทางของภัยคุกคามความมั่นคงของสยามประเทศจากการเมืองสมัยล่าอาณานิคม

ขณะนั้น สยามในสายตาของชาติมหาอำนาจอาณานิคม มีฐานะเป็น "รัฐกันชน" (buffer state) [ระหว่างอินเดียซึ่งเป็นอาณานิคมของอังกฤษและอินโดจีนของฝรั่งเศส] สยามจึงมีทางเลือกไม่มากนักเพียงสองทางคือ หากไม่ยอมรับฐานะเป็น 'รัฐกันชน' ก็จะต้องดำเนิน 'ยุทธศาสตร์กันชน' (buffer strategy) ด้วยตนเองเพื่อความอยู่รอดของประเทศ และเมื่อพิจารณาจากสภาพการณ์ที่สยามจำต้องอยู่ "ให้รอด" ท่ามกลางความขัดแย้งและการแย่งชิงความเป็นใหญ่ในภูมิภาคโดยมหาอำนาจอาณานิคมแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงเลือกดำเนินนโยบาย 'ยุทธศาสตร์กันชน' ซึ่งสามารถสรุปเป็นหลักการสำคัญดังนี้ คือ 1) การแสวงหาอาณานิคมเพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง (ของมหาอำนาจ) 2) อำนาจอธิปไตยของสยามจะไร้เสถียรภาพหากต้องอยู่ในฐานะ 'รัฐกันชน' 3) ความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูประบบการปกครองและปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้ทันสมัย การส่งเสริมความ

ก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการพัฒนาเศรษฐกิจ 4) การตระหนักถึงสภาพความไม่แน่นอนในฐานะรัฐอาณานิคม 5) ชะตากรรมของราชวงศ์ 6) การตกลงใจเสริมสร้างพันธมิตรกับผู้นำต่างๆ ในยุโรปด้วยวิธีเจริญสัมพันธไมตรีเป็นการส่วนพระองค์ 7) การแสวงหาพันธมิตรจากราชวงศ์ยุโรปที่สามารถสืบสานมิตรไมตรีและกระชับประสานความร่วมมือระหว่างกัน 8) เน้นและเพิ่มพูนให้ ‘ยุทธศาสตร์กันชน’ แข็งแกร่งขึ้น โดยการเสริมสร้างสัมพันธภาพกับราชสำนัก อันเป็นศูนย์กลางการปกครองประเทศต่างๆ ในยุโรป 9) เชื่อมโยงสัมพันธไมตรีระหว่างสยามประเทศกับประเทศและราชสำนักยุโรปที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์เหล่านั้น

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นประโยชน์ของการเยี่ยมเยือนระหว่างกันของราชวงศ์ยุโรป ในฐานะอาคันตุกะการเมือง (Reise-diplomatie) ดังนั้นการเสด็จเยือนยุโรปอย่างเป็นทางการในฐานะอาคันตุกะการเมืองจึงเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย ‘ตื่นตัว’ หรือนโยบาย ‘ป้องกันไว้ก่อน’ ของพระองค์ท่าน การเสด็จฯ เยี่ยมเยือนระหว่างราชสำนักยุโรปและราชสำนักสยามจึงนับเป็นเครื่องยืนยันความพยายามที่จะเสริมสร้างสัมพันธไมตรีอันดีระหว่างกัน อีกทั้งยังส่งผลให้บรรดาราชวงศ์ยุโรปยอมรับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่าทรงมีฐานะเท่าเทียมกับบรรดากษัตริย์ทั้งหลายของยุโรป อาจกล่าวได้ว่าการเสด็จฯ เยือนยุโรปของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้รับผลสำเร็จทั้งโดยส่วนพระองค์และได้ผลทางการเมือง โดยที่พระองค์ทรงได้รับการถวายพระเกียรติยศและความเคารพยกย่องในฐานะที่เท่าเทียมจากราชสำนักต่างๆ ในยุโรป อีกทั้งประเทศสยามได้รับผลกระทบจากลัทธิแสวงหาอาณานิคมดังกล่าวไม่รุนแรงนักเพียงในระดับปานกลาง และยังคงรักษาอธิปไตยของชาติไว้ได้จนถึงทุกวันนี้

**Dynastic Diplomacy in the Fifth Reign:
Siam's Relations with German Bridgeheads ***

Karl E. Weber **

" ... diplomacy is ... a substitute for force; it is the means of obtaining the maximum national advantage without the use of violence and ... with the minimum of friction and resentment.... " ¹

"Members of the royal family speak German fluently, more fluently than English perhaps. This may be because they always keep contact with their royal cousins in Germany. Their German blood is not yet quite diluted. " ²

Siam, as modern-day Thailand was officially named at the time to which the gist of this paper has relevance, preserved her independence during the period when colonialism was at its zenith. This is the more remarkable, as even on the "old continent", in

* Dedicated to Prof. Dr. Somsakdi Xuto in celebration of his Sixth Life Cycle on 11th June 2003.

** Independent researcher and author, Asian Disaster Preparedness Center (adpc.) in Thailand since 1967, engaged in postgraduate-level education, research and development planning for the host country. Contact by email banbueng@loxinfo.co.th

¹ Assorted facts based on articles featured in the *Encyclopedia Britannica* as indicated by references to its volume number and page(s): EB volume number: page(s). Here EB7: 472.

² *Klai Ban*, Letter dated 24 June 1907, p. 133.

Europe, with its “motherlands” of the colonial powers of Belgium, Denmark, France, Germany, Great Britain, Netherlands, Portugal, Russia and Spain, at the turn of the 19th to the 20th centuries, several now independent countries still were under foreign rule. They include 17 present European countries, namely, Albania, Bosnia-Herzegovina, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Eire, Estonia, Finland, Iceland, Latvia, Lithuania, Macedonia, Malta, Norway, Poland, Slovakia and Slovenia. Incidentally, eleven of these countries are either member countries of the European Union, by now, or in the process of attaining full membership.

To succeed in safeguarding her independence, Siam did not have to resort to warfare, as had the rulers of Afghanistan who defeated the British and scared off the Russians. Neither was Siam invaded by imperialist powers, in contrast to China. Nor had Siam to experience any formal division of her territory into interest spheres as happened to Persia. There must be no doubt that the interfacing of numerous factors had the salutary effect of enabling Siam to uphold her independence throughout four centuries of colonial expansion that kept encroaching at her periphery. Of certainly decisive significance, indeed, was the diplomacy practiced by King Chulalongkorn, Rama V of the Chakri Dynasty (1868-1910), who resolved to be its principal actor by assuming the role of diplomat *par excellence*.

It has been assumed that the threat of colonialism had vanished by the time when King Chulalongkorn resolved to travel to Europe, heading there in 1897. Such perception of a *fin-de-siècle* completion of empire building, some kind of having reached the

finishing line of colonial expansion³, is not supported by historical evidence, indeed. Close to Siam, the expansion of colonial empires continued. Several principalities on the southern Malay peninsula were brought firmly under British rule, early in the 20th century. The United States took control of the Philippines in 1898, ending their "300 years in the convent", i.e. under Spanish rule and entering into what is called "50 years in Hollywood". Japan occupied Formosa (as Taiwan was also known by then), the Liaotung peninsula of northern China and Korea. Germany occupied the port city of Tsingtao in China and bought altogether six remotely scattered Pacific island archipelagos and one isolated island. The defeat of the Ottoman Empire led to the expansion of British, French and Italian control over large territories in Northern Africa and the Middle East, in the second decade of the 20th century.

To conclude, the peak of expanding colonialism had not been reached yet by the time when King Chulalongkorn set out onto his first journey to Europe in 1897. The rationale of such unprecedented initiative by a Siamese monarch was as much a reaction to thoroughly analyzed constellations and tendencies as it was the monarch's resolve to take a pro-active stance, for the sake of averting the very real threat posed by colonialism and protecting Siam from it.

³ Nish, p. 13.

Synopsis of Asian Regional Constellations and Conflicts in the Final Decades of the 19th Century - *en lieu* of an introduction

Claiming stakes was an age-old practice of all expansionist regimes, the world over. To this day, ever more evidence is found in the form of monuments, inscriptions or documents.

For Siam, the conquest of Malacca in 1511, a sultanate that had been a vassal of Siam, marks the first European incursion into the sphere of Siamese might, by the Portuguese. In staking their claim, they had routinely “erected the boundary stones of the royal arms of Portugal (*padrões*)”⁴. In 1516, a “treaty of friendship and commerce was signed between Portugal and Siam. It was the first time Siam had allied itself with a European nation.”⁵ Soon after, King Ramathibodi II (1491-1529) authorized the Portuguese to erect at Ayutthaya a *padrão*.⁶

Like during the 350 years since the arrival of the Portuguese, European powers watched with envy how any one of them wooed Siam, what advances were made, and which favors were secured from the court of Siam.

⁴ van der Cruysse, p. 5.

⁵ op.cit., p. 9.

⁶ op.cit., p. 10.

Colonial Expansion

The threat to the independence and territorial integrity of Siam evolved through a process of accelerating and intensifying proliferation. How the occupation by colonial powers of lands after lands in the regions surrounding Siam in the second half of the 19th century evolved is sketched hereunder. It highlights the prevailing tendencies and emerging constellations.

Particularly during the Fifth Reign (1868-1910), historical documents were purported as of salient significance in that the British and French colonial powers arbitrarily pursued certain claims, some shaky and others well-founded, of their newly subjugated territories to lands yet unoccupied that bordered Siam. In like manner, the said colonial powers entered into vested interests or customary rights earlier exerted by their new colonies or protectorates over such yet unoccupied lands.⁷

Tightening of the Colonial Noose, as of the 1890s

From the observation post of Bangkok, the advances of colonial powers and the expansion of their annexations in the vicinity and beyond in the region were closely watched.

The island of Ceylon (Sri Lanka, before and after the colonial era) was firmly under British rule, with its economy controlled by the colonial administration and attuned to the requirements of the

⁷ Kraichitti, p. 77.

“motherland”. The ancient kingdom of Kandy had long ceased to exist.⁸

Dutch overlordship on Java⁹ and control over the surrounding, vast archipelago had grafted an export economy onto the indigenous socio-economic system.¹⁰ The native powers, Siam’s erstwhile allies or opponents, as it were, had become early examples of empires sunk into oblivion.

The peninsula of Mainland Southeast Asia and its nearby islands, once under Siam’s supremacy¹¹, had been brought under British control. It started with the proclamation of a crown colony, in 1867, including the four disparate territories of Penang, Province Wellesley, Malacca, and Singapore. This was followed by the formation of a federation, under British suzerainty, of another four territories, i.e. Perak, Selangor, the Negri Sembilan, and Pahang (1895). Four more territories, Kedah, Kelantan, Perlis, and Trengganu, were the foci of tensions and conflicts between Siam, the old regional power, and Great Britain, a new regional power.¹² Of greater significance than merely that of a historical footnote is the fact that the founder of independent Malaya was born a Prince of Saiburi, in the Grand Palace of Bangkok¹³. Saiburi was the Siamese official name of the present-day sultanate of Kedah.

⁸ EB5:221.

⁹ EB12:975.

¹⁰ EB12:173.

¹¹ EB14:678.

¹² Nakirak, pp. 61 and 68; EB14:679.

¹³ Confirmed by H.E. Y. T. M. Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj in personal conversation with the author on 20th April 1984.

On the subcontinent, then British India, the rulers of some 560 principalities had vowed allegiance to the crown, after the old Indian aristocracy had been replaced by British officials, the last Mogul emperor had been tried for complicity in the revolt triggered by the Sepoy mutiny and condemned to exile, the British crown had taken over the government of India, centralization under the crown had been accomplished¹⁴, and Queen Victoria was proclaimed Empress of India in 1876.¹⁵

In Nepal, a buffer state under British protection, the powerless royal family had been confined to the palace for half a century, by then.¹⁶

Siam's immediate neighbour to the west, Burma, had lost territory after the defeat in the war waged by the British, which in hindsight was to become known as the First Anglo-Burmese war, 1824-1826. Assam, Arakan and Tenasserim had to be ceased to British India.¹⁷ The defeat in the Second-Anglo-Burmese war led to the annexation, by the British, of the province of Pegu in 1852.¹⁸ The incorporation of the annexed territories of Pegu, Arakan and Tenasserim as a province of British India, in 1862, made the latter an immediate neighbour of Siam. The Third Anglo-Burmese war resulted in the annexation of the kingdom and its feudatory states.

¹⁴ EB12:148.

¹⁵ EB23:125.

¹⁶ EB16:222.

¹⁷ EB4: 441-442.

¹⁸ EB4:422.

The king was deposed, and the whole of Burma was formed into a province of the Indian empire, in 1886.¹⁹

China was forcibly pushed to grant concessions of dire consequences. Challenged by British naval power and conceding defeat, the cession of the island of Hong Kong to Britain and the opening of the five ports to foreign merchant vessels were sealed through the treaty of Nanking 1842.²⁰ Other western countries took advantage of China's debilitation, including the U.S.A., France, Belgium and Sweden.²¹ The treaties of 1842-44 and 1858-60 weakened Chinese sovereignty and threatened her territorial integrity, even her existence as a state.²² Additional ports had to be opened and territories ceded on the Kowloon promontory to Britain, east of the Ussuri with a long stretch of coast to Russia, east of the upper Mekong and Kuang-chou Wan in Kwantung to France, and Tsingtao to Germany, by 1897.²³

Farther to the east, the western powers' aggressions against China aroused the greed of Japan. Her government strived to achieve equality with the colonial powers.²⁴ Efforts to revise the treaty conceding extraterritoriality, initiated in 1871, met with success in 1894.²⁵ Ignoring the protest of the Chinese court, Japan annexed

¹⁹ Nakirak, p. 61; EB4:442.

²⁰ EB5:584.

²¹ EB5:584.

²² EB5:584-585.

²³ EB5:584-586.

²⁴ EB12:908.

²⁵ EB12:908.

the kingdom of the Ryukyu Islands in 1879 ²⁶, defeated Chinese troops in Korea, China's most important tributary state, in 1894 ²⁷, and forced China, through the peace treaty at Shimonoseki in 1895, to recognize the independence of Korea, cede Formosa, the Pescadores Islands and the Liaotung peninsula to Japan, and grant Japan all rights enjoyed by European powers, amended by the opening of new treaty ports.²⁸

In the Pacific, the Hawaiian Islands had, after decades of threats to the independence of the former kingdom, succumbed to foreign intervention, ceded the port of Pearl Harbour to the United States of America, and been transformed into a republic.²⁹

The likely greatest, impending menace was the French colonial intrusion into territories bordering the eastern flank of Siam. Upon the invasion of Annam in 1858, the France-Annamite treaty of 1862 ceded the southern territory to France.³⁰ In their pursuit of regional expansion, the French revived an old claim of Annam to territory as far west as the Mekong³¹ and beyond, encompassing the whole of Cambodia.³² A treaty defining the status of Cambodia as that of a French protectorate was signed in 1863.³³ Siam's suzerainty over Cambodia was reduced to only the two western

²⁶ EB12:908.

²⁷ EB12:908.

²⁸ EB12:908.

²⁹ EB11:175-177.

³⁰ EB23:146.

³¹ EB13:713.

³² Nish, pp. 14-15.

³³ EB 4:681.

provinces of Battambang and Siam Rath, through the treaty of 1867.³⁴ Upon consolidation of French supremacy by assuming protector status over North Vietnam through the treaty of Saigon in 1874, the installation of the candidate selected by France as new emperor of Annam in 1885, and the creation of a governor-generalship for all territories in 1887³⁵, France maintained that the territory on the left bank of the Mekong river was part of what meanwhile had become French occupied Vietnam.³⁶ To lay emphasis on that claim and to exert pressure on Siam, in 1893 two French gunboats forced their way past the Siamese forts at Pak Nam upstream to Bangkok.³⁷ Under duress, Siam rescinded her suzerainty over Lao territories east of the Mekong, evacuated the provinces of Battambang and Siam Rath, yielded to the demand for occupation of the provinces of Chanthaburi and Trat as well as the island of Si Chang, and later relinquished parts of the old Luang Prabang and Champassak kingdoms which were west of the Mekong.³⁸

Old Order in Jeopardy

Steeply hierarchical relations among Asian regional powers and overlord – vassal systems within their own hierarchical realms had, at first, proven sound in reacting to early contacts made by European countries. In the context of the time-honored concept of

³⁴ EB22:20E.

³⁵ EB23:146.

³⁶ EB22:20E.

³⁷ EB22:20E.

³⁸ Nakirak, p.61; EB13: 713 and EB22:20E.

concentric rings, the conquest of Malacca, a vassal territory of Siam, by the Portuguese was absorbed as another change of local power that would hardly touch on Siamese suzerainty. This, however, rapidly turned into a serious challenge.

In Europe, the supremacy of a single power had long vanished. By name only had the vestige of the Holy Roman Empire lingered on until the beginning of the 19th century during which colonialism reached its peak. In comparison with Asia, the relations among European countries resembled a flat and, moreover, volatile hierarchy. For several centuries, European countries had been engrossed in bitter rivalry. This had been a driving force in the exploration and exploitation of sources of wealth overseas. In this competitive spirit the newly arrived European players demanded recognition as equals rather than recognize the supremacy of any traditional Asian suzerain.

Two intertwined principles were challenged. The calculability of geopolitical constellations was shattered. What had evolved over centuries of holding competitive powers in check, of building networks with tributary vassals, and of forming alliances sank into oblivion. The old order was going to pieces.

China, the very center of power in the region, had become vulnerable to aggression. The imperial court in Beijing was put under pressure by foreign invaders, restrained in exerting power, humiliated, and denied respect. The once supreme center of regional power was deprived of its might, had its myth shattered, and no longer acted as the guarantor of stability in the region. The fountain of honor, values, norms and sanctions had ceased to exist.

The once awesome focal point had become obscured. Tributary relations had become ineffective, pointless, obsolete, as the pillar of strength had crumbled.

China lost Korea, her most valuable vassal territory.³⁹ The annexation of some of her own coastal areas by European colonial powers threatened her existence as a state. Not any longer was China the supreme regional power and shield against intrusion into her erstwhile sphere of influence.

The paradigm of concentric rings had become obsolete. Powers from outside the region kept wedging in between Siam and old allies by intruding into Siam's immediate neighboring countries to the north, west and south, occupying parts of their territory, and entire territories to the east. Annam no longer was a potential ally of Siam, as when Cambodia had been their common enemy. Once France had annexed Annam and made inroads into Cambodia, Siam faced both the enmity of Cambodia and France.

Tributary vassals to the court of Siam ceased to exist. Foreign claims were, first, increasingly superseding her own stakes and, then, obfuscating what had signified her old-established order.⁴⁰ Enemy territories formerly held in check became the deployment zone for further expansion by the new overlords. While Siam's former enemies had been inferior to her might, all signs pointed to the likelihood that the new enemies might have superior power.

³⁹ EB12: 908.

⁴⁰ Nakirak, p. 61.

German Interests

From the viewpoints of the 25 member states of the German empire, as of 1871, the prospects of catching up with the senior European colonial powers were dim. Australia and New Zealand were firmly in British hands. Independent countries of the Americas had come under the sway of the United States, by virtue of the Monroe Doctrine. Upon the division of Africa, resolved by the Berlin Conference in 1878, Asia was the continent where seemingly there still were regions to be divided up into spheres of influence or colonies. Japan, however, already commanded that kind of respect for her might which served as a deterrent. After the annexation of Central and Northeast Asia by Russia, that of the subcontinent and parts of Mainland Southeast Asia largely by Great Britain, of parts of Mainland Southeast Asia by France and of insular Southeast Asia by Spain and the Netherlands, there remained only three sub-regions that had not yet been brought under the firm control of colonial powers. They were the Near and Middle East, from the Ottoman Empire to Afghanistan, the core area of Mainland Southeast Asia identical with Siam, and East Asia with China and Korea.

For the German empire, the first opportunity materialized through the annexation of northeastern New Guinea, the Bismarck Archipelago and the Northern Solomon Islands, in 1884. Soon after, West Samoa became a German colony, in 1889. Next, China's Shantung peninsula was claimed and the port city of Tsingtao annexed in 1897. Upon the defeat of Spain in the Spanish-American war, the regional colonial powers gave their assent to the comparatively junior German empire's resolve to buy

from Spain, in the years 1898 and 1899, the dispersed Pacific islands of Chuk (formerly Truk), Yap, Kosrae and Ponape (four states constituting the present Federation of Micronesia), the Mariana Islands, Palau and Nauru.⁴¹ These outposts were minor additions to the far-flung German colonies in East Asia and the Pacific.

With seagoing vessels as the major means of transportation and communication, and naval forces required to secure the sea routes and control colonial territories, it was imperative to have ports-of-call in friendly countries. Attempts were made by the German empire to secure a strategic foothold on the Malay peninsula.⁴² In this pursuit, the support of Siam was deemed essential. For centuries, Siam had swayed suzerainty over the principalities on the Malay peninsula, including the small archipelago close to its southernmost tip, then known as Tumasik or Temasek, modern-day Singapore.⁴³ Being on good terms with the monarch of Siam was, hence, a prudent stance to be taken by the German empire. Incidentally, that German initiative purportedly triggered the creation, by the British, of the crown colony comprising of Malacca, on which the North German Federation was suspected to have designs, as well as Singapore, Penang and the Province Wellesley, in 1867.

⁴¹ Nish, p. 13.

⁴² Nakirak, p. 68; Nish, p. 14.

⁴³ EB14:678.

Crisis Management Options

Facing the increasing gravity of provocations and confrontations, the challenge before Siam was which course to steer. Any past crises of a similar nature would have been tackled by putting up resistance, assuming a hostile attitude, even going to war. Finding an alternative mode of conflict resolution was a formidable task. This was imperative for the simple reason that the third option of surrender, conceding defeat and accepting colonial status, was not to be considered and, therefore, dismissed.

Reactions to Threats

Historical evidence cast a plainly fearsome scenario. Since the onset of colonial escalation, the European powers had been victorious. Regardless of certain temporary set-backs, their naval power, make-belief benefits of compacts of association, tactics of *divide et impera*, 'divide and rule', and occasional connivance among contesting powers had been instrumental in building their empires. Once powerful countries like China had succumbed to threat and aggression. Others like Annam and its vassal territories had been defeated and annexed. Still others had been degraded to the lowly status of a province, like Burma upon its incorporation into British India.

As a direct consequence, the old paradigm had become obsolete that called for the formation of alliances with distant neighbors so as to strike a blow to any common, immediate enemy.

As earlier experienced by Siam's less fortunate neighbors, tactical procedure in the pursuit of colonial strategies entailed likely

escalating expansion into targeted countries and their degradation in status. China's imperial court, the epitome of the power system of old, was no longer in a position to deal with the colonial powers on the basis of equality. By custom rooted in cosmology, the emperors had treated all official visitors as representatives of tributary territories, Asian and Non-Asian alike. In this vein they regarded envoys of colonial powers as bearers of tribute. The Chinese court was, therefore, ill prepared for encounters with agents operating under the umbrellas of distant countries with superior naval power. As evident from the fate of Siam's neighbors, whatever reactions such as shrugging off threats, ignoring demands, resisting pressure, countering aggression, or going to war had not offered any relief. Without any allies coming to the recourse of any of Siam's neighbouring countries, the colonial powers appeared to be invincible.

Pro-active Stance in the Face of Threats

Predecessors of King Chulalongkorn had laid the foundation for a pro-active stance. Especially King Mongkut, Rama IV (1850-1868), took initiatives toward establishing foreign relations. Various treaties concluded with western countries facilitated the setting-up and operating of consular systems during the Fourth Reign.⁴⁴

⁴⁴ Bunnag, p. 47.

Foreign Affairs

King Chulalongkorn reserved foreign affairs as his royal prerogative. The chief minister, *Samuhanayok*, of the royal government oversaw five ministries, among them that of 'foreign affairs and eastern seaboard'. Upon the introduction of a new system in 1892, it was one of twelve ministries.

Under the absolute monarchy three criteria continued to have a strong bearing on foreign affairs, indeed. The monarch, by exercising royal command, had absolute control over the ways and means employed to meet objectives. With regard to communication and interaction the ruler was the sole representative of the country. Moreover, appointees to ministerial posts were members of the royal lineage, princely ministers as such.

Foreign relations reserved by monarchs as their prerogative was a tradition in European countries as well. In Great Britain with her constitutional monarchy, Queen Victoria, the contemporary of King Chulalongkorn, attached great importance to the "tradition that in foreign affairs the crown had a special part to play".⁴⁵

Foreign Relations

Typically the task of a foreign mission sent to Siam and accorded an official welcome was completed once the foundation for formal relations had been laid. Such was the case when Siamese –

⁴⁵ EB23:127.

German relations were established, in the first instance, between Siam and the Hanseatic Republics, the nomenclature on record for the German city republics of Bremen, Hamburg and Lübeck, with Hamburg as the representative and leading negotiator.⁴⁶

Foreign Service

The ground for the establishing of diplomatic outposts and the posting, appointment and accreditation of government representatives had been prepared by missions, upon making official contacts. It had been consolidated by individuals already on location and volunteering their services. In the case of the Siamese – German relations, these were members of the Siamese royal lineage, princes and noblemen enrolled at universities or cadet schools in states of the German empire. Siamese consular services in the German empire were provided by the owners of some commercial enterprises with branch establishments in Siam. Some German entrepreneurs who had established themselves in Siam provided German consular services.

Educational Journeys - “*Bildungsreisen*”

As a youthful monarch, King Chulalongkorn had accepted invitations by European powers to visit their colonies. Following first visits, in 1871, to Singapore, a British crown colony since

⁴⁶ Stoffers, pp.28-29.

1867, and Batavia on Java in the Dutch East Indies, the king visited British India as well, traveling there extensively.⁴⁷

Much has already been written about how impressed King Chulalongkorn was by the state of affairs in the colonies. As behooves a royal guest, the king was not sparing in giving praise and expressed appreciation of accomplishments in various fields, including administration, technology and infrastructure.

It might well be assumed that the personal experience of his early travels and sojourns, which could be likened to the educational journeys or "*Bildungsreisen*" deemed *de rigeur*, arranged for and undertaken by male adolescent members of European royalty, led King Chulalongkorn to resolve to send several of his sons and other noblemen of royal lineage to Europe, to receive their higher education, military training, or do fact-finding.⁴⁸

"Reisediplomatie"

The tradition of a Siamese monarch not going abroad⁴⁹ had already been abandoned when King Chulalongkorn traveled in Southeast and South Asia. The option of the king himself visiting with monarchs of European countries might have emerged upon the visit to Bangkok of the king of Hawaii.⁵⁰ King Kalakaua (1874-

⁴⁷ H.R.H. Prince Chula Chakrabongse, pp. 233 & 225; Chitrabongs, p. 122; Wright & Breakspear, pp.67-68.

⁴⁸ H.R.H. Prince Chula Chakrabongse, pp. 233-239.

⁴⁹ Wright & Breakspear, p. 67.

⁵⁰ Communication by Prof. Charnvit Kasetsiri, in discussion at the International Conference to Commemorate the Centenary of King

1891) had set out on a journey around the world to secure support for upholding the independence of his country, after repeated interventions by Spain, Great Britain, the United States of America, and France. The meddling of foreign powers in Hawaiian internal affairs and the abolition of the monarchy in 1894, leading to the annexation of Hawaii by the United States in 1898, might have strengthened the resolve of King Chulalongkorn to visit, first and most of all, with the monarchs of European countries.⁵¹

By that time, King Chulalongkorn certainly was familiar with the custom of mainly European monarchs visiting with each other, in the interest of state affairs, not only privately for royal family reunions. Among the many monarchs who made state visits were Tsar Nicholas I. of Russia, King Louis Philippe and Emperor Napoleon III. of France, King Victor Emmanuel II. of Italy, and Emperor Pedro II. of Brazil, who had visited Europe in 1871, 1876 and 1886.

“Reisediplomatie” at the highest level had become a significant feature of taking a pro-active stance in the fostering of bilateral relations.

Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897, CUESP, Bangkok, 6-7 November 1997.

⁵¹ “A visit to Europe had been on the agenda since the beginning of the reign. The threat of imperialism made it imperative that the King visit Europe ...” as pointed out by Kesboonchoo-Mead, p. 21; likewise Chitabongs, p. 123.

Paradigm Shift to 'Cosmopolitanism'

King Chulalongkorn had likely formed two impressions, derived from witnessing the multifarious direct and personal contacts cultivated by European royalty, which had a slowly yet steadily growing impact on the status and role of Siam. Of broad relevance was the recognition of the advantages of multilateral relations for the affairs of state, external and internal as well. Of high significance was the king's appreciation of the European "royalty network".

With regard to the recognized relevance of multilateral relations, Siam's active commitment to international arbitration was solid evidence. Siam participated in both ambassadorial conferences, in 1899 and 1907, at The Hague, to define rules for arbitration and revise the rules of war.⁵²

The king felt delighted about the "networking among royalty" which, later on, when in royal company at Windsor Castle, he described in a personal letter as follows: "There is solidarity among members of the royal family, who are very close to one another".⁵³ Any similar such opening and widening of the circle of Siamese royalty did, however, not happen. Princes and noblemen were not granted royal permission to marry European ladies. In one particular instance, the secret marriage of one of the king's sons with a Russian lady met with royal anguish.⁵⁴ Yet there seems

⁵² EB7: 473.

⁵³ *Klai Ban*, Letter dated 24 June 1907, p. 133.

⁵⁴ H.R.H. Prince Chula Chakrabongse, pp. 258-260.

to have been an intention to arrange the marriage of the Siamese crown prince with a Japanese princess, a daughter of the emperor.⁵⁵

Convergence of Opportunities

Member countries of the German Confederation (*Deutscher Bund*), first, then those constituting the North German Federation, and ultimately the German empire had been eying Siam as a potential base for commerce and trade. As one of the very few countries in Asia not incorporated into any colonial empire, Siam appeared to offer economic opportunities much in the same vein in which especially the North German Federation had facilitated free trade among member states of its economic (customs) union (*Zollverein*) and affiliated states, the latter being the grand-duchies of Mecklenburg-Schwerin and Mecklenburg-Strelitz. Making contact with the ruler of Siam, getting to know the Siamese polity, exploring the possibilities, not to say the potential of incorporating Siam into the German sphere of influence, testing the reactions of the big colonial powers in Southeast Asia, i.e. Great Britain, France and the Netherlands, and seeking to establish formal relations with Siam were the objectives, overt or covert, of official missions and of semi-official as well as private visits.

⁵⁵ Communication by H.S.H. Prince Subhadradis Diskul, in discussion at the International Conference to Commemorate the Centenary of King Chulalongkorn's First Visit to Europe in 1897, CUESP, Bangkok, 6-7 November 1997.

“Buffer Strategy”

For Siam, old nets were torn, as the constellation of concentric rings had been derailed and gone to pieces. Siam's own neighbouring ‘buffer’ states or territories were lost. China, since long the supreme regional power, was incapacitated. Siam herself was declared a ‘buffer state’. Siam was encircled by opponents, not merely sandwiched in between. Threats were looming of any further agreement between France and Great Britain to annex more Siamese territories, eventually to divide the country. King Chulalongkorn criticized the treaty, pointing out that it was only advantageous to France and Great Britain since the two countries would not have to fight over the territory adjacent to their colonies.⁵⁶ The King was determined to lead his country out of this precarious situation.

Siam had two options. One option was to accept the status of a ‘buffer state’ and accommodate herself in the firm embrace of two powerful guardians. That held the prospect of becoming another protectorate, or worse even, another con-dominion.

The alternative was to develop a survival strategy. Its main objective, as it eventually materialized, was to loosen the grip of colonial neighbors on Siam by literally inviting those countries which neither had any colonies in Southeast Asia nor any such design, given the likely repulsion by the colonial powers in firm control of the region. It was in this perspective that Siam was pursuing her own “buffer strategy”, and looking for allies to

⁵⁶ Nakirak, p. 70; Bunnag, p. 47.

partner her in the development of her administration, infrastructure and economy.⁵⁷

Japan was one potential ally, considering her success in emulating western colonial powers. As it worked out, through the treaty concluded with Siam in 1898, Japan was even granted extraterritoriality. The United States of America were building their own colonial empire, enlarged upon the defeat of Spain, as it were, in 1898. Eligible European countries, albeit colonial powers themselves elsewhere in the world, included Belgium with her huge colony in Africa, Denmark with her possessions in the Atlantic, Italy with her colonies in Africa, and the German empire with its colonies in Africa and in the Pacific. Building and strengthening relations with these countries was like opting for the lesser of two evils. To neutralize this residual concern and make it work to her advantage became a major objective of Siam's foreign affairs. As an act of confidence in her independence, Siam alone granted Spain free passage to her *armada* in 1898.

Missions

With a narrow focus, first, on the German Confederation, thereafter the North German Federation along with few non-member German states, and ultimately the German empire, to sketch the evolution in parallel with the Fourth and Fifth Reigns of the Chakri Dynasty, Siam welcomed official German missions. First was the mission, in 1859, from the City States of Bremen, Hamburg and Lübeck, on historical record as the mission of the

⁵⁷ Nakirak, pp. 62 and 65.

Hanseatic Republics, under the leadership of the *Hansestadt* Hamburg. The second mission, in 1862, represented the North German Federation together with the grand-duchies of Mecklenburg-Schwerin and Mecklenburg-Strelitz, led by Prussia and headed by Count Eulenburg.⁵⁸ Both missions representing the said German states concluded treaties with Siam.

Assignments to be performed by such missions included dispatches about the course of events, in other words, progress reports, and the preparation of a detailed final report. By-products were publications of personal accounts and impressions, some in the format of private diaries, and some in the form of books featuring topical information and data gathered alongside with such assignments.⁵⁹

Felicitations

Given the close relationship among European royalty and their members' inclination to visit with each other frequently, the next best action was to have messages of congratulation, felicitations or condolence, as it were, conveyed in an elaborate and dignified manner. Much to the delight of the young King Chulalongkorn, the king of Prussia as head of the North German Federation was the first monarch of a western country to do this honor on the Siamese king's coronation in 1873.⁶⁰

⁵⁸ Graf Fritz zu Eulenburg, selected correspondence documents, 1861/1862; also, Wenk, pp.25-30 and Stoffers, pp.38-54.

⁵⁹ Stoffers, pp.54-57, 60.

⁶⁰ Wright & Breakspear, p. 67.

Visitors

The court in Bangkok availed of opportunities to receive visitors on their world tour, on official mission to countries beyond Siam such as China and Japan, on their journey to outposts of colonial empires, or to outlying areas such as Russia's Far East.

Ground-breaking were the visits by the Russian Crown Prince Nicholas, Prince George of Greece, and Prince Waldemar of Denmark, all of the House of Oldenburg. Their enthusiasm had been incensed by the royal reception given them by King Chulalongkorn. What had begun by paying courtesy visits to King Chulalongkorn and a warm royal welcome grew into lasting friendship.⁶¹ It led the princes to entice interest and admiration among members of European royalty, among them Queen Alexandra of Great Britain and Empress Marie of Russia, sisters of Prince Waldemar. The first among the royal visitors and guests from any German states was Prince Johann Albrecht, heir apparent of Mecklenburg-Strelitz, in 1883 who, as Grand Duke of both Mecklenburg-Schwerin and Mecklenburg-Strelitz as well as Duke of Brunswick, visited Siam again, in 1910.⁶²

These eminent visitors carried personal letters from their monarchs, addressed to King Chulalongkorn, presented and received personally, typically along with gifts befitting a king. These gifts remained, for a long time to come, conversation pieces. They ensured that the donor, the relationship with the recipient,

⁶¹ H.R.H. Prince Chula Chakrabongse, pp. 235-236; Bunnag, p. 124.

⁶² Stoffers, pp. 82, 84; Wenk, p.30.

and the occasion of their presentation were well remembered and gave rise to conversation, time and again.

Conversation was cultivated as an art. While the opening of a conversation would be directed by protocol, formality would often be dispensed with in the course of talking informally, with formality required again only to conclude it.

Exchange of information was not hurried. As long as it pleased King Chulalongkorn, and as soon as a congenial atmosphere enveloped host and guest, news was exchanged, opinions were voiced, information was gathered, and suggestions were volunteered. If so desired yet unfeasible at once, a conversation would be carried on through successive 'sessions'. The duration of a conversation was hardly dictated by anything such as a modern-day "busy schedule" of meetings not exceeding ten minutes each, in the tight course of hurried events during a one-day visit. The manner in which conversations were conducted had the salutary effect of exponentially increasing information. Royal hospitality facilitated to extend the sojourn of visitors who, like the host, formed profound and lasting impressions.

Level

Visitors of high social standing, especially members of ruling houses and of royal families, or members of the *ancienne noblesse* and higher nobility, old aristocracy, had been rare, early on. As others followed in the tracks of early aristocratic travelers, they pleased the Siamese court, on account of their status and affinity which mutually imparted prestige. Visiting European aristocrats

obviously were different from the agents and interlopers of trading companies of yore, from the entrepreneurs engaged in commerce and trade, and from the officers of colonial administration services stationed in neighboring territories, with some notable exceptions though. On realizing the importance of social status and prestige for the quality of bilateral relations, the German empire's foreign service reacted as deemed appropriate.

Intelligence

It stands to reason that much thought had been spent as time elapsed, leading to junctures at which decisions were made, preceding subsequent events duly documented as historical moments. It is, therefore, assumed that at King Chulalongkorn's court, the course of events was monitored, and supplementary evidence was taken into consideration. This likely process is reconstituted, in the paragraphs and sections hereunder, following an intuitive approach.

Intelligence Gathering in Bangkok

From the viewpoint of Bangkok, trading has likely been the most significant vehicle of exchanging news, far and wide. Before the use of the telegraph, the slow speed of communication, equal to that of transporting commodities and people, mostly in tandem, had two implications, one disadvantageous, the other advantageous in nature. With time elapsed when information was received, the likelihood of subsequent events was high. This shortcoming was remedied, to a certain extent, by the likely collation of several, independent accounts and their thorough scrutiny. This was done

in an inductive manner, with a view to taking a balanced stance and conceptualizing an appropriate reaction. The process may be likened to the motto of *festina lente*, of 'making haste slowly'. Its effect was twofold. One was the drawing of inferences, or conducting a trend analysis, in modern-day parlance. The other was the formulation of a strategy. Its net result was a pro-active stance, the underpinning of King Chulalongkorn's fresh initiative geared to pave the way and boost external relations.

Missions

Missions sent to Siam by western countries in the second half of the 19th century likely transmitted much more than only that which was contained in official portfolios. Missions accomplished in a mutually satisfying manner led to higher travel frequency, likely at greater intensity in the direction of Siam rather than to Europe.

Travelers of noble ranks received by King Chulalongkorn as visitors or as guests carried news, responded to royal inquiries about conditions in their own countries and prospects of various kinds, and shared information, perhaps voiced opinion as well.

The court of Siam had, indeed, recognized the usefulness of sending officials to Europe. A Siamese embassy had been sent to Great Britain in 1857⁶³, not long after the chief minister of Nepal had visited there, during 1850-1851⁶⁴. In like manner, China's

⁶³ Wright & Breakspear, p. 64.

⁶⁴ EB16:222.

imperial court had sent a Manchu prince to Europe, in 1866 ⁶⁵. During the years 1881-1888, Prince Prisdang Jumsai traveled widely in Europe. As ambassador of Siam, he presented his credentials to the queen of Great Britain (1881), to the French president (1882), to the kings of the Netherlands, Sweden & Norway, Denmark, Belgium, Spain and Portugal (1883), to the German emperor and the king of Italy (1884) and to the emperor of Austria-Hungary (1886) as well as to the United States of America. Also, the Pope granted the Siamese prince an audience in the Vatican.⁶⁶ The Siamese minister of foreign affairs, Prince Devawongse, a brother of the king's queens, embarked on a European journey in 1887.⁶⁷ In the year before King Chulalongkorn's first journey to Europe, in 1896, Prince Bhanurangsi, one of the king's brothers, toured European countries on an informal, private fact finding mission.⁶⁸

A major purpose, not to say assignment of such missions was to observe existing conditions, gather information, appraise the potential benefits that Siam might expect from intensifying relations, and cast all this intelligence into reports.

Accumulating information seemed to occur at random. Information was gathered as the opportunity arose. Information gaps were closed after much time had elapsed, given the means and slow speed of communication. Dissemination of information

⁶⁵ EB5:585.

⁶⁶ Jumsai, n.p.

⁶⁷ Stoffers, p. 85.

⁶⁸ Loc.cit.

was always filtered through biased perspectives. Above all, what had not been recorded in writing remained unknown to many. This blank rather than gray area beyond documented evidence must not be perceived and misjudged as voids in terms of activities. The issue addressed hereunder is one of mind over matter. Considering the prevailing conditions, it is assumed that much intelligence work was done to conceptualize a "buffer strategy". By induction, inferences are drawn from circumstantial evidence. An intuitive approach is chosen to imagine how *realpolitik* was conceived. Induction not only facilitates but it requires to search for the profane and trivia. This is not to be confused with speculation. The ultimate objective is to contribute to the rendition of wholesome evidence. The inductive process offers flexibility in that it allows taking into consideration evidence-at-large including results of deduction. In contrast, deduction would rather narrowly be focused on verification of an existing conceptual framework or theory, as it were. Deduction has led to the conclusion that Siam "survived" in the shadow of the competing and, at times, conflicting, regional hegemony of the colonial powers.

Targets and Sources

Much like the varied accounts of Siam that have been perpetuated in the West and woven into an exotic tapestry⁶⁹, the images of western countries formed by the court of Siam and the interested public were kaleidoscopic. In terms of social research methodology, the task to be tackled was to complement secondary

⁶⁹ Chitrabongs, p. 119.

information with primary data. Evidence is strong that this had been recognized as a task and systematically pursued.

In characteristic fashion, targets of intelligence work were matters on which King Chulalongkorn focused his activities and gathered information and data by himself as well.⁷⁰ Documents recording the king's travels within his own dominion tell of the monarch's personal, keen interest and great attention to detail. One such example is the survey on the marketing of assorted agricultural produce and their pricing in a remote rural area.⁷¹

Personal Contact Scenario

Official visitors to Siam were well looked after. Private visitors extended a royal welcome enjoyed superb attention. Numerous members of the royal family and an even larger number of noblemen of the royal lineage were assigned, by royal command, to take care of guests and their entourage. Assisting the king by acting as hosts of formal dinners, guides on excursions, or chaperones at events offered ample opportunity to exchange information, in the broad sense. In other words, such intensive contacts of members of the royal family and lineage were a source of first-hand knowledge.

Considering the fact that official visits to Siam were lengthy sojourns, many opportunities would be availed and much time spent to engage in conversation. As a result, information exchange

⁷⁰ H.R.H. Prince Chula Chakrabongse, pp. 229-230.

⁷¹ Chitrabongs, p. 125.

was an incremental process rather than limited to a single instance. Moreover, in the course of repeated such exchanges, with likely many actors engaged on the sides of both the Siamese host and the foreign visitors including their entourage, the content of information grew exponentially.

Similar to the art of conversation, correspondence was cultivated. Personal acquaintance and familiarity with the correspondence partners' personal living environment were thought highly desirable. Such desire would trigger invitations, followed by visits. Consequently, any particular correspondence would be enriched through such spin-off.

With regard to the German empire, particularly those of its states which had, at various levels, built and maintained relationships with Siam, the dispatches, letters, messages or reports of travelers contributed substantially to the formation of an image of Siam. Furthermore, with a view to formal relations between Siam and the German empire, the praise of Siam's monarch and his court by German visitors of noble ranks made favorable impressions on the royal courts of Mecklenburg, Prussia, and Bavaria, to name some such.

At the court of Siam, impressions formed of things German did likely carry little weight in terms of political power. Based on decades of trading, first formalized through the treaty of 1859 between Siam and the Hanseatic Republics and, soon after, expanded upon conclusion of the treaty with the North German Federation, in 1862, economic prowess was attributed to the German empire. The latter was hardly a match for the colonial

powers of Great Britain, France, or the Netherlands. Prussia was by far the largest of the 25 German states, while most were small in size and population, somewhat like the tributary principality of Phrae in Siam. One peculiarity, however, was the web of alliances formed through marriages by the ruling houses of certain small German states such as Saxe-Coburg-Gotha with several European countries, including Great Britain and Belgium, among others.

Analysis

Sufficient evidence is documented of the reaction of King Chulalongkorn and his royal government to the drastic changes in the region. Seldom taken into consideration, though, is the likelihood of a certain measure of preparedness. This lends itself to assume that intelligence gathered was analyzed to the effect that Siam eventually took a pro-active stance under the biggest constraint, that of a "buffer state".

In analyzing the scenario as it evolved, Siam had first-hand experience of how western powers expanded their colonial empires in the region. A domino effect had finally affected Siamese territory, all the same. In the process, Siamese observers had witnessed the proliferation across mainland and insular Southeast Asia and the escalation across the whole range, from the status of a country making seemingly minor concessions to its terminal status of a colony, or crown colony, as it were. In some other cases, an intermediate status, such as that of a protectorate, entailed a demotion of its rulers' rank, as manifest in the hierarchy of the overlords' empires. Worse even, some monarchs had been deposed, to make way for a successor put onto the throne by the

colonial overlord. In the worst event, a monarchy was abolished and the new status of the land defined as a province. The attempt at liberating a territory from colonial rule would trigger an intervention by a new colonial power taking advantage of a weakness of the old colonial power. In the region, the events in Korea of 1895 and in the Philippines of 1896 were proof of such power play.

Beyond the obvious impact, which King Chulalongkorn's recognition and appreciation of achievements in the fields of administration, infrastructure and market economy in the Dutch and British colonies, formed during his visits there, had on the development of Siam⁷², it stands to reason that the traveling monarch, himself a keen and sharp observer, formed impressions that strongly influenced his attitude toward colonial powers. Status and role of the erstwhile ruling houses in monarchies on the island of Java in the Netherlands Indies and in British India bore little semblance of their historical might, for they hardly were of political significance any longer. Surrounded by colonial officers, the old aristocracy had to deal with persons most of whom held a social status that was distinctly lower than that of members of the old aristocracy, notably of the ruling houses in the "motherlands" of the colonies. While such interaction most likely elevated colonial officers in status, it probably violated traditional Asian court protocol and etiquette.

Receiving royal visitors to Bangkok most probably were delightful events. Though no reigning monarch of any European country had

⁷² Bunnag, p. 47.

traveled that far, in the 19th century, some royal visitors held the rank and title of crown prince at the time when they were received by King Chulalongkorn.

The purposes of such visit were most likely varied, including a strong measure of pursuing, in the region, a certain vested interest of the royal visitors' own countries. This, one should assume, was well known to King Chulalongkorn. With the colonial powers of Great Britain, France and the Netherlands competing to further expand their control, with Siamese territories targeted as well, yet standing united against any intrusion by other colonial powers, contacts with the latter appeared to be conducive to corroborating Siam's "buffer strategy".

In this vein, the visit by the tsarevitch, the Russian heir apparent, occurred while *en route* with a Russian squadron to the far eastern port and naval base of Vladivostok. Likewise, Grand Duke Johann Albrecht of Mecklenburg-Schwerin and Mecklenburg-Strelitz, later Duke of Brunswick as well, and other princes were the guests of King Chulalongkorn, when on their way to the German colonies in the Pacific. Sailing up to the bar of Siam and calling on the port of Bangkok was no necessity such as finding safe passage. Not only were the colonial powers on peaceful terms with each other but the alliances of the European ruling houses at that time implied that the said royal travelers were relations of the royal families of Great Britain and the Netherlands. The sea-routes in their colonial waters and their ports were open to the said travelers whose itineraries included Siam by purpose of strengthening relations with Siam, in the face of regional colonial powers.

As it turned out such visits carried much weight in establishing friendly relations. They prepared the ground for the recognition, by European royalty, of King Chulalongkorn as a peer among his peers.

Rather than trying to compile the wealth of details, which were expertly presented by learned historians anyhow, and could not possibly be covered through such intuitive brief, the knowledge accumulated and insights gained are likened to analytical inferences. These were likely drawn at the court of Siam. Salient features bearing on the resultant "buffer strategy" that point to the bold, unprecedented step by a Siamese monarch to visit Europe are summarized, as follows.

- Colonial expansion in the region without any evidence or indication of restraint, irrespective of the gist of treaties concluded between western powers and regional countries.
- Uncertainty about the balance of power between the surrounding colonial empires with regard to the territorial integrity and independence of "their buffer state".
- Recognized necessity of administrative reform, infrastructure modernization, technology advancement, and economic development preferably in cooperation with countries that neither would nor could want to pursue any colonial scheme.
- Awareness of the adverse affects of any variant of colonial status for Siam with regard to upholding her independence, exercising her political volition, preserving her cultural fabric, and maintaining her status equal to that of countries

other than her immediate colonial neighbors, notably France and Great Britain.

- Concern about the role of the monarchy reflected against the background of drastic, not to say disastrous changes to which dynasties in neighboring countries had been subjected.
- Resolve to establish rapport with rulers of European countries through personal contacts, rather than to become ever deeper drawn into confrontations with emissaries sent by regional colonial administration headquarters.
- Appreciative appraisal of the web of dynastic relations among the royal families and ruling houses in Europe and the inherent opportunities for networking, in modern speak.
- Reinforcement of the “buffer strategy” through breaking with convention and making a diplomatic foray into Europe, there right into the nerve centers of statehood, the courts of the ruling imperial, royal and ducal houses.
- Insight gained from royal visitors, no less, made King Chulalongkorn realize the potential underpinning of his endeavor. The intricate linkages between the royal families in most European countries were anchored, through their common ancestry, in certain ruling houses of some member states of the German empire. These nodes and webs appeared to lend themselves as bridgeheads virtually throughout Europe and, hence, were deemed as of strategic significance for King Chulalongkorn’s diplomatic mission.⁷³

⁷³ Kesboonchoo-Mead, pp. 26-27.

This gist has, in its approach, some similarity to the so-called Albert period during the reign of Queen Victoria in which “importance was given to the establishment of a private (because royal) intelligence service abroad”.⁷⁴

King Chulalongkorn - A Cousin among Cousins

As of 1871, the newly constituted German empire, the *Deutsches Reich*, not yet named Germany (*sic!*), consisted of 25 member states, in continuation of the German Confederation (*Deutscher Bund*) of 1815, and of the North German Federation (*Norddeutscher Bund*) of 1866, after repeated reductions in size of territory and numbers of states, though. The German empire comprised of 22 hereditary monarchies, including four kingdoms, six grand duchies, five duchies and seven principalities, and three “republican” city states. Accordingly, 22 ruling families constituted the highest echelon of German aristocracy, among them ten of royal status, including the grand ducal houses. The ruling houses of some grand duchies and duchies and of one principality counted among their members King Chulalongkorn's contemporary ruling monarchs of Belgium, Bulgaria, Denmark, Great Britain, Greece, the Netherlands, Portugal, Romania and Russia. Moreover, relations were close with the royal houses of Sweden and of Habsburg ruling Austria-Hungary, and through the latter with the royal houses of Italy and Spain as well.

By traditional protocol, members of the aristocracy would refer to those of equal rank as their cousins, distinguishing between male

⁷⁴ EB23: 127.

and female persons by using the French words of *cousins* and *cousines*. As used, the term 'cousin' covered relationships by one or two of three criteria. Consanguineous relationships were common among European royal families, especially those rooted in Central European aristocracy. The convention of arranging marriages preferentially between members of highly similar distinguished ancestry resulted in an ever more closely knitted web. An example is the marriage of Queen Victoria of Great Britain and Prince Albert, first-degree cousins, and the alliances formed through arranged marriages of their royal children. This explains why Queen Victoria was affectionately called the "Grandmother of Europe", with 37 living great-grandchildren in ten ruling houses, by 1901, the final year of her 64-year reign.

The circle of cousins was widened by including certain aristocrats, who were of equal standing though not related by either blood or marriage. Historical evidence renders proof that such recognition by inclusion occurred selectively rather than liberally. As a consequence, cousins by "classification" or "statutory" cousins were rare.

Upon the arrival of the king of Siam in Europe, the first monarch to recognize King Chulalongkorn as his cousin was the Russian emperor, Czar Nicholas II. The emperor, whose dynasty was that of Oldenburg-Holstein-Gottorp-Romanow, was the son of a Princess of Denmark, of the house of Oldenburg, and married to a Princess of Hesse, a granddaughter of Queen Victoria of Great Britain. To lend support to the mission of his Siamese royal cousin, the emperor got a news item featuring King Chulalongkorn's visit to the Russian imperial court, complete with

a photograph showing the Russian emperor together with the Siamese king⁷⁵, into the French weekly news magazine named *Illustrations*. This was intended to create public awareness and raise interest so that the government of the French Republic would become kindly disposed toward officially welcoming the king of Siam. As intended, that news was published and had the desired effect.⁷⁶ In the spirit of assisting his cousin, the Czar sent a personal letter to Emperor Francis Joseph of Austria-Hungary, by then in the 49th year of his reign. A niece of the emperor happened to be the queen of Spain. The tsarina, a Princess of Hesse by birth, was closely related to other grandchildren of Queen Victoria and Prince Albert. Among them were the German emperor William II, the ruling grand duke of Hesse, a prince of Battenberg (later renamed Mountbatten), the queen of Rumania, and a princess of Greece. Close relations included the kings of Greece, Bulgaria, Belgium, and Portugal.

With such royal cast the stage seemed to be exceptionally well set for the visits by King Chulalongkorn, a cousin of virtually all European royalty, to their respective countries. The king of Siam visited Italy, the Vatican, Switzerland, Austria-Hungary, travelling in both Austria and Hungary, Russia, Sweden & Norway, Denmark, Great Britain, the Netherlands, Belgium, France, Spain, Portugal, Monaco, and the German empire.⁷⁷ In the latter, the king visited the states of Saxony, Prussia, Mecklenburg-Schwerin,

⁷⁵ H.S.H. Prince Subhadradis Diskul, p. 1; Chitrabongs, p. 124.

⁷⁶ H.S.H. Prince Subhadradis Diskul, p. 1.

⁷⁷ Stoffers, p. 88.

Hamburg, Baden and Hesse⁷⁸, among others. The documentation of this historic series of singular events, produced in celebration of the centenary, relates the progressing of King Chulalongkorn's visits, from royal bridgehead to royal bridgehead.⁷⁹

Mission Accomplished

King Chulalongkorn's visit to Europe had met with success regarding two broad interrelated matters, in several aspects. These can be distinguished as personal gains and political achievements.⁸⁰

King Chulalongkorn was accorded the respect and honor befitting a monarch among monarchs of equal standing. The king of Siam was recognized as of highest status and eminent stature. This differed grossly from the attitude of the governments of colonial "motherlands" reflected by the manner in which colonial executive officers dealt with the last king of Burma, the dowager empress of China, a deposed emperor of Annam, and the last Moghul emperor of India.

The personal prestige of the king of Siam, enhanced through the numerous events in the way of official reception and personal welcome on his European tour, augured well for his country. The king's bridging endeavour proved a most effective element of the

⁷⁸ Stoffers, p. 89.

⁷⁹ The Siam Society, pp. 11-13 (Monaco, rarely ever mentioned, was visited *en route* back to Siam, sailing from Portugal via Monaco, Italy and Egypt.

⁸⁰ Nish, p. 17.

“buffer strategy”. Great Britain was committed to honor the treaty of 1896 and, thus, remained a steadfast guarantor of Siam's independence, though not of her territorial integrity. The government of the French Republic seemed sufficiently impressed to respect the spirit of that treaty, albeit coercing Siam into accepting amendments that adversely affected the expanse of her territory. Overall, the salutary effects were the continued independence of Siam and a moderating impact on further colonial expansion.

Given her first-hand experience, it seems only logical that Siam was invited, soon after, to participate in the first international conference on arbitration, convened in The Hague, in 1899.⁸¹

During his second sojourn in Europe, on private visits in 1907, King Chulalongkorn relished the respect shown to the monarch of Siam. This is evident from the king's letters to Princess Nipanophadon, his daughter.

Accounts of visiting with the Grand Duke of Baden and the Grand Duchess, herself a Hohenzollern Princess of Prussia, daughter of Emperor William I., convey the congeniality such as when King Chulalongkorn wrote: “The Grand Duke has a healthy complexion and radiates the same friendly air like before. Although he seems to have become frail, he exudes unchanged cordiality. The Grand Duchess seems to be in poor health, yet she is determined not to let it show. She appears to rally much strength ... The Grand Duke has already reached the age of 80 years ... The Grand Duchess is

⁸¹ Soontravanich, p. 34.

69 years old. By the time when I wanted to bid farewell, they did not want me to leave yet. They guided me to view rooms of this palace that was built 200 years ago. I was accompanied onto the balcony in the center of the palace. People passing by in front of the palace waived handkerchiefs cheering loudly and joyously. Apparently they feel a loving affection. When I finally left, requesting not to accompany me ... the Grand Duchess joined me up to the top of the stairs ... so as not to put any strain on the Grand Duke, I hurried downstairs ... half way, on turning my head, I saw the Grand Duke, assisted by two valets, following to farewell me, once more, before I got into my automobile.”⁸²

The jubilant welcome given King Chulalongkorn upon his arrival in the city of Kassel, where the King was received by the German Emperor William II. as his guest at Wilhelmshoehe Castle, was another demonstration of the respect and admiration for the King of Siam, at the highest level. Although a private visit, by protocol, the population of this Prussian city, formerly the capital of the Electorate of Hesse-Kassel, showed great affection and enthusiasm.⁸³

The royal welcome extended by an old friend, Grand Duke Johann Albrecht of Mecklenburg and simultaneously Duke of Brunswick, two German states, who had been received by King Chulalongkorn

⁸² *Klai Ban*, Wednesday, 5 June 1907, p. 44. Translation from the Thai text by Karl E. Weber.

⁸³ Stoffers, p. 92 referring to Klaus Wenk, “*Aus dem Reisetagebuch Chulalongkons – Die Begegnung mit Wilhelm II. in Kassel*”, in: *Nachrichten der Gesellschaft für Voelker- und Naturkunde Ostasiens*, 87/1960:14-28.

when visiting Siam in 1883, is evident from a picture postcard in commemoration of that auspicious event.⁸⁴

The king's impressions of his visit with the British royal family at Windsor Castle convey the same sentiment, as expressed by King Chulalongkorn: "King Edward was waiting at the castle gate. The Queen, Princess Victoria, the Grand Duke and the Grand Duchess of Hesse Darmstadt were waiting inside. The Grand Duchess was visiting for the first time. Prince and Princess Andrew of Greece came to talk to me ...".⁸⁵ These sentences reflect the welcoming of a cousin, the King of Siam, into the private circle, with King Edward VII. of the House of Saxe-Coburg-Gotha (later renamed Windsor), Queen Alexandra and the Russian Empress Marie, sisters and princesses of Denmark by birth, of the house of Oldenburg, the Grand Duke of Hesse, a nephew of King Edward, and Prince Andrew, a descendant of the royal house of Denmark and, thus, of the Oldenburg dynasty, together with other members of European royalty enjoying a family reunion.

It becomes obvious how exceptional King Chulalongkorn's diplomatic achievement was, reading between the lines of his letters in which he shares his observations such as during a party in the park of Windsor Castle. "There were three Indian princes, to whom the King (*i.e. King Edward VII. / author's comment*) walked

⁸⁴ Picture postcard photographed by King Chulalongkorn "*Zur Erinnerung an den Besuch des Koenigs von Siam in Braunschweig*" ('Souvenir of the visit by the King of Siam to the Duchy of Brunswick'), reproduced in *King Chulalongkorn's Visit to Europe*, p. 109.

⁸⁵ *Klai Ban*, Saturday, 22 June 1907, p. 117

over to talk with for a long while. They were waiting in line and did not join our tents. They were in the same tent as other diplomats. I found out in the newspapers later that one was a major. His name was the Maharaja of Bikaner. Another was the Maharaja of Alva. The third prince was called Raja Vudukauta.”⁸⁶ Light onto the difference in status and rank could hardly have been shed more glaringly, and in a time warp at that, upon alternative courses of events. There were three once powerful and fabulously wealthy Indian maharajas, vassals of the king of Great Britain and emperor of India, sighted by the king of independent Siam, cousin of European royalty.

⁸⁶ *Klai Ban*, Saturday, 22 June 1907, pp. 118-119.

References

Bunnag, Piyanart, "Problems of Westernization in Thailand: A Case Study of the Ministerial System (1892-1910)", in: *King Chulalongkorn's Visit to Europe*, pp. 47-59.

Chitrabongs, M. R. Chakrarot, "European Cultural Influences: Stand-off, Acceptance and Assimilation", in: *King Chulalongkorn's Visit to Europe*, pp. 119-125.

Encyclopedia Britannica. Chicago: Benton, 1965 (23 vols.).

Eulenburg, Fritz Graf zu, "Auszug aus den Briefen des Koeniglich Preussischen Gesandten", Bangkok, 24. Dezember 1861 – 7. Februar 1862. In: *120 Jahre Deutsch-Thailaendische Freundschaft ~ 120 pi haeng mitrphab yerman – thai*, pp.17-23.

H.R.H. Prince Chula Chakrabongse, Lords of Life. A History of the Kings of Thailand. Bangkok: DD Books, 1982, 3rd edition, 352 p.

H.S.H. Prince Subhadradis Diskul, "The Significance of King Chulalongkorn's Visit to Europe", in: *King Chulalongkorn's Visit to Europe*, pp.1-3.

120 Jahre Deutsch-Thailaendische Freundschaft– 120 pi haeng mitrphab yerman – thai. Hrsg. von Johannes Preisinger und Ulrich Zagorski, unter Mitwirkung von Vilas Manivat, Tipiyavadi Pramroj und Karl Weber. Bangkok: Botschaft der Bundesrepublik Deutschland, 1982, ISBN 974-86040-1-2, 186 p.

Jumsai, Sumet, "Prince Prisdang and the Proposal for a Siamese Constitution in 1885." Announcement with background information, Lecture at The Siam Society, Bangkok, (1985).

Kesboonchoo-Mead, Kullada, "Thai – European Relations at the Beginning of King Chulalongkorn's Reign", in: *King Chulalongkorn's Visit to Europe*, pp. 21-28.

King Chulalongkorn's Visit to Europe. Reflections on Significance and Impacts. Edited by Charit Tingsabadh. Bangkok: Centre for European Studies, Chulalongkorn University, 2000, vii, (iii), 135 p.

Klai Ban – Far from Home – Fern von Zuhause – Loin des siens. King Chulalongkorn's Letters from Germany, England and France to Her Royal Highness Princess Nipanopadol in His Visit to Europe in 1907. Translated by Amphra Otrakul, Peansiri Vongvipanond, Varunee Padmansankh, Sirivan Churakorn, Sujinda Siriswatwattana. Bangkok: Chulalongkorn University European Studies Programme, 1997, ISBN 974-637-408-7, (xv), 170, (ii) p.

Kraichitti, Sansern, "Modernization of Siam's Legal System", in: *King Chulalongkorn's Visit to Europe*, pp. 77-81.

Nakirak, Chompunut, "General Advisers and Siam's National Survival", in : *King Chulalongkorn's Visit to Europe*, pp. 61-75.

Nish, Ian, "The Policies of the European Powers in Southeast Asia, 1893-1910." In: *King Chulalongkorn's Visit to Europe*, pp.13-18.

Soontravanich, Chalong, "Siam and the First Hague Peace Conference of 1899", in: *King Chulalongkorn's Visit to Europe*, pp. 31-44.

Stoffers, Andreas, *Im Lande des weissen Elefanten. Die Beziehungen zwischen Deutschland und Thailand von den Anfängen bis 1962*. Bonn: Deutsch-Thailändische Gesellschaft, 1995, ISSN 0721-9288 / ISBN 3-923 387-21-0, xv, 361 p. (DTG-Schriftenreihe, 22)

The Siam Society under Royal Patronage, *The 100th Anniversary of King Chulalongkorn's Visit to Europe. Exhibition, 16 December 1997 – 14 January 1998*. Inaugurated by Her Royal Highness Princess Galyani Vadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra, grand daughter of King Chulalongkorn. Exhibition document, 1997, 13 p. [Introduction and eleven topics with numerous exhibits including features of the royal visits to 14 of 15 European countries.]

van der Cruysse, Dirk, *Siam and the West 1500-1700*. Translated by Michael Smithies. Chiang Mai: Silkworm Books, 2002, ISBN 974-7551-57-8, xviii, 565 p.

Wenk, Klaus, "Die Beziehungen zwischen Deutschland und Thailand." In: *120 Jahre Deutsch-Thailändische Freundschaft. 120 pi haeng mitrphab yerman – thai*, pp. 25-42.

Wright, Arnold and Oliver T. Breakspear, *Twentieth Century Impressions of Siam: Its History, People, Commerce, Industries, and Resources*. First published in 1903. Reprint of the 1908 edition. Bangkok: White Lotus, 1994, ISBN 974-8495-00-7, 302 p.

เจ้าของ	ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บรรณาธิการ	ศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ วัฒนางกูร
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	อติคม แสงไชย ทิพวรรณ ไพโรจน์ถาวรวัฒนา

ISSN 0858-7795

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกลาวงศ์	รองศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทิพย์ โสติดิพันธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นฤมิตร สอดสุข	อาจารย์ ดร.ชโยดม สรรพศรี
อาจารย์หนึ่งฤดี โลหะผล	

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์	รองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร
รองศาสตราจารย์ วิมลวรรณ ภัทโรดม	

สถานที่พิมพ์	โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
--------------	-----------------------------------

จัดจำหน่าย	ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
------------	-----------------------------------

สำนักงาน	ชั้น 3 อาคารวิทยพัฒนา ห้อง 302 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร. 0-2218-3922-3 โทรสาร. 0-2215-3580 อีเมล: ces@chula.ac.th เว็บไซต์: http://ces.chula.ac.th
----------	---

Owner Centre for European Studies
Chulalongkorn University

Editor Professor Dr. phil Pornsan Watananguhn

Assistant Editor Athikhom Saengchai
Tippawan Pirottawonwattana

ISSN 0858-7795

Editorial Board

Associate Professor Dr. Kamolchai Rattanasakalwong
Associate Professor Dr. Chakrit Chumwattana
Associate Professor Dr. Chaiyan Chaiyaporn
Assistant Professor Dr. Chantich Sotthibandhu
Assistant Professor Narumit Sodsuk
Dr. Chayodom Sabhasri
Ms. Nungrudee Lohapon

Advisors

Associate Professor Dr. Suthiphand Chirathivat
Associate Professor Prathoomporn Vajrasthira
Associate Professor Vimolvan Phatharodom

Printing Chulalongkorn University Printing House

Distributor Chulalongkorn Book Centre

Office 3rd Floor, Vidyabhathana Building
Chulalongkorn University
Phya Thai Road, Patumwan
Bangkok 10330
Tel. 0-2218-3922-3
Fax. 0-2215-3580
e-mail: ces@chula.ac.th
<http://ces.chula.ac.th>

การส่งบทความหรืองานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารยุโรปศึกษา

ท่านที่ประสงค์จะส่งบทความหรืองานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารยุโรปศึกษา สามารถส่งต้นฉบับบทความเกี่ยวกับยุโรปในสาขาประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ความยาว 10-20 หน้ากระดาษ A4 และ บทความย่อความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A4 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บรรจุ ในแผ่นดิสก์เกตซึ่งใช้โปรแกรม Microsoft Word พร้อมทั้งส่งประวัติการศึกษา การทำงานและตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันมาที่

อาจารย์สุรัตน์ โหระชัยกุล

บรรณาธิการและรองผู้อำนวยการฝ่ายสิ่งพิมพ์และการศึกษา

ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชั้น 3 อาคารวิทย์พัฒนา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พญาไท กรุงเทพฯ 10330

โทรศัพท์ 0 2218 3922-3

โทรสาร. 0 2215 3580

หรือที่ ces@chula.ac.th

**Article to be published
in the Journal of European Studies**

Shall you be interested to have your article or research paper focusing on European Studies in the field of History, Culture, Economics, Law, and Political Science, published in Journal of European Studies, Chulalongkorn University, please send your work and C.V. in the diskette form written in Microsoft Word to the address given below. Please make sure that your article or research paper included its one page long abstract is about 15-20 A4 pages long.

Surat Horachaikul
Editor and Deputy Director of Publication and
Educational Affairs
Centre for European Studies
3rd Floor, Vidyabhatna Bldg.
Chulalongkorn University
Phya Thai Road, Bangkok, 10330
Tel: 0 2218 3922-3
Fax: 0 2215 3580
E-mail: ces@chula.ac.th

**Subscription Form for
Journal of European Studies
Centre for European Studies at Chulalongkorn University**

Name (Mr./Mrs./Ms.)
Company Name
Address
.....
Tel. No. Fax No.

I subscribe to the Journal of European Studies for

- () 1 year 180 baht for Vol. 12 2004 (bi-annually)
() 2 years 340 baht for Vol. 12 & 13, 2004 - 2005

Cost of Postage* excluded (Asia: 4\$, Europe: 5\$, America: 7\$, Australia: 5\$)

Payment

- () I would like to pay by cash in person.
() I enclose a money order for 180 Baht (Hundred and Eighty).
() I enclose a money order for 340 Baht (Three Hundred and Forty)
 pay to the order of **"Centre for European Studies at
Chulalongkorn University"** via Chulalongkorn University Post Office

Signature Date/...../.....

พิมพ์ที่โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [4803-233/500(4)]

โทร. 0-2218-3563, 0-2218-3557, 0-2215-3612

นางศรีนทิพย์ นิมิตรมงคล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา มกราคม 2548

<http://www.cuprint.chula.ac.th>

